

MOPR
MOPR
Lublin

Ocena Zasobów Pomocy Społecznej

Lublin, kwiecień 2017 roku

Opracowanie:

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie jest jednostką organizacyjną miasta Lublin, przy pomocy której Prezydent wykonuje zadania samorządu gminnego i powiatowego z zakresu pomocy społecznej, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, świadczeń rodzinnych, postępowania wobec dłużników alimentacyjnych, pomocy osobom uprawnionym do alimentów, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, określone ustawą o pomocy społecznej oraz innymi ustawami. Działalność Ośrodka finansowana jest ze środków własnych miasta oraz ze środków budżetu państwa.

Ośrodek, zgodnie ze statutem, realizuje zadania własne i zlecone gminie, zadania własne i zlecone powiatowi, określone ustawami oraz zadania pomocy społecznej przyjęte do realizacji na podstawie zawartych porozumień i umów z organami administracji rządowej lub jednostkami samorządu terytorialnego.

Zadania Ośrodka określają w szczególności: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o ustawę o pomocy państwa w wychowaniu dzieci.

W 2016 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie kontynuował realizację szerokiego spektrum działań ukierunkowanych na zmianę wizerunku pomocy społecznej oraz na promowanie i realizowanie projektów stanowiących odpowiedź na potrzeby mieszkańców.

Duży nacisk położono również na współpracę ze środowiskiem lokalnym w ramach Programu Aktywności Lokalnej Mieszkańców Miasta Lublin na lata 2014 – 2020 przyjętego Uchwałą Nr 1079/XLI/2014 Rady Miasta Lublin z dnia 15 maja 2014r.

Zadania realizowane przez Ośrodek wpisują się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lublin 2014 – 2020, przyjętą uchwałą Nr 021/XXXIX/2014 Rady Miasta Lublin z dnia 13 marca 2014r.

SPIS TREŚCI:

I. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	3
II. SYTUACJA NA RYNKU PRACY	9
III. WYDATKI W POMOCY SPOŁECZNEJ I INNYCH OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ	15
IV. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	19
V. ZATRUDNIENIE W JEDNOSTKACH ORGANIZACYJNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ	21
VI. POMOC ŚRODOWISKOWA.....	23
1. SYSTEM POMOCY ŚRODOWISKOWEJ	23
2. KORZYSTAJĄCY Z POMOCY SPOŁECZNEJ	25
3. POWODY PRYZYKNANIA POMOCY	26
4. ŚWIADCZENIA W RAMACH USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ	29
5. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE	35
VII. PORADNICTWO ORAZ INTERWENCJA KRYZYSOWA.....	37
VIII. SYSTEM ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH.....	41
IX. ŚWIADCZENIA WYCHOWAWCZE W RAMACH PROGRAMU „RODZINA 500 PLUS”	44
X. REHABILITACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	53
XI. WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA	57
1. WSPIERANIE RODZINY.....	57
2. SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ	62
2.1. RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA.....	64
2.2. INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA	69
3. USAMODZIELNIENIA.....	74
XII. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ I OŚRODKI WSPARCIA.....	79
1. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	80
2. OŚRODKI WSPARCIA	82
XIII. MIESZKANIA CHRONIONE.....	96
SPIS TABEL, WYKRESÓW I MAP	99

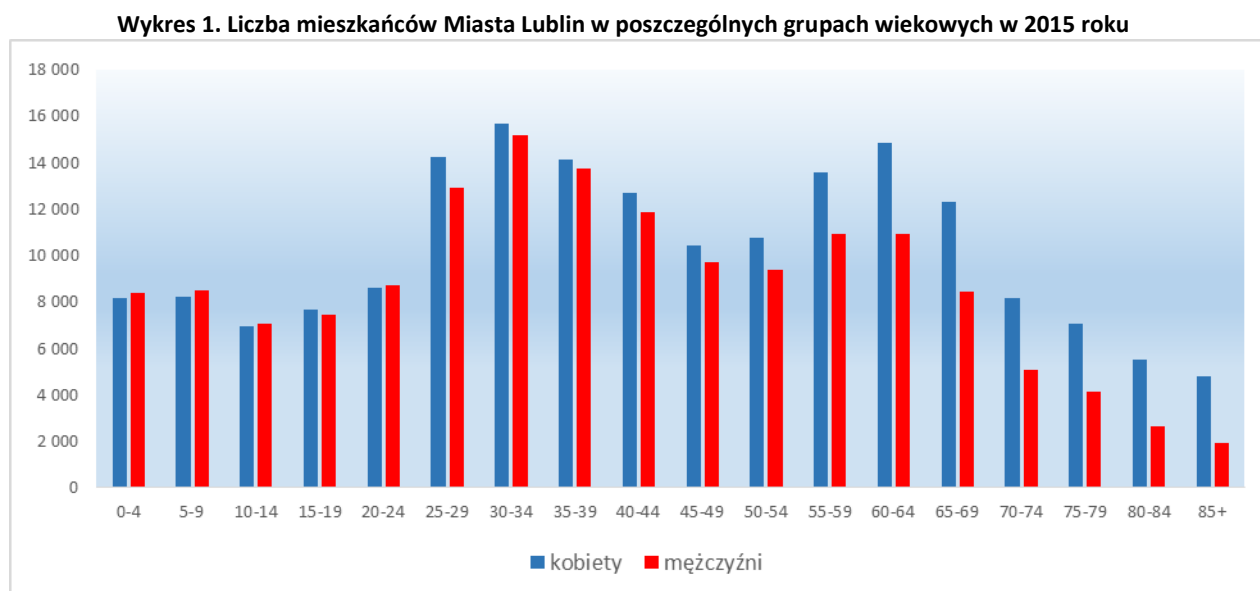
I. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

2. Sytuacja demograficzna i prognozy na przyszłość¹

Lublin jest dużym miastem z liczbą mieszkańców wynoszącą w 2015 roku **340 727** osób, z czego kobiety stanowiły 53,92% (**183 737**), a mężczyźni 46,08% (**156 990**) ogółu mieszkańców miasta. Pod względem liczby ludności Miasto Lublin zajmuje dziewiątą pozycję w Polsce. Powierzchnia miasta zajmuje 147,5 km², a gęstość zaludnienia wyniosła w 2015 roku 2 310,6 os/km². Liczba mieszkańców w porównaniu do roku 2014 zmniejszyła się o **995** osób. Podobnie, jak w latach poprzednich, na 100 mężczyzn zamieszkałych w Lublinie przypadło 117 kobiet.

Średni wiek mieszkańców wyniósł w 2015 roku 42,2 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa lubelskiego oraz nieznacznie większy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Poniższy wykres przedstawia, jak kształtowała się w 2015 roku liczba mieszkańców Miasta Lublin w poszczególnych grupach wiekowych.

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Struktura demograficzna Miasta Lublin na dzień 31 grudnia 2015 roku przedstawiała się następująco:

- wiek przedprodukcyjny (0-17) – 56 090 osób, co stanowiło 16,46% populacji;
- wiek produkcyjny (18-64 - mężczyźni; 18-59 - kobiety) – 209 771 osób, co stanowiło 61,57% populacji;
- wiek emerytalny (65 i więcej - mężczyźni, 60 i więcej - kobiety) – 74 866 osób, co stanowiło 21,97% populacji miasta Lublin.

Tabela 1. Struktura wiekowa mieszkańców Miasta Lublin w latach 2010 – 2015

ROK	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	56 410	56 452	56 314	56 006	55 895	56 090
Liczba osób w wieku	229 132	226 743	223 582	217 498	213 308	209 771

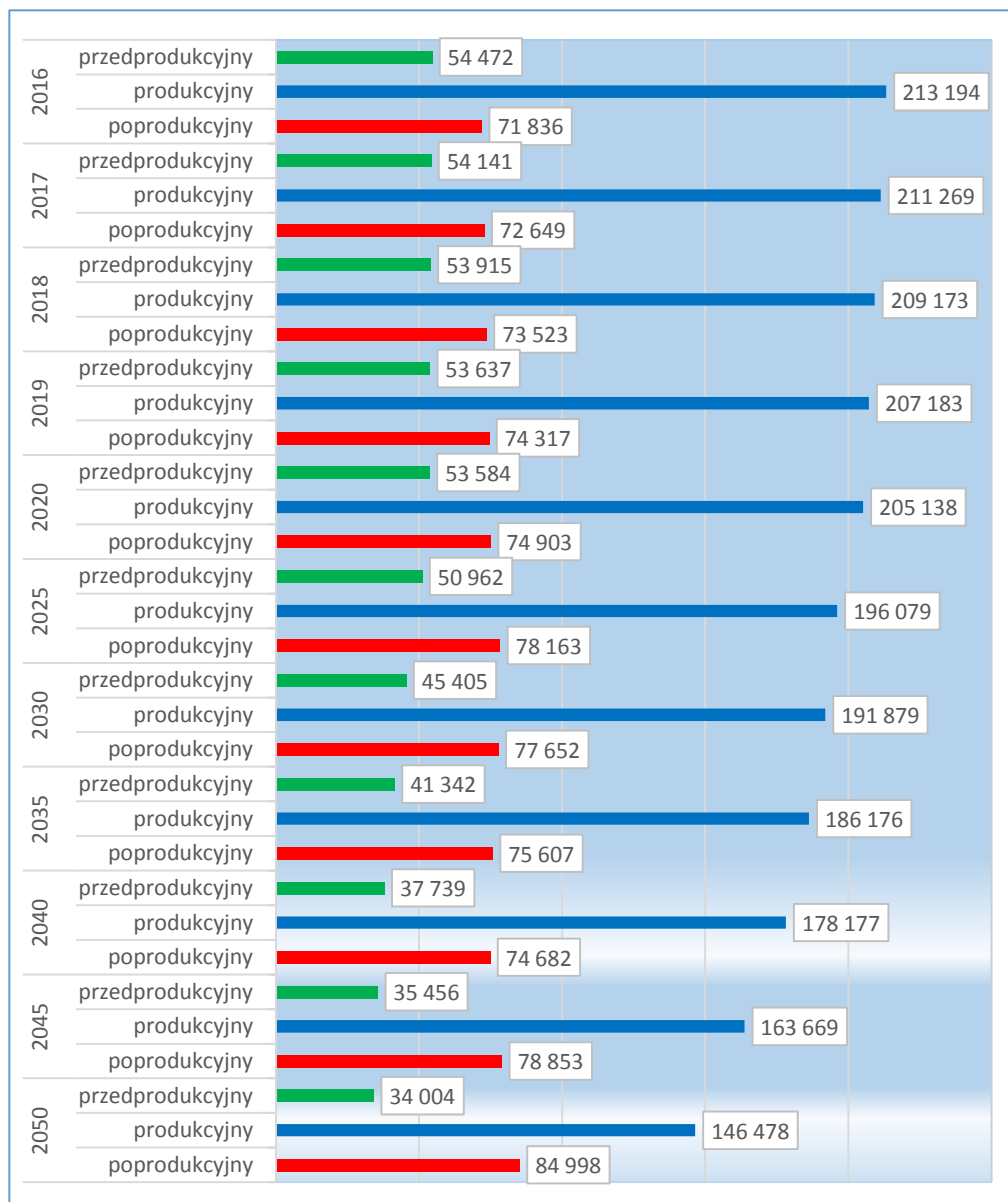
¹ Przygotowano na podstawie danych za rok 2015. Na dzień sporządzania dokumentu dane dotyczące roku 2016 nie zostały opublikowane przez Główny Urząd Statystyczny.

produkcyjnym						
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	62 908	65 372	67 782	70 094	72 519	74 866
RAZEM	348 450	348 567	347 678	343 598	341 722	340 727

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Dane wykazane w tabeli 1 jednoznacznie wskazuje, że społeczeństwo Miasta Lublin można uznać za demograficznie „stare”². Problem ten nieustannie się pogłębia. Na przestrzeni lat 2010 – 2015 liczba osób w wieku emerytalnym (kobiety od 60 roku życia, mężczyźni powyżej 65 roku życia) zwiększyła się o **11 958 osób**, podczas gdy w tym samym okresie liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o **19 361** osób.

Wykres 2. Przewidywana liczba mieszkańców Miasta Lublin według funkcjonalnych grup wieku w latach 2016 – 2050

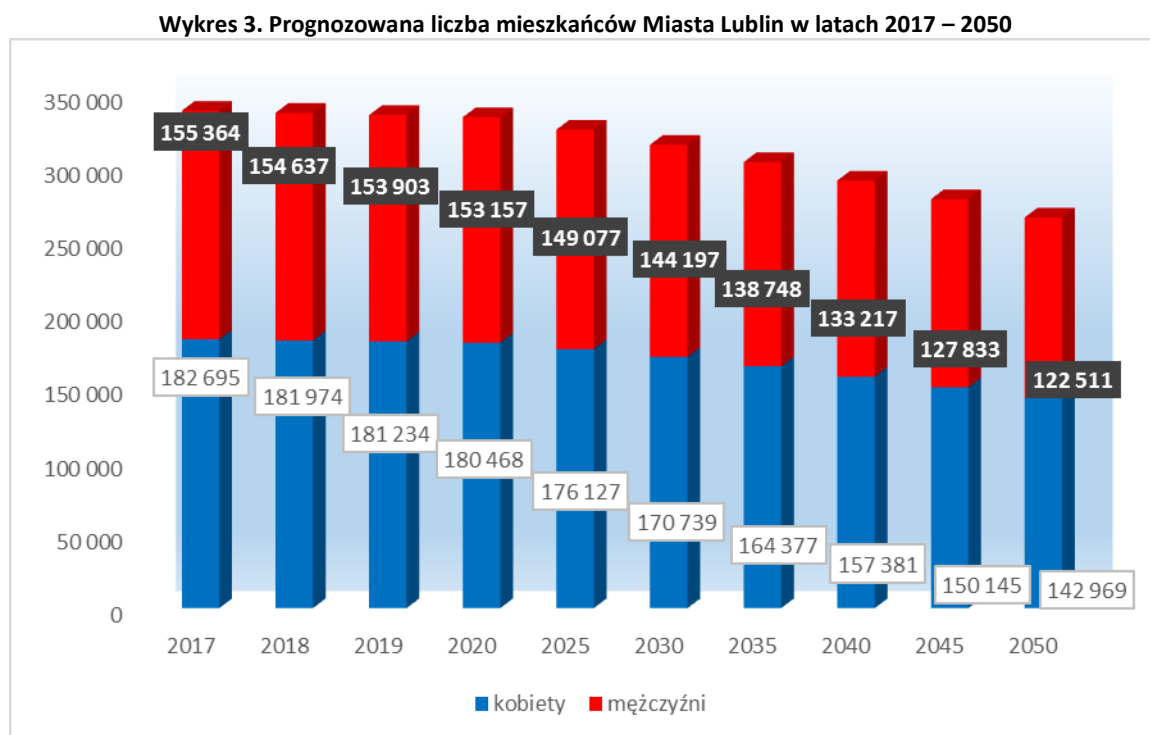
Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie na podstawie danych i prognoz Głównego Urzędu Statystycznego

² Przyjmuje się, że demograficznie „stare” społeczeństwo to takie, w którym odsetek ludzi po 60 roku życia przekroczył 12%.

Dane przedstawione na wykresie 2 pokazują, że w ciągu 34 lat, tj. od roku 2016 do 2050 roku liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszy się, według przewidywań GUS, aż o **66 716**. W tym samym okresie liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrośnie o **13 162**. W 2015 roku na 1 osobę w wieku poprodukcyjnym przypadało 2,80 osób w wieku produkcyjnym, podczas gdy w roku 2050 na 1 osobę w wieku poprodukcyjnym przypadać będzie tylko **1,72** osoby w wieku produkcyjnym.

Opierając się na prognozach Głównego Urzędu Statystycznego należy wskazać, że tendencja stopniowego spadku liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym będzie się utrzymywać, a liczba osób w wieku poprodukcyjnym stale rosła. Prognozuje się, że różnice te będą się pogłębiać i w roku 2050 liczba osób w wieku poprodukcyjnym osiągnie poziom 32% ogółu mieszkańców Lublina, z obecnego w 2015 roku poziomu 22%.

Zgodnie z prognozami demograficznymi Urzędu Statystycznego spadek liczby ludności będzie się utrzymywał co najmniej do 2050 roku. Liczba mieszkańców Lublina wynosić ma wówczas około 265,5 tys. Oznacza to, iż na przestrzeni 35 lat zmniejszy się ona o około 75,3 tys. osób, tj. o ponad 22%.

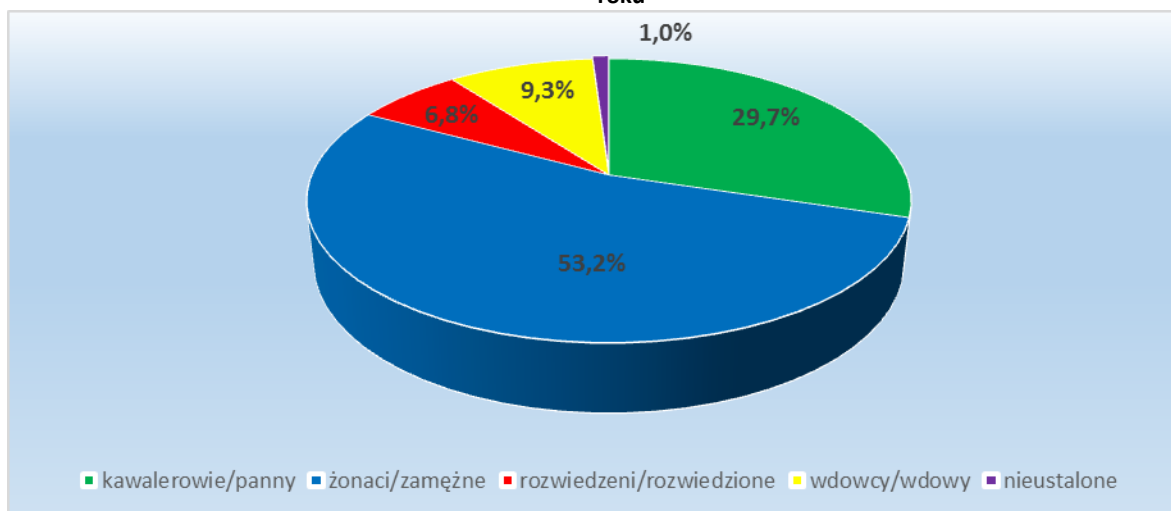

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie na podstawie danych i prognoz Głównego Urzędu Statystycznego

W 2015 roku zarejestrowano **2 720** zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz **3 414** wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla Lublina - **694**. W tym samym roku nie zarejestrowano zameldowań z zagranicy i wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 0.

Mieszkańcy Lublina zawarli w 2015 roku 1 616 małżeństw, co odpowiada 4,7 małżeństwom na 1000 mieszkańców. W tym samym okresie odnotowano 2,1 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców.

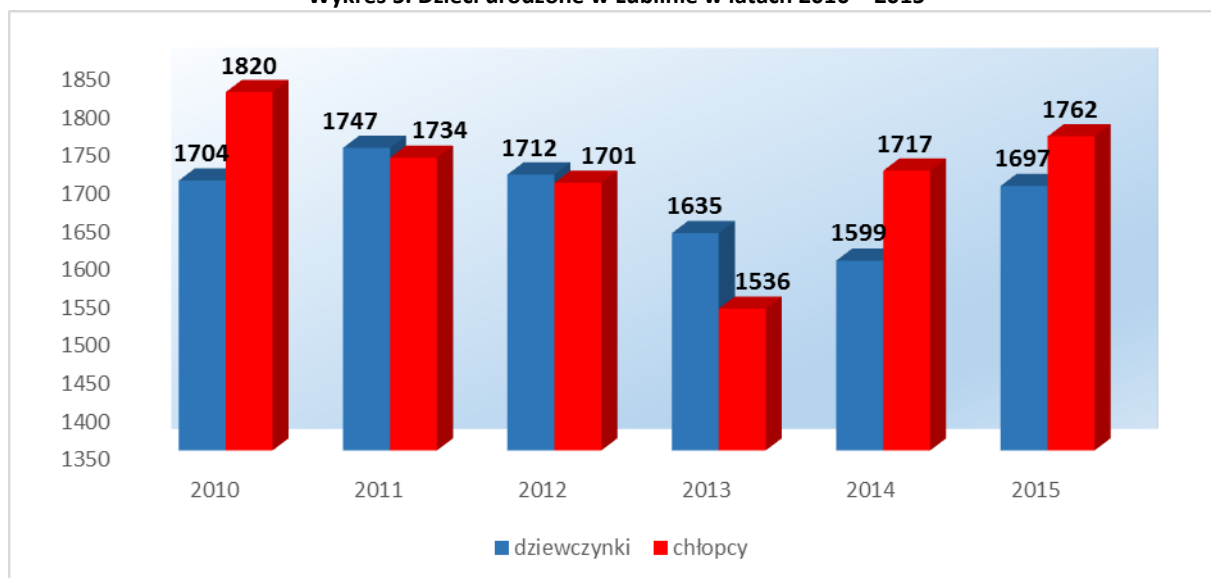
Wykres 4. Struktura procentowa mieszkańców Miasta Lublin (w wieku lat 15+) z podziałem na stan cywilny w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego

W 2015 roku urodziło się **3 459** dzieci, w tym 49,1% dziewczynek i 50,9% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 1,06 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. Analizując sytuację demograficzną należy stwierdzić, że na przestrzeni lat 2010 – 2015 liczba dzieci urodzonych w Lublinie ulegała wahaniom. W roku 2015 urodziło się o 65 dzieci mniej niż w 2010 roku, ale o 143 dzieci więcej, niż w 2014 roku.

Wykres 5. Dzieci urodzone w Lublinie w latach 2010 – 2015

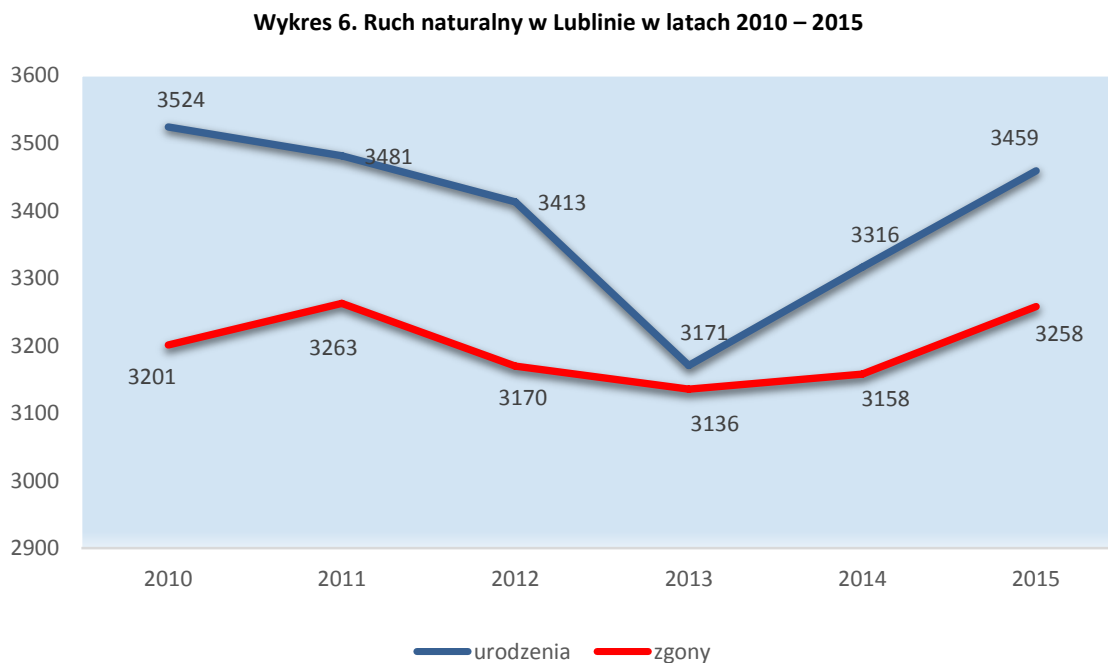

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Lublinie

Podobne zjawisko zaobserwowano w skali całego kraju. Mimo korzystniejszej liczby urodzeń, niż pierwotnie zakładano, należy stwierdzić, że obecnie liczba urodzeń jest około 40% niższa w stosunku do wielkości rejestrowanych podczas ostatniego wyżu demograficznego. Tak więc niska liczba urodzeń nie gwarantuje już od ponad 20 lat prostej zastępowalności pokoleń i od 1989 roku utrzymuje się okres depresji urodzeniowej. W 2014 roku współczynnik dzietności wyniósł 1,29 - co oznacza, że jest niższy o około 0,85 pkt. od wielkości optymalnej,

określanej, jako korzystna dla stabilnego rozwoju demograficznego. Najbardziej korzystną sytuację demograficzną określa współczynnik kształtujący się na poziomie 2,1 – 2,15, tj. gdy w danym roku na jedną kobietę w wieku 15 – 49 lat przypada średnio 2 dzieci.

Poniższy wykres przedstawia, jak kształtował się ruch naturalny w Lublinie w ciągu ostatnich sześciu lat.

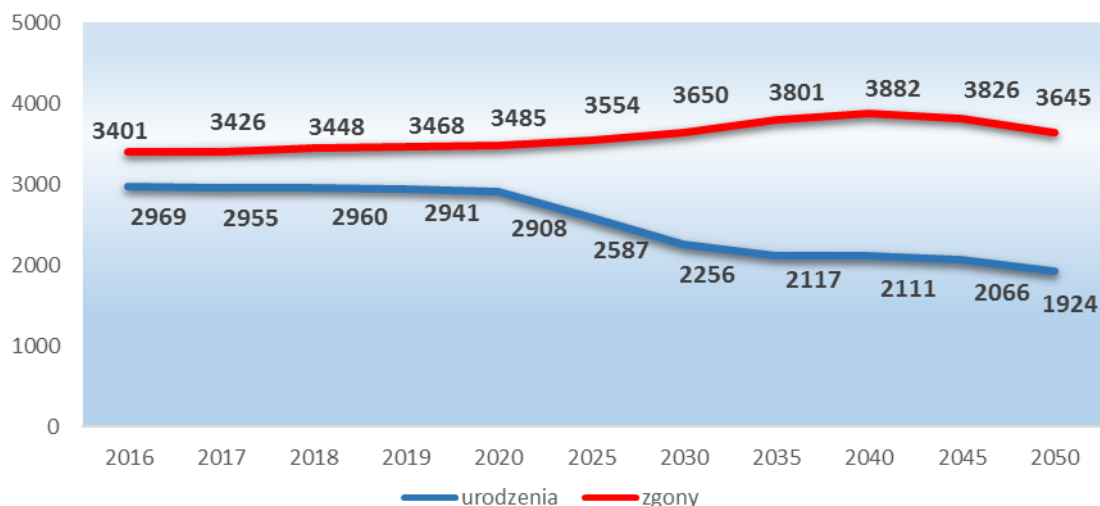

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Z danych zamieszczonych na powyższym wykresie wynika, że w Lublinie w latach 2010 – 2015, występowała przewaga liczby urodzeń nad liczbą zgonów. W roku 2013 nastąpiło ich zrównanie, tzn. liczba urodzeń była wyższa od liczby zgonów jedynie o 35. W roku 2014 ponownie można zaobserwować wzrost liczby urodzeń (158 osób więcej urodziło się niż zmarło). Tendencja wzrostowa utrzymywała się również w 2015 roku i wyniosła 201 urodzeń więcej niż zgonów. W związku z powyższym Miasto Lublin odnotowało dodatni przyrost naturalny wynoszący 201. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 0,6 na 1000 mieszkańców Lublina.

Pomimo odnotowywanego dodatniego przyrostu naturalnego paradoksalnie w tym samym czasie obserwowany jest spadek liczby ludności Lublina. Miasto największą populację miało w 1999 roku – według danych GUS 359 154 mieszkańców. W stosunku do roku 2014 ubyło mieszkańców Kozięgo Grodu o 995 osób, a w stosunku do roku 1999, kiedy wg danych GUS miasto miało największą populację, aż o 18 427 osób.

Wykres 7. Prognoza ruchu naturalnego ludności Miasta Lublin w latach 2016-2050

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie na podstawie prognoz Urzędu Statystycznego

Pomimo dodatniego przyrostu naturalnego odnotowanego w 2015 r. prognozy GUS zakładają, iż zjawisko to ulegnie odwróceniu, a różnica między liczbą urodzeń, a zgonów będzie ulegać pogłębieniu. Ponadto obserwowana jest stale rosnąca średnia wieku mieszkańców, zaś efektem tego procesu jest systematyczne pogłębianie się zjawiska starzenia społeczeństwa. Niepokojącym, może być rosnąca różnica pomiędzy rosnącą liczbą zgonów a malejącą liczbą urodzeń. Według Urzędu Statystycznego, do różnice te zaczną się znacząco pogłębiać już od roku 2020.

Przedstawione dane potwierdzają wcześniejsze tezy wynikające z prognoz i analizy danych z lat poprzednich. Proces starzenia się społeczeństwa Miasta Lublin postępuje sukcesywnie, zgodnie z ogólną tendencją, dotyczącą całej Polski.

II. SYTUACJA NA RYNKU PRACY ³

W 2016 roku liczba bezrobotnych w Lublinie wahała się między 14 672 (w lutym 2016) a 12 540 osób - (w październiku 2016 r.). Natomiast w 2015 roku liczba bezrobotnych wahała się w granicach 15 337 – 13 468 osób. Udział osób wykazujących się jakimkolwiek doświadczeniem zawodowym w liczbie bezrobotnych ogółem nieznacznie się zmienił – z 85,2% w 2015 roku na 85,4% w 2016 roku. Na koniec grudnia 2016 r. odsetek osób bez stażu pracy wynosił 14,6% i był niższy o 0,2 punktu procentowego w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych na koniec grudnia 2016 r. kobiety stanowiły 48,2% (tj. 6 139 kobiet) ogółu zarejestrowanych. Oznacza to, że w stosunku do 2015 r. odsetek kobiet w liczbie bezrobotnych ogółem zmniejszył się o 0,4%.

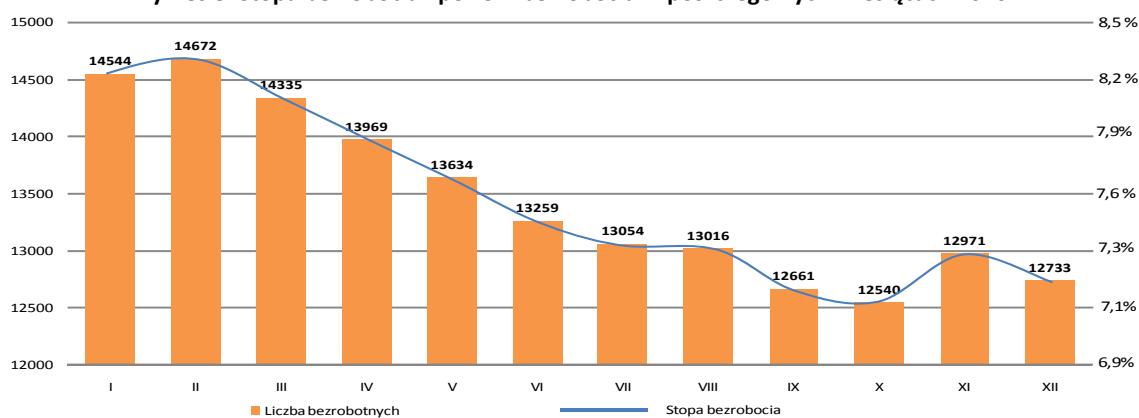
Tabela 2. Osoby bezrobotne na terenie Miasta Lublin (stan na dzień 31 grudnia 2016 r.)

Wyszczególnienie	Lata poprzednie		Rok oceny 2016	PROGNOZA	
	Rok 2014	Rok 2015		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
RYNEK PRACY					
Bezrobotni ogółem	14 771	13 938	12 733	11 600	11 000
Bezrobotni długotrwale ogółem	9 267	8 368	7 667	6 900	6 600
Bezrobotni ogółem z prawem do zasiłku	1 330	1 380	1 246	1 100	1 000

Źródło: Opracowanie MUP w Lublinie

Oceniając sytuację na rynku pracy Miasta Lublin należy zauważyć, iż odnotowano poprawę w stosunku do 2015 roku. W statystykach Miejskiego Urzędu Pracy w Lublinie wg stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku liczba osób bezrobotnych wynosiła 12 733 osoby oraz 409 osób poszukujących pracy, co ogółem daje liczbę 13 142 osoby. W końcu grudnia 2016 r. stopa bezrobocia dla Miasta Lublina kształtowała się na poziomie 7,2%, dla województwa lubelskiego – 10,4% , zaś dla kraju – 8,3%. W porównaniu do sytuacji sprzed roku wysokość tego wskaźnika zmniejszyła się o 0,9% dla Miasta Lublina. Dla województwa lubelskiego stopa bezrobocia zmniejszyła się o 1,3% natomiast dla kraju o 1,5%.

Wykres 8. Stopa bezrobocia i poziom bezrobocia w poszczególnych miesiącach 2016 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

³ Materiał opracowany przez Miejski Urząd Pracy w Lublinie

Na przestrzeni 2016 roku zostało zarejestrowanych 15 502 osoby bezrobotne (o 975 osób mniej niż w 2015 r.), z czego 3 591 osób rejestrowało się po raz pierwszy i 11 911 bezrobotnych po raz kolejny.

W 2016 r. z ogółu 16 707 wyrejestrowanych z ewidencji bezrobotnych – 8 523 osoby (51,0% ogółu wyrejestrowanych) podjęło pracę, z tego 7 191 osób pracę niesubsydiowaną i 1 332 osoby pracę subsydiowaną. Spośród bezrobotnych podejmujących pracę subsydiowaną, 122 osoby zostały skierowane do prac interwencyjnych, 449 osób podjęło działalność gospodarczą, 218 osób podjęło pracę objętą refundacją kosztów zatrudnienia bezrobotnego (czyli wyposażenie lub doposażenie stanowisk pracy), 89 osób w ramach bonu na zasiedlenie, 3 osoby w ramach bonu zatrudnieniowego, 2 osoby w ramach refundacji składek na ubezpieczenia społeczne, 25 osób w ramach dofinansowania wynagrodzenia po 50 roku życia oraz 424 osoby podjęły pracę w ramach refundacji kosztów zatrudnienia do 30 roku życia.

W 2016 roku liczba osób, które rozpoczęły staże wyniosła 2 088, natomiast liczba osób, które rozpoczęły szkolenia osiągnęła poziom 109. W okresie sprawozdawczym 145 osób rozpoczęło prace społecznie użyteczne.

Z tytułu niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy z ewidencji zostało wyłączonych 2 903 osoby (tj. 18,7% ogółu wyrejestrowanych). Dobrowolną rezygnację ze statusu potwierdziło 1 062 osoby, tj. o 18 osób mniej niż w roku ubiegłym. Z powodu osiągnięcia wieku emerytalnego (60 lat – kobieta, 65 lat – mężczyzna) wyłączono 158 osób, z powodu nabycia praw emerytalnych lub rentowych 107 osób.

Na koniec 2016 r. w MUP zarejestrowanych było 7 667 długotrwale bezrobotnych. Osoby długotrwale bezrobotne są osobami w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, a zarazem grupą najbardziej liczną, gdyż stanowią 60,2% ogółu bezrobotnych. W tej grupie na koniec 2016 r. kobiety stanowiły 49,3% (3 780 osób).

Struktura osób długotrwale bezrobotnych pokazuje, że najwięcej osób posiadało wykształcenie gimnazjalne i niższe – 26,8% (2 053 osoby). W dalszej kolejności znajdowali się bezrobotni z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Grupa ta stanowiła 23,4% ogółu bezrobotnych (czyli 1 794 osoby). Pod koniec 2016 r. najmniej liczną grupę stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (830 osób, tj. 10,8%).

Analizując liczbę długotrwale bezrobotnych pod względem wieku można zauważyć, że największy odsetek tej grupy stanowiły osoby w wieku 35-44 lata. W tej grupie odnotowano 2 055 osób co stanowiło 26,8% ogółu. W porównaniu do 2015 r. odsetek ten zwiększył się o 1,9%. Drugą co do wielkości grupą były osoby z przedziału wiekowego 25-34 lata i stanowiły 23,9%, tj. 1.832 osoby. Następna w kolejności grupa to osoby w wieku 45-54 lata i stanowiły 20,7% ogółu (tj. 1 584 osoby). Najmniej liczną grupą długotrwale bezrobotnych pod względem wieku były osoby młode z przedziału 18-24 lata (3,7%, tj. 287 osób). Osoby powyżej 60 roku życia stanowiły 9,9% (tj. 763 osoby) ogółu z grupy osób długotrwale bezrobotnych.

Natomiast wśród długotrwale bezrobotnych według posiadanego stażu pracy najliczniejszą grupą były osoby posiadające doświadczenie zawodowe do 1 roku i stanowiły 22,9% (tj. 1 753 osoby) ogółu długotrwale bezrobotnych. Drugą w kolejności grupą sklasyfikowaną pod względem stażu pracy były osoby posiadające doświadczenie zawodowe od 1 do 5 lat (18,5%, tj. 1.422 osoby). Najmniejszą grupę stanowiły osoby z ponad 30-letnim stażem pracy (2,8%, tj. 217 osób). Na koniec grudnia 2016 r. osoby nie posiadające żadnego

stażu pracy stanowiły 13,8% (tj. 1 059 osób) i w porównaniu z analogicznym okresem 2015 r. odsetek ten jest niższy o 0,7 punktu procentowego.

Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy mają największe trudności z ponownym podjęciem zatrudnienia, grupa ta jest w dużo większym stopniu narażona na marginalizację, co dodatkowo zmniejsza ich aktywność w poszukiwaniu pracy.

Pomoc udzielana osobom długotrwale bezrobotnym opierała się głównie na nabywaniu przez nich praktycznych umiejętności poprzez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązywania stosunku pracy oraz na kierowaniu bezrobotnych na subsydiowane miejsca pracy. W 2016 r. staż rozpoczęło 701 osób długotrwale bezrobotnych, prace interwencyjne 44 osoby, a do prac społecznie użytecznych skierowano 130 osób. Środki na działalność gospodarczą otrzymało 128 osób długotrwale bezrobotnych. Podjęcie pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego na wyposażonym stanowisku pracy – 61 osób. W szkoleniach organizowanych przez MUP uczestniczyło 47 osób długotrwale bezrobotnych.

W działania na rzecz osób długotrwale bezrobotnych wpisuje się również realizowany przez MUP:

1. Program specjalny „Akademia Kwalifikacji Zawodowych”+

Cel programu to zastosowanie kompleksowych działań aktywizacyjnych wobec 15 długotrwale bezrobotnych osób w wieku 30-50 lat zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie przy jednoczesnym osiągnięciu min. 80% efektywności zatrudnieniowej.

Uczestnicy programu to osoby bezrobotne zarejestrowane w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie spełniające jednocześnie cztery kryteria:

- osoba w wieku 30 – 50 lat,
- osoba długotrwale bezrobotna,
- osoba posiadająca kwalifikacje nieadekwatne w stosunku do potrzeb rynku pracy i oczekiwań pracodawców,
- osoba dla której ustalono II lub III profil pomocy.

Formy wsparcia skierowane do uczestników programu:

1. Usługi rynku pracy (15 osób): poradnictwo zawodowe indywidualne i grupowe, pośrednictwo pracy, szkolenie.
2. Instrumenty rynku pracy (15 osób): staż.
3. Specyficzne elementy wspierające zatrudnienie (15 osób): świadczenie z tytułu udziału w poradnictwie zawodowym grupowym, warsztaty z kształtowania własnego wizerunku, świadczenie z tytułu zwrotu kosztów dojazdu na usługi i instrumenty rynku pracy (poradnictwo zawodowe grupowe, staż, szkolenie).

2. Program specjalny „Aktywne plus”

Cel programu to zastosowanie kompleksowych działań aktywizacyjnych wobec 15 długotrwale bezrobotnych kobiet powyżej 50 roku życia zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie przy jednoczesnym osiągnięciu min. 80% efektywności zatrudnieniowej.

Uczestnicy programu to kobiety w wieku powyżej 50 roku życia zarejestrowane w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie jako osoby bezrobotne spełniające jednocześnie trzy kryteria: wiek powyżej 50 lat, osoba długotrwale bezrobotna, posiadanie ustalonego II lub III profilu pomocy.

Uczestnikami programu było 15 kobiet w wieku powyżej 50 roku życia zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie. Wśród uczestniczek programu jest 10 kobiet dla których ustalono II oraz 5 kobiet dla których ustalono III profil pomocy.

Formy wsparcia skierowane do uczestników programu:

1. Usługi rynku pracy: poradnictwo zawodowe indywidualne i grupowe, pośrednictwo pracy, szkolenie.
2. Instrumenty rynku pracy: staże (13 osób), prace interwencyjne (2 osoby).
3. Specyficzne elementy wspierające zatrudnienie (15 osób): świadczenie z tytułu udziału w poradnictwie grupowym, warsztaty z kształtowania własnego wizerunku, świadczenie z tytułu zwrotu kosztów dojazdu na usługi i instrumenty rynku pracy (grupowe poradnictwo, staż, szkolenie).

3. Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w mieście Lublin (II) Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) 2014-2020, Oś Priorytetowa I *Osoby młode ma rynku pracy*, Działanie 1.1 *Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy – projekty pozakonkursowe*, Poddziałanie 1.1.2 *Wsparcie udzielane z Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych*.

Projekt skierowany był do osób młodych w wieku 18-29 lat, należących do tzw. kategorii NEET zgodnie z definicją przyjętą w PO WER 2014 - 2020.

W 2016 r. udział w projekcie rozpoczęło 875 osób, w tym: 464 osób długotrwale bezrobotnych, 16 osób niepełnosprawnych, 278 osób z niskimi kwalifikacjami.

W 2016 r. zrealizowano: indywidualny plan działania - 875 osób, poradnictwo zawodowe - 875, pośrednictwo pracy - 761, szkolenia indywidualne - 20, staże - 761, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej - 94.

4. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w wieku powyżej 30 roku życia zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie (II) Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020, Oś Priorytetowa IX *Rynek pracy*, Działanie 9.2 *Aktywizacja zawodowa – projekty PUP*.

Celem projektu jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób bezrobotnych w wieku 30 lat i więcej zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie.

Projekt skierowany był do osób w wieku 30 lat i więcej zarejestrowanych w MUP w Lublinie jako osoby bezrobotne, dla których został ustalony I lub II profil pomocy, należących co najmniej do jednej z następujących grup: osoby w wieku 50 lat i więcej, osoby długotrwale bezrobotne, osoby z niepełno sprawnościami, osoby o niskich kwalifikacjach, osoby odchodzące z rolnictwa.

W 2016 r. w projekcie udział rozpoczęło 512 osób, w tym: 151 osób w wieku 50 lat i więcej, 353 osoby długotrwale bezrobotne, 62 osób niepełnosprawnych, 339 osób z niskimi kwalifikacjami, 6 osób odchodzących z rolnictwa.

W 2016 roku zrealizowano indywidualny plan działania - 512 osoby, poradnictwo zawodowe - 512 osób, pośrednictwo pracy - 475 osób, szkolenia indywidualne - 37 osób, staże - 443 osoby, doposażenie lub wyposażenie stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego - 32 osoby.

5. Rezerwa Ministra na realizację programu na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, określonych w art. 49 ustawy pkt. 2- 6.

Cel programu to wzmocnienie lokalnego rynku pracy poprzez promocję zatrudnienia, przedsiębiorczości oraz wsparcie procesu aktywizacji zawodowej mieszkańców Lublina poszukujących pracy.

Uczestnikami projektu było 81 osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, określone w art. 49 ustawy pkt. 2- 6.

Do uczestników skierowano: staże (60 osób), jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej (16 osób), doposażenie lub wyposażenie stanowiska pracy (5 osób).

Program Aktywizacja i Integracja realizowany przez Miejski Urząd Pracy w Lublinie (MUP w Lublinie) we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Lublinie (MOPR w Lublinie) na mocy porozumienia zawartego w dniu 26 lutego 2016 r. Celem programu była integracja społeczna osób bezrobotnych zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie korzystających ze świadczeń Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie służąca kształtowaniu aktywnej postawy w życiu społecznym i zawodowym. Program PAI skierowany był do 30 osób bezrobotnych zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie dla których był ustalony profil pomocy III, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Do uczestników PAI skierowano:

- a) aktywizację zawodową osób bezrobotnych realizowaną w formie prac społecznie użytecznych,
- b) integrację społeczną osób bezrobotnych realizowaną poprzez udział w warsztatach mających na celu wzrost potencjału społeczno – zawodowego zorganizowanych przez organizację pożytku publicznego wyłonioną przez Miejski Urząd Pracy w Lublinie w otwartym konkursie ofert - Agencję Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Sp. z o.o., ul. Rynek 7, 20-111 Lublin.

Miejski Urząd Pracy w Lublinie, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom pracodawców i pracobiorców, zorganizował **Targi Pracy 2016**, w których wzięło udział 135 wystawców nie tylko z Lublina, ale i z terenu całej Polski. Wśród szerokiego wachlarza ponad 1000 ofert, znalazły się zarówno te skierowane do osób wykonujących najprostsze prace fizyczne, jak i te przeznaczone dla wysokiej klasy specjalistów. Targi odwiedziło około 10 000 osób. Targi umożliwiły bezpośrednie spotkanie firm rekrutacyjnych z osobami zainteresowanymi nowościami i trendami na rynku pracy. Odwiedzający mogli w jednym miejscu i w krótkim czasie rozpoznać zapotrzebowanie na zawody na lubelskim rynku pracy oraz wymagania stawiane przez pracodawców potencjalnym pracownikom. Targi Pracy były zatem okazją do rozmów z pracodawcami reprezentującymi różnorodne branże z możliwością przeprowadzenia rozmów rekrutacyjnych i złożenia dokumentów aplikacyjnych u wybranych pracodawców.

„Predyspozycje + kwalifikacje = sukces w karierze” pod takim hasłem dnia 26 października 2016 r. w Centrum Kongresowym Uniwersytetu Przyrodniczego odbył się Dzień Kariery 2016, zorganizowany przez Miejski Urząd Pracy w Lublinie oraz Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie.

Myślą przewodnią tegorocznego przedsięwzięcia była aktywizacja i motywacja do rozwoju zawodowego studentów i absolwentów lubelskich uczelni, wskazanie możliwości podnoszenia kwalifikacji pod kątem posiadanych predyspozycji oraz ich znaczenia w osiągnięciu sukcesu zawodowego.

Głównym punktem Dnia Kariery 2016 były warsztaty tematyczne z zakresu zagadnień związanych z pozyskaniem umiejętności profesjonalnego sporządzania dokumentów aplikacyjnych, analizy „za” i „przeciw” prowadzenia własnego biznesu oraz kreatywności. Ponadto uczestnicy warsztatów mogli uzyskać wiedzę z zakresu nowoczesnych metod i trendów w rekrutacji i selekcji pracowników oraz eksponowania swoich kompetencji w rozmowie z pracodawcą.

Równolegle odwiedzający mieli możliwość zapoznania się i porównania ofert stażu, szkolenia i zatrudnienia na 40 stoiskach wystawienniczych pracodawców, agencji zatrudnienia, innych instytucji rynku pracy oraz organizacji pozarządowych.

Honorowy Patronat nad Dniem Kariery 2016 objęli: Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Elżbieta Rafalska, Prezydent Miasta Lublin Krzysztof Żuk oraz Rektor Uniwersytetu Przyrodniczego prof. Dr hab. Zygmunt Litwińczuk.

Zamierzenia MUP w Lublinie na rok 2017:

- organizowanie i finansowanie usług i instrumentów rynku pracy;
- realizowanie projektów własnych i kontynuacja realizacji projektów partnerskich;
- tworzenie projektów na ogłoszone konkursy oraz realizacja programów specjalnych;
- wspieranie osób bezrobotnych w powrocie na rynek pracy;
- realizacja Programu rządowego „Gwarancje dla Młodzieży”;
- aktywizacja zawodowa osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy;
- pomoc osobom bezrobotnym z grup defaworyzowanych;
- udzielanie wsparcia w aktywizacji społecznej i zawodowej osób będących klientami pomocy społecznej;
- zorganizowanie Targów Pracy oraz Dnia Kariery;
- uczestniczenie w targach pracy Partnerów;
- inicjowanie oraz negocjowanie nowych przedsięwzięć w partnerstwie;
- wspieranie przedsiębiorców w zatrudnianiu/tworzeniu miejsc pracy dla bezrobotnych;
- prowadzenie działań marketingowych usług MUP;
- organizowanie cyklicznych spotkań członków Klubu Pracodawców i Lubelskiego Partnerstwa Publiczno- Społecznego.

W celu zapobiegania i ograniczania zjawiska wykluczenia społecznego planuje się m.in:

- profilowanie pomocy i wsparcie doradcy klienta,
- dobór osób długotrwale bezrobotnych do usług i instrumentów rynku pracy,
- dobór osób niepełnosprawnych do usług i instrumentów rynku pracy,
- realizacja Programu Aktywizacja i Integracja.

III. WYDATKI W POMOCY SPOŁECZNEJ I INNYCH OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ

Wydatki Miasta Lublin na zadania realizowane w obszarze pomocy społecznej wzrosły z 252,9 mln zł do 400,2 mln zł. Znaczny wzrost wynika głównie z realizacji od kwietnia 2016 r., ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. z 2016 r. poz.195 z późn. zm.). Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń wychowawczych wyniosły blisko 130,6 mln zł. Środki na realizację tego zadania pochodziły z budżetu państwa.

Tabela 3. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego (zadania własne i zadania zlecone w zł)⁴

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny 2016	Potrzeby	
	Rok 2014	Rok 2015		Rok po ocenie	
OGÓŁEM					
OGÓŁEM (działy)	1	247 664 758,33	252 911 609,10	400 226 101,75	424 352 811,00
W tym: w budżecie OPS/PCPR	1.1	166 416 354,95	170 374 351,54	316 153 962,48	336 999 902,00
851 - OCHRONA ZDROWIA					
85153 - Przeciwdziałanie narkomanii	2	266 426,74	363 619,24	445 379,83	550 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	2.1	0	0	0	0
85154 - Przeciwdziałanie alkoholizmowi	3	6 134 632,78	5 710 831,13	5 974 190,89	6 650 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	3.1	75 000,00	0	0	0
852 - POMOC SPOŁECZNA					
85201 - Placówki opiekuńczo-wychowawcze	4	15 706 833,59	16 284 950,53	16 286 099,89	
w tym: w budżecie OPS / PCPR	4.1	4 801 736,48	5 047 851,96	5 012 940,58	
85202 - Domy pomocy społecznej	5	32 039 857,22	32 365 857,47	33 773 595,16	36 094 692,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	5.1	6 362 774,14	7 017 227,86	8 060 441,89	8 950 000,00
85203 - Ośrodki Wsparcia	6	11 857 618,88	11 875 983,83	12 256 908,53	10 916 370,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	6.1	4 848 593,21	4 997 660,69	4 382 208,00	3 640 400,00
85203 - Ośrodki Wsparcia – ogółem (własne)		6 151 632,24	5 809 139,56	5 369 163,18	5 197 870,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR (własne)	6.2.1	1 108 897,39	1 090 143,69	0	0
w tym: do dyspozycji Zespołu Ośrodków Wsparcia (własne)	6.2.2	5 039 273,85	4 717 571,78	5 054 647,91	5 196 870,00
w tym: do dyspozycji ŚDS Kalina (własne)	6.2.3	3 461,00	0	1 750 ,00	0
w tym: do dyspozycji Wydziału Inwestycji i Remontów (własne)	6.2.4			311 989,00	0
85203 - Ośrodki Wsparcia – ogółem (zewnętrzne)	6.3	5 705 986,64	6 066 844,27	6 887 745,35	5 718 500,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR (zewnętrzne)	6.3.1	3 739 695,82	3 907 517,00	4 382 208,00	3 640 400,00
w tym: do dyspozycji Zespołu Ośrodków Wsparcia (zewnętrzne)	6.3.2	1 481 339,02	1 675 474,47	1 948 804,55	1 618 000,00
w tym: do dyspozycji ŚDS Kalina (zewnętrzne)	6.3.3	484 951,00	483 852,80	556 732,80	460 100,00
85204 - Rodziny zastępcze	7	7 207 441,79	7 556 516,63	8 575 290,30	
w tym: w budżecie OPS / PCPR	7.1	7 190 990,18	7 554 516,63	8 563 284,69	
85205 - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	8	428 364,00	408 484,00	431 808,75	382 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	8.1	300 000,00	300 000,00	398 000,19	382 000,00
85206 - Wspieranie rodziny (m.in. asystenci rodziny i rodziny wspierające)	9	1 597 380,54	1 708 270,57	1 728 706,91	

⁴ Materiał opracowany przez Wydział Budżetu i Księgowości Urzędu Miasta Lublin. Plan na 2017 rok według uchwały budżetowej (po zmianach)– stan na 31.01.2017 r.

w tym: w budżecie OPS / PCPR	9.1	1 597 380,54	1 708 270,57	1 728 706,91	
85211 - Świadczenia wychowawcze	10	0	0	130 576 204,64	
w tym: w budżecie OPS / PCPR	10.1	0	0	130 289 122,37	
85212 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	11	76 744 344,86	81 297 144,84	94 281 321,97	
w tym: w budżecie OPS / PCPR	11.1	76 744 344,86	80 945 284,36	93 805 970,99	
85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach centrum integracji społecznej	12	1 321 737,96	1 681 640,49	1 934 198,87	2 011 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	12.1	1 321 737,96	1 681 640,49	1 934 198,87	2 011 000,00
85214 - Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	13	10 489 415,11	10 706 639,53	8 969 762,57	6 932 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	13.1	10 489 415,11	10 698 483,64	8 948 770,85	6 925 000,00
85215 - Dodatki mieszkaniowe	14	12 724 784,01	11 618 489,10	10 552 514,77	9 906 342,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	14.1	0	0	0	0
85216 - Zasiłki stałe - ogółem (własne i zewnętrzne)	15	9 796 859,51	10 200 464,21	11 503 878,70	7 001 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	15.1	9 796 859,51	10 149 795,31	11 432 012,72	6 941 000,00
85218 - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie -	16	0	0	0	0
w tym: w budżecie OPS/PCPR	16.1	0	0	0	0
85219 - Ośrodek Pomocy Społecznej	17	19 683 226,93	20 624 792,83	22 107 134,19	23 431 975,00
w tym: w budżecie OPS/PCPR	17.1	19 683 226,93	20 624 792,83	22 107 134,19	23 431 975,00
85220 - Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	18	1 752 571,45	1 573 673,71	1 689 498,90	1 652 030,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	18.1	951 615,62	705 443,44	782 960,10	685 000,00
W tym wydatki na pomoc dla cudzoziemców w celu integracji ze środowiskiem (cudzoziemcy, którzy uzyskali status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą)	19	333 223,27	50 598,59	112 654,42	93 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	19.1	333 223,27	50 598,59	112 654,42	93 000,00
85226 - Ośrodki adopcyjno- opiekuńcze	20	0	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	20.1	0	0	0	0
85228 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi)	21	7 956 824,50	7 485 170,00	9 196 806,10	11 692 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	21.1	7 956 824,50	7 485 170,00	9 188 186,50	11 690 000,00
85230 - Pomoc w zakresie dożywiania	22				5 857 900,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	22.1				5 855 000,00
85231 - Pomoc dla cudzoziemców	23	221 061,00	259 274,82	187 819,60	100 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	23.1	221 061,00	259 274,82	187 819,60	100 000,00
85232 - Centra Integracji Społecznej	24	0	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	24.1	0	0	0	0
85233 - Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli	25	0	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	25.1	0	0	0	0
85278 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	26	22 000,00	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	26.1	22 000,00	0	0	0
85295 - Pozostała działalność	27	11 596 772,06	9 416 560,22	8 953 433,27	3 093 700,00

w tym: w budżecie OPS / PCPR	27.1	11 282 952,03	9 159 744,52	8 436 101,83	2 701 900,00
853 - POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ					
85305 - Żłobki	28	11 759 236,31	13 977 922,40	14 117 439,17	
w tym: w budżecie OPS / PCPR	28.1	0	0	0	
85306 - Kluby dziecięce	29	0	122 600,00	270 620,00	
w tym: w budżecie OPS / PCPR	29.1	0	0	0	
85307 - Dzienni opiekunowie	30	0	0	0	
w tym: w budżecie OPS / PCPR	30.1	0	0	0	
85311 - Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	31	1 017 869,09	1 065 404,77	1 129 762,35	1 209 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	31.1	734 327,94	747 985,30	778 560,00	819 000,00
85321 - Zespoły orzekania o niepełnosprawności	32	1 333 669,90	1 517 118,56	1 483 431,93	1 517 625,00
w tym: w budżecie dyspozycji OPS / PCPR	32.1	0	0	0	0
85324 - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	33	0	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	33.1	0	0	0	0
85324 - Pomoc dla repatriantów	34	128 011,30	125 262,31	102 104,10	20 000
w tym: w budżecie OPS / PCPR	34.1	0	0	0	0
85395 - Pozostała działalność		2 214 549,33	1 249 023,12	0	0
w zakresie polityki społecznej	35				
w tym: w budżecie OPS / PCPR	35.1	1 979 558,94	1 249 023,12	0	0
854 - Edukacyjna opieka wychowawcza					
85416 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym	36	3 663 269,47	3 715 914,79	3 698 190,36	858 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	36.1	55 956,00	42 186,00	32 894,00	50 000,00
85416 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym	37				390 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	37.1				0
855 - Rodzina					
85501 - Świadczenie wychowawcze	38				157 043 100,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	38.1				157 008 000,00
85502 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	39				89 848 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	39.1				89 448 000,00
85503 - Karta Dużej Rodziny	40				82 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	40.1				0
85504 - Wspieranie Rodziny	40				1 800 300,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	40.1				1 800 300,00
85505 - Tworzenie i funkcjonowanie żłobków	41				18 720 700,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	41.1				0
85506 - Tworzenie i funkcjonowanie klubów dziecięcych	41				448 800,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	41.1				0
85508 - Rodziny zastępcze	41				9 090 327,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	41.1				9 084 327,00
85510 - Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	41				16 939 450,00

w tym: w budżecie OPS / PCPR	41.1				5 328 400,00
85595 - Pozostała działalność	41				114 500,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	41.1				114 500,00
Pozostałe wydatki OPS / PCPR					
75495 - Pozostała działalność (Przyjazne Patrole)				31 748,20	31200
85195 - Pozostała działalność (wydawanie decyzji o świadczenie zdrowotne)				52 900,00	52900

W 2016 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie dysponował budżetem w wysokości 316 153 962,48. W jego ramach największy procent wydatków stanowiła realizacja nowego zadania – świadczenia wychowawczego, którego celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Nowe świadczenie wprowadzone zostało ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2016r. poz.195), a wydatki na realizację zadania wyniosły ogółem 130 020 568,33 zł, co stanowiło 41,13% ogółu wydatków MOPR.

Wydatki poniesione na realizację zadań z ustawy z dnia z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, wyniosły ogółem 91 685 362 ,80 zł, co stanowiło 29,00% ogółu wydatków MOPR.

Kolejną pozycję zajmują wydatki poniesione na zasiłki i usługi pomocy społecznej. Wydatki te wyniosły ogółem 36 412 313,22 zł, stanowiąc 11,52% wydatków MOPR. W tej kwocie:

- 54,74 % stanowiły wydatki na zasiłki oraz składki ubezpieczenia zdrowotnego w kwocie 19 931 696,27 zł,
- 25,23% stanowiły wydatki na usługi pomocy społecznej w kwocie 9 188 186,50 zł,
- 19,51% stanowiły wydatki na Program Pomoc państwa w zakresie dożywiania, które wyniosły 7 104 610,85 zł,
- 0,52 % stanowiły wydatki na rzecz cudzoziemców w kwocie 187 819,60 zł.

Ogółem poziom wydatków na zasiłki i usługi pomocy społecznej w 2016 roku w stosunku do 2015 roku był niższy o 308 699,93 zł, co niewątpliwie było spowodowane wzrostem dochodów wynikającym z pobierania przez rodziny z dziećmi świadczeń wychowawczych.

Wydatki na domy pomocy społecznej oraz ośrodki wsparcia w 2016 roku stanowiły 4,52% ogółu wydatków i wyniosły 14 283 349,89 zł, natomiast związane z udzieleniem dotacji na prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych i placówek wsparcia dziennego – 1,80% wydatków MOPR i osiągnęły poziom 5 695 838,88 zł.

Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń dla rodzin zastępczych oraz osób usamodzielniających się lub kontynuujących naukę wychowanków wyniosły 2,20%, tj. łącznie 6 952 125,96 zł.

IV. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA⁵

Tabela 4. Wybrane elementy infrastruktury społecznej

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	PROGNOZA		
	Rok 2014	Rok 2015		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA						
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	1	9 194	9 071	9 247	9 360	9 350
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy	2	449	404	459	450	460
w tym z wiersza 1: Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	3	918	971	1 041	1 068	1 118
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	4	146	89	111	120	130
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	5	44	47	84	100	90
Liczba żłobków (żłobki, kluby dziecięce, oddziały żłobkowe w przedszkolach)	6	23	29	38	45	49
Liczba opiekunów dziennych do dzieci	7	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w żłobkach (żłobki, kluby dziecięce, oddziały żłobkowe w przedszkolach)	8	1 254	1 369	1 644	1 819	2 104
Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w żłobku (żłobek, klub dziecięcy, oddziały żłobkowe w przedszkolach)	9	200	203	509	300	50
Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	10	105	89	90	92	92
Liczba miejsc w przedszkolach (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	11	9 603	9 131	9 722	9 652	9 608
Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	12	0	0	0	0	0
Liczba świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży - ogółem	13	40	41	40	48	48
Z tego: (wiersze "Przyszkolne" i "Pozaszkolne")						
Przyszkolne	14	40	41	40	48	48
Pozaszkolne	15	0	0			
Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	16	4	8	11	11	11
Liczba hospicjów	17	2	2	2	2	2
Liczba ośrodków dla cudzoziemców	18	1	1	0	0	0

Mieszkania w zasobie gminy

Z przeprowadzonej analizy wynika, że ilość lokali odzyskiwanych maleje. Odzyskane lokale są najczęściej małe, w złym stanie technicznym i obniżonym standardzie. Podjęte w 2016 roku działania pozwoliły jedynie na niewielkie zwiększenie lokali z odzysku. Planowana jest realizacja inwestycji polegającej na wybudowaniu trzech budynków wielorodzinnych na osiedlu Felin, w wyniku której zasoby Gminy Lublin powiększą się o 120 nowych lokali. W związku z powyższym planowane jest w 2017 roku tworzenie wykazu osób

⁵ Opracowano na podstawie materiałów sporządzonych przez Wydziały Zdrowia i Spraw Społecznych, Wydział Oświaty i Wychowania, Wydział Spraw Mieszkaniowych Urzędu Miasta Lublin.

zakwalifikowanych do zawarcia umowy najmu lokalu z mieszkaniowego zasobu miasta oraz wykazu wychowanków domów dziecka, rodzinnych domów dziecka i rodzin zastępczych zakwalifikowanych do zawarcia umowy najmu lokalu z mieszkaniowego zasobu miasta.

W 2016 roku wpłynęło 459 nowych wniosków o udzielenie pomocy mieszkaniowej. Na koniec 2016 r. 123 rodziny ujęte w wykazach osób zakwalifikowanych do zawarcia umowy najmu oczekiwały na wskazanie lokalu komunalnego z mieszkaniowego zasobu Miasta.

W 2016 roku wpłynęło 111 wyroków eksmisyjnych z uprawnieniem do wskazania lokalu socjalnego. W tabeli nr 4, w wierszu 5 wykazano jedynie liczbę wyroków eksmisyjnych bez uprawnienia do wskazania lokalu socjalnego. Łącznie na koniec 2016 roku zarejestrowanych było 1041 wyroków eksmisyjnych do realizacji z uprawnieniem do wskazania lokalu socjalnego.

Żłobki

W rejestrze żłobków i klubów dziecięcych prowadzonym przez Prezydenta Miasta Lublin na koniec grudnia 2016 r. zarejestrowanych było 38 podmiotów dysponujących 1 644 miejscami. Z informacji uzyskanych z publicznych i niepublicznych żłobków oraz niepublicznych klubów dziecięcych wynika, że w roku 2016 zabrakło miejsc dla 509 dzieci.

W 2017 roku prognozuje się zwiększenie liczby niepublicznych żłobków o 6 oraz klubów dziecięcych o 1, które łącznie zwiększą ilość miejsc w placówkach o 175. Natomiast w 2018 roku planowana jest budowa i oddanie do użytku 1 miejskiego żłobka publicznego o liczbie miejsc 210 oraz prognozuje się zwiększenie liczby niepublicznych żłobków o 2 oraz klubów dziecięcych o 1 (które łącznie zwiększą ilość miejsc o 75). Realizacja tych zamierzeń pozwoli w pełni zaspokoić potrzeby w zakresie zapewnienia opieki dzieciom w żłobkach.

Przedszkola

Wychowaniem przedszkolnym objęte są obecnie 3, 4, 5 i 6 - latki. Dzieci 6 letnie zobowiązane są do odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego. W 2017 zwiększono bazę dydaktyczną o 591 miejsc. Oddziały przedszkolne w szkołach powiększyły bazę o 366 miejsc, natomiast w przedszkolach zwiększono liczbę miejsc o 225. Utworzono 100 nowych miejsc w Przedszkolu Nr 84 i 86 oraz 25 miejsc w Przedszkolu Nr 87.

V. ZATRUDNIENIE W JEDNOSTKACH ORGANIZACYJNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ

Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku, w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej zatrudnionych było **1 331 osób**. W Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie zatrudnione były 522 osoby, w Domach Pomocy Społecznej – 498 osób, w ośrodkach wsparcia 265 osób, a Centrum Interwencji Kryzysowej 46 osób.

Tabela 5. Zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej na terenie Miasta Lublin6 w 2016 roku

	Liczba pracowników	% w stosunku do ogółu
MIEJSKI OŚRODEK POMOCY RODZINIE, w tym:	522	39,22
Filie Ośrodka	248	18,63
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	498	37,41
OŚRODKI WSPARCIA	265	19,91
OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ	46	3,46

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Kadrę pomocy społecznej w MOPR realizującą zadania w ramach ustawy o pomocy społecznej tworzą przede wszystkim pracownicy socjalni (w tym m. in. starsi pracownicy socjalni, specjaliści pracy socjalnej oraz starsi specjaliści pracy socjalnej). Stan zatrudnienia w 2016 roku wynosił 190 pracowników socjalnych, co stanowiło 36,40% ogółu pracowników jednostki. W tym 179 osób świadczyło pracę socjalną w środowisku, przeprowadzało rodzinne wywiady środowiskowe i zgodnie z art.121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej otrzymywało comiesięczny dodatek do wynagrodzenia w wysokości 250 zł. W przeliczeniu na etaty, praca socjalna w terenie wykonywana była na 170 etatach⁷ (do liczby 179 osób zatrudnionych wliczone były również osoby wykonujące pracę na umowę na zastępstwo).

Tabela 6. Zatrudnienie w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2014	Rok 2015		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
OGÓŁEM PRACOWNICY JEDNOSTKI						
Liczba ogółem pracowników jednostki pomocy społecznej	1	492	498	522	530	530
KADRA KIEROWNICZA						
Ogółem kadra kierownicza (dyrektor jednostki i jego zastępcy)	2	4	4	4	5	5
W tym: (od poz. 3 do poz. 4)						
Wykształcenie wyższe	3	4	4	4	5	5
Specjalizacja z organizacji pomocy społecznej	4	3	3	4	5	5

⁶ Dane na podstawie sprawozdania MPiPS – 03 za 2016 rok oraz danych własnych.

⁷ Biorąc pod uwagę liczbę etatów, osoby przeprowadzające wywiady, były zatrudnione odpowiednio: w sekcjach pracy socjalnej -153 osoby, w sekcji ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie -11 osób, w sekcji ds. wsparcia rodzin zastępczych - 5 osób i w sekcji ds. pomocy os. usamodzielnianym -1 osoba.

PRACOWNICY SOCJALNI						
Ogółem	5	185	188	190	195	195
W tym: pracownicy socjalni ogółem zatrudnieni z EFS	6	5	5	0	0	0
W tym: (od poz. 7 do poz. 11)						
Wykształcenie wyższe	7	134	137	138	145	145
Wykształcenie średnie	8	51	51	52	50	50
Specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie	9	33	33	31	40	40
Specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie	10	24	24	25	30	30
Specjalizacja z organizacji pomocy społecznej	11	16	16	15	15	15
POZOSTALI PRACOWNICY:						
Ogółem	12	302	306	328	335	335
W tym: (od poz. 13 do poz. 15)						
Wykształcenie wyższe	13	247	251	277	280	280
Wykształcenie średnie	14	54	54	50	55	55
Inne	15	1	1	1	0	0

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Zgodnie z zapisem ustawowym (art.110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej) w ośrodku pomocy społecznej powinien być spełniony wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców.

Według danych Wydziału Spraw Administracyjnych Urzędu Miasta Lublin, liczba mieszkańców Lublina wynosiła **332 637 osób** (w tym: 324 637 osób zameldowanych na pobyt stały oraz 7 947 osób zameldowanych na pobyt czasowy, wg stanu na dzień 31 XII 2016 r.). Biorąc pod uwagę wymogi określone ustawą MOPR powinien zatrudniać, co najmniej 166 pracowników socjalnych wykonujących pracę socjalną w środowisku. Wymóg dotyczący liczby zatrudnienia pracowników socjalnych w stosunku do liczby mieszkańców był w okresie sprawozdawczym spełniony.

Pracownicy MOPR posiadają odpowiednie kwalifikacje zawodowe: 4 osoby posiadają tytuł naukowy doktora, 71,26% pracowników legitymuje się wykształceniem wyższym magisterskim, 9,77% posiada wykształcenie wyższe zawodowe. Wśród pracowników z wykształceniem wyższym (magisterskim lub zawodowym) 142 osoby dodatkowo ukończyły studia podyplomowe co stanowi niespełna 27,20% ogółu zatrudnionych.

W 2016 roku, 15 osób stanowiących 2,87% ogółu pracowników jednostki, kontynuowało naukę celem podwyższenia swoich kwalifikacji zawodowych.

W 2017 r. i przewidywany jest wzrost zatrudnienia (10 etatów w Pionie świadczeń socjalnych), spowodowany głównie wdrożeniem i realizacją ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

Tabela 7. Kadra Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie - zatrudnienie pomocnicze

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2014	Rok 2015		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
Wolontariusze	1	76	79	72	125	130
Staże	2	16	19	2	20	20

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

VI. POMOC ŚRODOWISKOWA

1. System Pomocy Środowiskowej

Priorytetowym celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Powyższy cel realizowany jest poprzez pracę socjalną, która jest fundamentalnym świadczeniem pomocy społecznej oraz w formie wypłaty świadczeń finansowych. Działania pracowników pionu pomocy środowiskowej koncentrują się na modyfikacji sposobu funkcjonowania osób, ich otoczenia, wzmacnianiu potencjału osób i rodzin do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej oraz wsparciu w dążeniu do poprawy funkcjonowania. Powyższe założenia są spełniane poprzez podejmowane przez pracowników socjalnych działania zaprojektowane w oparciu o sporządzoną ocenę sytuacji i zmierzające do realizacji ustalonych celów. Skuteczne oddziaływanie na jednostkę odbywa się po dogłębnym rozpoznaniu (diagnozie) sytuacji w jakiej się znajduje, jej zasobów, deficytów, po określeniu w jakich obszarach jej funkcjonowania występują trudności i jakie są ich przyczyny. Zebrane informacje umożliwiają pracownikom socjalnym zaplanowanie działań, które są adekwatne do potrzeb, a w konsekwencji służą rodzinie w rozwiązaniu sytuacji problemowych, z jakimi się boryka. Zaprojektowane działania są realizowane zarówno przez osobę czy rodzinę, jak i pracownika socjalnego.

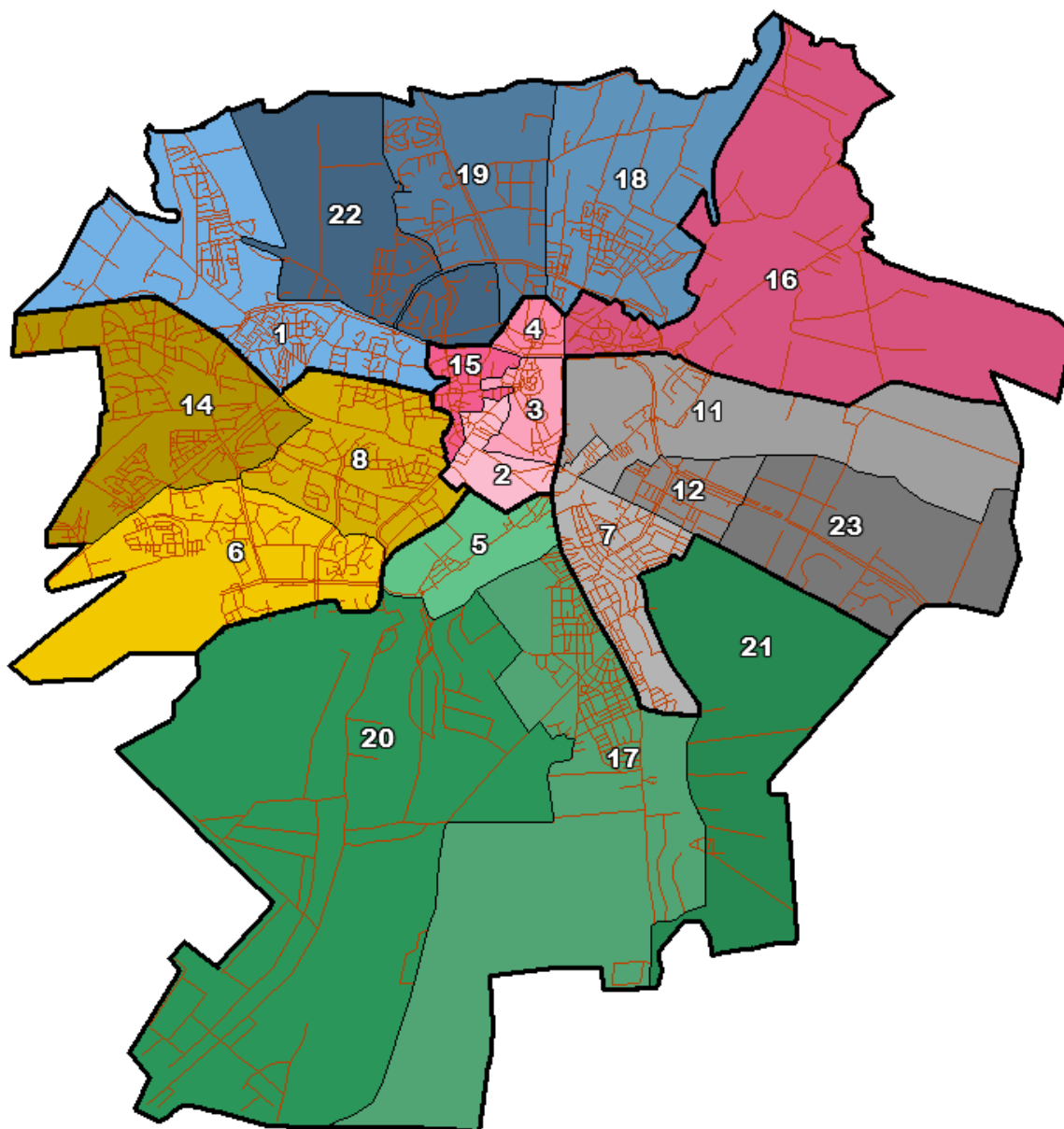
Na terenie miasta Lublin funkcjonuje 5 Filii, które swoim zasięgiem obejmują wszystkie dzielnice Lublina. W strukturach Filii MOPR w roku 2016 funkcjonowało ogółem 20 Sekcji Pracy Socjalnej, których pracownicy zajmują się pracą socjalną z klientem bezpośrednio w jego środowisku.

Ponadto w dziale ds. pomocy środowiskowej funkcjonuje sekcja ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, która zajmuje się diagnozowaniem problemu przemocy w rodzinie, podejmowaniem działań w środowiskach zagrożonych przemocą w rodzinie oraz inicjuje działania w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie, realizuje również procedurę „Niebieskiej karty”

W ramach pomocy środowiskowej podopieczni mogli również korzystać z pomocy funkcjonujących w strukturach MOPR:

- Dziennego Ośrodka Wsparcia dla Bezdomnych, ul. Młyńska 18,
- Centrum Aktywności Środowiskowej, ul. Antoniny Grygowej 4B,
- Specjalistycznej Poradni dla Rodzin ul. Popiełuszki 28E,

Mapa 1. System pomocy środowiskowej na terenie Miasta Lublin – obszary działania sekcji pracy socjalnej w 2016 roku

Filia Nr 1 - ul. Lubartowska 6-8

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 2 - Narutowicza 74
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 3 - Jezuicka 4
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 4 - Lubartowska 6-8
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 15 - Chopina 11/4
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 16 - Towarowa 19

Filia Nr 2 - ul. Hutnicza 1a

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 7 - Startowa 11
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 11 - Hutnicza 1a
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 12 - Startowa 11
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 23 - Jagiełły 16

Filia Nr 3 - ul. Mieszka I - 4

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 6 - Jutrzenki 6
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 8 - Mieszka I - 4
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 14 - Zana 38 (piętro III)

Filia Nr 4 - al. Kompozytorów Polskich 8

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 1 - Głowackiego 35
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 18 - Koryznowej 2b
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 19 - Komp. Polskich 8
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 22 - Paganiniego 12

Filia Nr 5 - ul. Nałkowskich 114

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 5 - Piekarska 27
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 17 - Róży Wiatrów 1
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 20 - Nałkowskich 114
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 21 - Zdrowa 14

2. Korzystający z pomocy społecznej

W ramach ustawy o pomocy społecznej MOPR w Lublinie w 2016 roku udzielił pomocy ogółem **9 993** rodzinom. Środowiska, których jedynym źródłem utrzymania były zasiłki wypłacane na podstawie ustawy o pomocy społecznej stanowiły 22,30% wszystkich rodzin korzystających z pomocy w 2016 roku. W 2016 roku po raz pierwszy z wnioskiem o udzielenie pomocy wystąpiło 1 757 osób lub rodzin (17,58%), natomiast środowiska długotrwale korzystające z pomocy (powyżej 3 lat kalendarzowych) w liczbie 4 443 stanowiły 44,46% wszystkich rodzin korzystających ze wsparcia.

Ponad połowę rodzin (54,80%) z pośród 9 993 korzystających z pomocy środowiskowej w 2016 roku tworzą rodziny prowadzące jednoosobowe gospodarstwa domowe – **5 476** osób.

3 020 to rodziny wychowujące dzieci, w tym:

- 1 202 rodziny wychowujące jedno dziecko,
- 1 055 rodziny wychowujące dwoje dzieci,
- 763 rodziny wychowujące troje i więcej dzieci

Wśród rodzin z dziećmi 1 423 to rodziny niepełne (292 rodzin niepełnych wychowywało troje i więcej dzieci).

W ogólnej liczbie rodzin objętych wsparciem MOPR **2 933** rodzin, to rodziny emerytów i rencistów, z czego **1 959** to osoby samotne.

Tabela 8. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2013	Rok 2014			
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM UDZIELONO POMOCY i WSPARCIA					
Liczba osób	1	24 805	20 130	19 998	19 998
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRYZNANO ŚWIADCZENIE					
Liczba osób	2	13 336	13 069	11 673	11 673
W tym: osoby długotrwale korzystające	3	7 100	6 969	5 943	5 943
Wiek 0-17	4	4 172	4 249	3 620	3 620
Wiek produkcyjny *	5	7 728	6 873	6 268	6 268
Wiek poprodukcyjny **	6	1 435	1 947	1 785	1 785
Liczba rodzin	7	9 080	8 893	8 309	8 309
Liczba osób w rodzinach	8	18 965	18 420	16 403	16 403
w tym: KOBIETY (z wierszy 2-6)					
Ogółem	9	7 526	7 329	6 062	6 062
W tym: osoby długotrwale korzystające	10	4 128	3 930	3 281	3 281
Wiek 0-17	11	2 261	2 077	1 773	1 773
Wiek 18-59	12	4 136	3 717	2 917	2 917
Wiek 60 lat i więcej	13	1 130	1 535	1 372	1 372
w tym: MEŹCZYŹNI (z wierszy 2-6)					

Ogółem	14	5 810	5 740	5 611	5 611
W tym: osoby długotrwale korzystające	15	2 972	3 039	2 662	2 662
Wiek 0-17	16	1 911	2 171	1 847	1 847
Wiek 18-64	17	3 593	3 157	3 351	3 351
Wiek 65 lat i więcej	18	306	412	413	413
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRZYZNANO ŚWIADCZENIE PIENIĘŻNE					
Liczba osób ogółem	19	7 646	7 291	6 566	6 566
Liczba rodzin	20	7 487	7 167	6 488	6 488
Liczba osób w rodzinach	21	16 302	15 374	13 111	13 111
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRZYZNANO ŚWIADCZENIE NIEPIENIĘŻNE					
Liczba osób ogółem	22	7 039	7 001	6 211	6 211
Liczba rodzin	23	4 961	4 849	4 433	4 433
Liczba osób w rodzinach	24	12 451	12 315	10 698	10 698
OSOBY I RODZINY, Z KTÓRYMI PRZEPROWADZONO WYWIAD ŚRODOWISKOWY					
Liczba osób ogółem	25	10 488	9 576	9 247	9 247
Liczba rodzin	26	9 920	9 311	9 137	9 137
Liczba osób w rodzinach	27	20 441	19 311	18 038	18 038

Źródło: Sprawozdanie MPiPS - 03 oraz dane własne MOPR w Lublinie

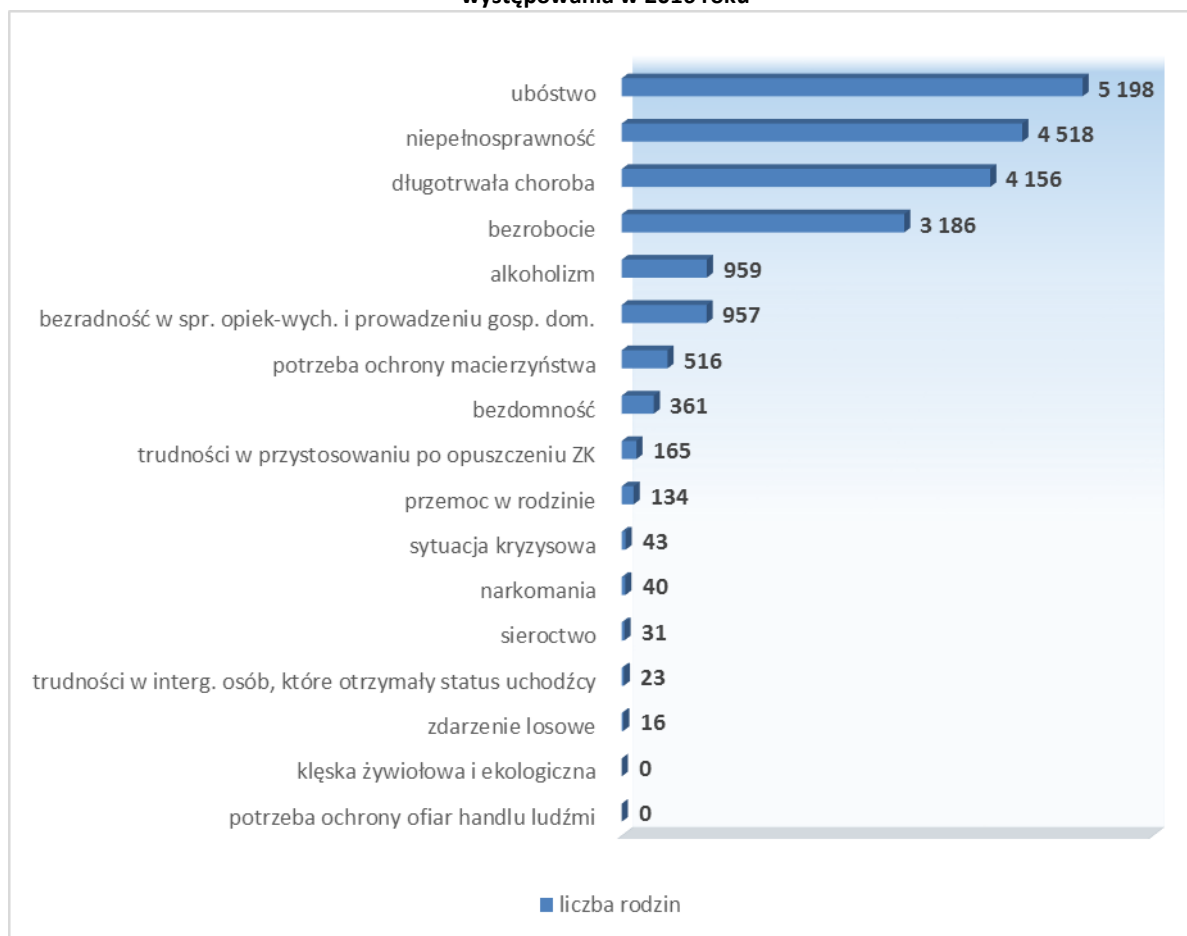
3. Powody przyznania pomocy

Ustawa o pomocy społecznej wyszczególnia 16 powodów będących podstawą udzielenia pomocy. Dominujące powody korzystania z pomocy MOPR w 2016 roku przedstawiono na wykresie nr 6. Należy jednakże zaznaczyć, że niejednokrotnie powody te współistnieją przy jednym dominującym lub są jego konsekwencją.

Głównym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej realizowanych przez MOPR jest ubóstwo. Pomoc z tego tytułu otrzymało 5 198 rodzin (liczących 9 804 osoby). W przypadku ubóstwa należy wskazać, że mimo iż występuje ono, jako dominujący problem, to jednak nie jest głównym zagadnieniem, wobec którego ukierunkowane są działania socjalne. Praca socjalna jest w pierwszej kolejności inicjowana na dysfunkcję, której konsekwencją jest problem ubóstwa.

Drugim pod względem częstotliwości występowania jest niepełnosprawność, dotycząca 4 518 rodzin (45,21%), trzecim długotrwała i ciężka choroba, która stała się przesłanką do korzystania z pomocy przez 4 156 rodzin. Na kolejnych miejscach notuje się problem bezrobocia, który dotyczył 3 186 rodzin, alkoholizmu w 959 rodzinach oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w 957 rodzinach.

Wykres 9. Liczba rodzin objętych wsparciem MOPR z podziałem na powody przyznania pomocy według kolejności występowania w 2016 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS - 03 za 2016 r.

Bezrobotni korzystający z pomocy Ośrodka stanowią 31,88% ogółu beneficjentów. W znacznej części są to osoby bez kwalifikacji lub których kwalifikacje są zdezaktualizowane, co w efekcie utrudnia im powrót na rynek pracy. Należy dodać, że w związku ze wzrostem popytu na pracę, długość okresu pozostawania bez zatrudnienia jest silnie skorelowana zarówno z kwalifikacjami, jak i motywacją do znalezienia pracy. Osoby wykształcone a także posiadające umiejętności i kwalifikacje dostosowane do potrzeb rynku, pozostają w rejestrze bezrobotnych krócej niż pozostali, jednakże najważniejszym czynnikiem jest chęć do podjęcia zatrudnienia. Należy też uwzględnić fakt, iż w przypadku części podopiecznych bezrobocie jest problemem wtórnym, współistniejącym z innymi (m.in. z alkoholizmem).

W 2016 roku liczba rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu wynosi 959, utrzymuje się na poziomie roku ubiegłego i stanowi 9,60% liczby rodzin objętych pomocą. Liczba osób w tych rodzinach ze zdiagnozowaną chorobą alkoholową wynosi 1 407. W ocenie pracowników socjalnych z problemem alkoholowym boryka się jednakże znacznie większa liczba osób. Poza osobami u których zdiagnozowano chorobę alkoholową, wiele osób nie widzi problemu i nie wyraża chęci podjęcia leczenia pomimo, że spożywa alkohol ryzykownie.

Powodem korzystania z pomocy społecznej jest również bezdomność, która jest problemem wieloaspektowym, współistnieje z innymi problemami takimi jak: uzależnienie od alkoholu i narkotyków, bezrobocie, choroba psychiczna, problem w przystosowaniu do życia po

opuszczeniu zakładu karnego, brak możliwości zamieszkania po opuszczeniu placówki opiekuńczo - wychowawczej.

Tabela 9. Powody przyznania pomocy

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2014	Rok 2015			
POWODY UDZIELENIA POMOCY I WSPARCIA					
UBÓSTWO					
Liczba rodzin	28	6 040	5 746	5 198	5 198
Liczba osób w rodzinach	29	12 010	11 575	9 804	9 804
BEZROBOCIE					
Liczba rodzin	30	4 031	3 572	3 186	3 186
Liczba osób w rodzinach	31	10 097	8 834	7 443	7 443
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ					
Liczba rodzin	32	4 951	4 537	4 518	4 518
Liczba osób w rodzinach	33	8 558	7 610	7 223	7 223
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA					
Liczba rodzin	34	4 213	4 410	4 156	4 156
Liczba osób w rodzinach	35	7 397	7 499	7 134	7 134
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH					
Liczba rodzin	36	1 539	1 174	957	957
Liczba osób w rodzinach	37	4 263	3 518	3 061	3 061
ALKOHOLIZM					
Liczba rodzin	38	1 000	969	959	959
Liczba osób w rodzinach	39	1 558	1 414	1 407	1 407
NARKOMANIA					
Liczba rodzin	40	37	35	40	40
Liczba osób w rodzinach	41	55	57	63	63
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA					
Liczba rodzin	42	560	590	516	516
W TYM: WIEŁODZIETNOŚĆ					
Liczba rodzin	43	240	277	252	252
BEZDOMNOŚĆ					
Liczba rodzin	44	426	361	361	361
Liczba osób w rodzinach	45	485	428	389	389
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO					
Liczba rodzin	46	178	170	165	165
Liczba osób w rodzinach	47	249	236	276	276
ZDARZENIA LOSOWE					
Liczba rodzin	48	57	27	16	16
Liczba osób w rodzinach	49	145	70	25	25
KLĘSKI ŻYWIŁOWE I EKOLOGICZNE					
Liczba osób	50	0	0	0	00
SIEROCTWO					
Liczba rodzin	51	168	43	31	31
Liczba osób w rodzinach	52	443	164	121	121
PRZEMOC W RODZINIE					

Liczba rodzin	53	892	164	134	134
Liczba osób w rodzinach	54	2 395	521	419	419
OCHRONA OFIAR HANDLU LUDŹMI					
Liczba rodzin	55	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie na podstawie sprawozdania MPiPS - 03

4. Świadczenia w ramach ustawy o pomocy społecznej

Ze świadczeń pieniężnych pomocy społecznej w 2016 roku bez względu na źródło finansowania skorzystało 11 673 osób. Świadczenia finansowane w ramach zadań zleconych przyznano 137 osobom, świadczenia finansowane w ramach zadań własnych przyznane zostały 11 583 osobom.

Tabela 10. Formy udzielanej pomocy⁸

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie ⁹	
	Rok 2014	Rok 2015			
ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ					
ZASIŁEK STAŁY					
Liczba osób	1	2 260	2 248	2 196	2 235
Liczba świadczeń	2	22 504	22 229	22 351	22 957
Kwota świadczeń w złotych	3	9 954 769	10 249 096	11 557 996	11 875 390
W tym: (wiersze 4-6)					
Zasiłek stały dla osób samotnie gospodarujących					
Liczba osób	4	1 933	1 946	1 916	1 952
Liczba świadczeń	5	19 355	19 434	19 712	20 106
Kwota świadczeń w złotych	6	9 054 929	9 468 662	10 768 529	11 064 243
W tym: (wiersze 7-9)					
Zasiłek stały dla osoby w rodzinie					
Liczba osób	7	367	338	301	303
Liczba świadczeń	8	3 149	2 795	2 639	2 851
Kwota świadczeń w złotych	9	899 840	780 434	789 467	811 147
ZASIŁEK OKRESOWY					
Liczba osób	10	4 046	3 851	3 510	3 665
Liczba świadczeń	11	22 942	21 578	19 428	21 932
Kwota świadczeń w złotych	12	6 466 658	6 299 289	5 810 225	6 791 884
W tym: (wiersze 13-24)					
Zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia					
Liczba osób	13	3 233	2 935	2 515	2 626
Liczba świadczeń	14	17 626	15 548	12 616	14 242
Kwota świadczeń w złotych	15	5 203 896	4 771 004	4 149 709	4 850 818
Zasiłek okresowy z tytułu długotrwałej choroby					
Liczba osób	16	381	544	548	572
Liczba świadczeń	17	1 295	1 825	1 915	2 162
Kwota świadczeń w złotych	18	295 820	465 760	502 351	587 225
Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności					
Liczba osób	19	464	511	661	690

⁸ Tabela sporządzona zgodnie ze sprawozdaniem MPiPS-03, w związku z tym liczba świadczeń i kwoty świadczeń wynikają z wydanych decyzji i „nie uwzględniają sytuacji gdy dane świadczenie z różnych przyczyn nie zostało wypłacone [...]” (objaśnienia do sprawozdania str. 3). W związku z powyższym wykazane wartości świadczeń i ich liczba nie jest tożsama z realizacją wydatków za dany rok.

⁹ Dane na podstawie planu budżetu Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie na 2017 rok

Liczba świadczeń	20	2 190	2 224	3 193	3 605
Kwota świadczeń w złotych	21	473 792	501 063	633 449	740 473
Zasiłek okresowy z tytułu możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego					
Liczba osób	22	3	2	1	1
Liczba świadczeń	23	5	2	2	2
Kwota świadczeń w złotych	24	1 353	727	481	542
Zasiłek okresowy kontynuowany niezależnie od dochodu na podstawie art. 38 ust. 4a i 4b					
Liczba osób	25	0	0	0	0
Liczba świadczeń	26	0	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	27	0	0	0	0
ZASIŁEK CELOWY OGÓŁEM					
Liczba osób	28	6 584	6 441	5 638	5 701
Kwota świadczeń w złotych	29	6 854 226	7 238 065	5 203 462	5 700 939
W tym: ZASIŁEK CELOWY PRYZNANY W RAMACH PROGRAMU WIELOLETNIEGO "POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA"					
Liczba osób	30	6 049	5 859	5 128	5 008
Liczba świadczeń	31	26 249	25 601	20 019	19 683
Kwota świadczeń w złotych	32	4 978 398	5 090 868	3 027 853	3 401 826
ZASIŁKI CELOWE PRYZNANE NIEZALEŻNIE OD DOCHODU na podstawie art. 39a ust. 1 i 2					
Liczba osób	33	0	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	34	0	0	0	0
ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ					
POSILEK OGÓŁEM					
Liczba osób	35	5 204	4 995	4 321	4 730
Liczba świadczeń	36	695 909	679 800	557 425	707 139
Kwota świadczeń w złotych	37	4 112 635	3 893 963	3 258 779	3 921 599
W TYM: DLA DZIECI					
Liczba osób	38	4 264	4 190	3 574	3 418
Liczba świadczeń	39	504 541	511 029	406 169	420 677
Kwota świadczeń w złotych	40	2 227 316	2 246 243	1 850 905	1 551 385
W tym: (z wierszy 35-37) POSILEK - świadczenie przyznane w ramach programu wieloletniego "Pomoc Państwa w zakresie dożywiania"					
Liczba osób	41	5 204	4 829	4 166	4 398
Liczba świadczeń	42	695 909	648 007	527 893	665 426
Kwota świadczeń w złotych	43	4 112 635	3 697 899	3 076 026	3 678 397
W TYM: DLA DZIECI (z wierszy 41-43)					
Liczba osób	44	4 264	4 053	3 462	3 694
Liczba świadczeń	45	504 541	488 603	388 599	506 362
Kwota świadczeń w złotych	46	2 227 316	2 139 960	1 778 601	2 212 224
SCHRONIENIE					
Liczba osób	47	222	218	179	brak danych
Liczba świadczeń	48	30 420	35 274	36 658	brak danych
Kwota świadczeń w złotych	49	833 094	1 003 832	1 086 322	brak danych
UBRANIE					
Liczba osób	50	0	0	0	0
Liczba świadczeń	51	0	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	52	0	0	0	0
SPRAWIENIE POGRZEBU					
Liczba osób	53	55	51	45	79

Liczba świadczeń	54	55	51	45	79
Kwota świadczeń w złotych	55	121 463	116 238	112 280	229 890
ODPŁATNOŚĆ GMINY ZA POBYT W DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ					
Liczba osób	56	1 021	1 079	1 113	brak danych
Liczba świadczeń	57	10 246	10 734	11 093	brak danych
Kwota świadczeń w złotych	58	22 470 459	24 640 996	27 147 656	brak danych

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie na podstawie sprawozdania MPiPS-03 i danych własnych

W stosunku do roku 2015, kiedy z pomocy finansowej skorzystało 13 069 osób, w odnotowano spadek liczby świadczeniobiorców o 1 396 osób. Niższą liczbę osób korzystających z pomocy finansowej w 2016 roku, można tłumaczyć aktywną polityką prorodzinną państwa. Wprowadzenie tak szerokiego i systemowego programu wsparcia polskich rodzin, jakim jest „RODZINA 500 PLUS”, wpłynęło na polepszenie kondycji finansowej rodzin z dziećmi.

Zdecydowanie największa liczba osób korzystała z zasiłków celowych i specjalnych celowych – tę formę pomocy przyznano 5 638 osobom. Z zasiłków jednorazowych skorzystało ogółem 48,30% odbiorców świadczeń. Świadczenia te przyznawane były z przeznaczeniem na: zakup odzieży, obuwia, żywności, leczenie, uregulowanie zaległości w opłatach eksploatacyjnych, pomoc w formie opału. W 2016 roku nastąpił spadek (o 803 osoby) liczby świadczeniobiorców zasiłków celowych w stosunku do 2015 roku.

Znaczna była również liczba osób korzystających z zasiłków okresowych. Wyniosła 3 510 i była niższa o 341 osób w stosunku do 2015 roku. Wśród świadczeniobiorców pobierających zasiłki okresowe najliczniejszą grupę stanowiły osoby dotknięte problemem bezrobocia – 2 515 osób i kolejno osoby dotknięte niepełnosprawnością – 661, długotrwałą chorobą – 548 oraz 1 osoba z powodu możliwości utrzymania i nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Średnia wysokość zasiłku okresowego wyniosła 299,06 zł. Średni okres otrzymywania świadczenia przez rodzinę (lub osobę) wynosił 5,5 miesiąca w roku.

W 2016 roku nastąpił nieznaczny spadek (o 52 osoby) liczby świadczeniobiorców zasiłków stałych w stosunku do 2015 roku, których było 2 196 osób. 1 916 osób w tej grupie to osoby samotnie gospodarujące. Klienci korzystający z zasiłków stałych stanowili 18,81% ogółu świadczeniobiorców. Średnia wysokość miesięcznego zasiłku stałego wyniosła 517,11 zł. Świadczeniobiorcy zasiłków stałych otrzymywali świadczenie średnio przez 10,18 miesięcy w roku. W przypadku 1 994 osób objętych pomocą w formie zasiłku stałego w 2016 roku, zostały także opłacone składki zdrowotne w łącznej kwocie 961 209 zł.

Kolejną znaczącą grupę stanowią świadczeniobiorcy usług opiekuńczych¹⁰ i specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi świadczone są osobom, które z powodu wieku lub niepełnosprawności nie są w stanie zaspokoić niezbędnych życiowych potrzeb. Z usług

*Dane na podstawie realizacji wydatkowej w latach 2014 – 2016. Jedno Świadczenie równe jest jednej godzinie zegarowej świadczenia usługi.

¹⁰ Ustawa o pomocy społecznej wskazuje, że pomoc w formie usług przysługuje osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innej przyczyny wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobom, które wymagają pomocy innych osób, a rodzina nie może takiej pomocy zapewnić. Usługi świadczone są w mieszkaniu osoby, która potrzebuje pomocy lub w ośrodkach wsparcia takich jak środowiskowe domy samopomocy, kluby samopomocy, dzienne domy pomocy. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

opiekuńczych obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz pomoc w zapewnieniu kontaktów z otoczeniem skorzystało 1 479 osób z 1 438 rodzin. Świadczeniobiorcy usług opiekuńczych zostali w 2016 roku objęci średniomiesięcznie 38 godzinami usług, co w skali roku stanowi blisko 460 godzin.

Tabela 11. Dane dotyczące pomocy w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2014-2016.¹¹

ROK	Liczba osób	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (w zł)	Średnia roczna liczba świadczeń na osobę	Średnia wysokość świadczenia (w zł)
specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi (zadanie zlecone)					
2014	113	35 386	601 562	313,15	17,00
2015	118	35 934	610 878	304,53	17,00
2016	123	35 292	670 548	286,93	19,00
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (zadanie własne)					
2014	1 583	725 165	7 355 265,50	458,10	10,14
2015	1 556	677 238,5	6 874 292	435,24	10,15
2016	1 530	711 090,5	8 517 638,50	464,77	11,98
w tym: specjalistyczne usługi opiekuńcze					
2014	124	34 537,50	448 987,50	278,53	13,00
2015	128	33 969	441 597	265,38	13,00
2016	119	31 550,5	467 845,50	265,13	14,83

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Ze specjalistycznych usług opiekuńczych dostosowanych do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzeń lub niepełnosprawności, świadczonych przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym, skorzystało 119 osób ze 118 rodzin. Klientom usług specjalistycznych w 2016 roku przyznano decyzją średniomiesięcznie 22 godziny usług, a średniorocznie ponad 265.

W 68 przypadkach pomoc w postaci usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych była świadczona jednocześnie. W 2016 roku tym rodzajem wsparcia objęto łącznie 1 530 osoby z 1 493 rodzin.

Przyjęta ustawa o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz ustawa o Państwowej Inspekcji Pracy z dnia 15 stycznia 2016 r., która od 1 lipca 2016r. wprowadziła wysokość najniższego wynagrodzenia w odniesieniu do umów zawieranych zgodnie z art. 734 i 750 Kodeksu cywilnego na poziomie 12,00 zł za każdą godzinę pracy miała bezpośredni wpływ na koszt świadczonych usług.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt. 11 ustawy o pomocy społecznej realizacja usług jest zadaniem obowiązkowym gminy. Realizacja tego zadania publicznego odbywa się w drodze powierzenia zgodnie z art. 5 ust. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Zatem zlecający deklaruje pokrycie niezbędnych kosztów wynikających z realizacji niniejszego zadania.

¹¹ Na podstawie realizacji wydatkowej.

Poza wynagrodzeniem dla osób bezpośrednio realizujących usługi zleceńbiorky pokrywają koszty związane z obsługą zadania (koszty wynagrodzenia pracowników administracyjno-obługowych i koszty rzeczowe).

Równocześnie wskazać należy, iż realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych wymaga wyższych kwalifikacji zawodowych od bezpośrednich realizatorów zadania niż realizacja usług opiekuńczych. Dlatego, wynagrodzenie osób bezpośrednio świadczących specjalistyczne usługi opiekuńcze jest wyższe niż osób świadczących usługi opiekuńcze.

Mając na uwadze dbałość o jakość realizowanego zadania, wykwalifikowaną kadrę osób świadczących pracę, wzrost kosztów utrzymania, a także sygnalizowane przez podmioty świadczące usługi, potrzeby w zakresie wynagrodzenia opiekunek od dnia 1 lutego 2016r., zgodnie z Uchwałą Nr 347/XIII/2015 Rady Miasta Lublin z dnia 23 grudnia 2015 roku zmieniająca uchwałę Nr 1224/XLVI/2014 Rady Miasta Lublin z dnia 20 listopada 2014 roku w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat, jak również trybu ich pobierania, zmianie uległa wysokość stawki za usługi opiekuńcze z kwoty 10,00 zł na kwotę 12,00 zł, za specjalistyczne usługi opiekuńcze z kwoty 13,00 zł na 15,00 zł. Zmianie uległa także od dnia 1 stycznia 2016 roku stawka za specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi z kwoty 17,00 zł na kwotę 19,00 zł.

Nadmienić należy, iż zgodnie z brzmieniem ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. 2015 r. poz. 2008) nadanym ustawą z dnia 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2016 r. poz. 1265) oraz Obwieszczeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 września 2016 r. w sprawie wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2017 r. (M.P. z 2016 r. poz. 934) minimalna wysokość wynagrodzenia za każdą godzinę wykonania zlecenia lub świadczenia usług wynosi 13 zł.

W związku z powyższym w budżecie na rok 2017 Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie założył wzrost stawki za jedną godzinę usług opiekuńczych:

- usługi opiekuńcze – z kwoty 12,00 zł na kwotę 16,50 zł za jedną godzinę usług,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze – z kwoty 15,00 zł na kwotę 18,00 zł za jedną godzinę usług.

Powyższe zostało uregulowane aktem prawa miejscowego, tj. Uchwałą Nr 607/XXIII/2016 Rady Miasta Lublin z dnia 17 listopada 2016 roku zmieniającą uchwałę Nr 1224/XLVI/2014 Rady Miasta Lublin z dnia 20 listopada 2014 roku w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat, jak również trybu ich pobierania.

Łączna kwota dotacji przewidzianej w Uchwale Budżetowej Miasta Lublin na rok 2017 na realizację usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych wynosi 11 000 000 zł. W roku 2017 zaplanowano liczbę godzin świadczonych usług na poziomie 755 210 godzin usług, w tym: 720 754 godzin usług opiekuńczych i 34 456 godzin specjalistycznych usług opiekuńczych.

Istotną formę wsparcia stanowią specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Wymiar i zakres usług dostosowany jest do indywidualnie określanych potrzeb klienta. Świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi najczęściej polega na pomocy i asystowaniu w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych oraz trenowaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego zaspokajania potrzeb bytowych, wspólnym organizowaniu i spędzaniu czasu, korzystaniu z usług różnych instytucji, pomocy w załatwianiu spraw urzędowych, pomocy i wspieraniu w uzyskaniu zatrudnienia, wsparciu i interwencji psychospołecznej. W 2016 roku tym rodzajem wsparcia objęto łącznie 123 osoby ze 121 rodzin. Świadczeniobiorca specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w 2016 roku skorzystał średnio z pomocy w wymiarze 23,91 godzin miesięcznie, co w skali roku stanowi 287 godzin.

Na podstawie danych zawartych w programie do obsługi klientów POMOST STD ustalono, że 19,01% świadczeniobiorców wszystkich rodzajów usług w 2016 roku stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, 79,88% w wieku poprodukcyjnym, a 1,11% stanowiły dzieci i młodzież. Spośród świadczeniobiorców tej formy pomocy 74,26% stanowiły kobiety, a mężczyźni 25,74%.

Pomoc w formie pracy socjalnej została zastosowana wobec wszystkich rodzin korzystających z pomocy. Praca socjalna stanowi jedno z najważniejszych narzędzi pracy z klientami. Zatem szczególnie ważne wydaje się aby jej jakość i skuteczność była na jak najwyższym poziomie, co wymaga dalszego i systematycznego szkolenia i doskonalenia umiejętności pracowników socjalnych.

Pomocą w formie pracy socjalnej objęto 19 998 osób (z 9 936 rodzin korzystających z pomocy środowiskowej). Wyłącznie pracą socjalną, bez jednoczesnej realizacji świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych objęto 1 684 rodziny. Główny cel pracy socjalnej czyli usamodzielnienie osób i rodzin w 2016 roku osiągnięto w 224 przypadkach.

Rekomendacje:

- rozszerzenie oferty pomocowej dla osób niepełnosprawnych i starszych w szczególności dla osób zamieszkujących w dzielnicy Śródmieście (m.in. o asystę środowiskową, zdrowotną oraz wsparcie integracyjno – kulturalne) z wykorzystaniem środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020,
- zwiększenie szans na zdobycie kwalifikacji zawodowych lub przekwalifikowanie zawodowe, poprawa dostępu do rynku pracy (Program Aktywizacja i Integracja, prace społecznie użyteczne, Program Aktywności Lokalnej) oraz uzyskanie zatrudnienia przez osoby pozostające w systemie pomocy społecznej z wykorzystaniem środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020,
- zintensyfikowanie zintegrowanych form wsparcia na rzecz aktywizacji i integracji beneficjentów pomocy społecznej przy wykorzystaniu Projektu socjalnego oraz metody Organizowania Środowiska Lokalnego w celu wzmocnienia procesu rozwoju służącego poprawie jakości życia,
- Doskonalenie umiejętności oraz kompetencji pracowników socjalnych poprzez ustawiczne podnoszenie kwalifikacji i udział w szkoleniach.

5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Sekcja ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie zajmuje się diagnozowaniem problemu przemocy w rodzinie, podejmowaniem działań w środowiskach zagrożonych przemocą w rodzinie oraz inicjuje działania w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie. Realizuje również procedurę „Niebieskiej karty”.

W 2016 roku kontynuowano działania socjalne, które miały na celu zapobieganie i minimalizowanie problemów wynikających ze zjawiska przemocy w rodzinie.

W perspektywie roku 2016 koordynowano procedurę 1 104 „Niebieskich Kart”, z czego 509 stanowiło kontynuację działań rozpoczętych w latach wcześniejszych. Odnotowano wpływ 595 nowych „Niebieskich Kart”. W celu realizacji procedury „Niebieskie Karty” w 2016 roku powołano 542 grupy robocze, w ramach których odbyło się 2 798 spotkań.

Wieloaspektowym i interdyscyplinarnym wsparciem ze strony grup roboczych objęto 2 677 osób. W 2016 roku członkowie grup roboczych sporządzili 542 „Niebieskie Karty – C”, stanowiące plan pomocy osobom, wobec których istniało podejrzenie, że doznali przemocy oraz 389 „Niebieskich Kart – D” służących weryfikacji sytuacji oraz podjętych zobowiązań ze strony osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosowały przemoc w rodzinie. Procedury „Niebieskie Karty” zostały zakończone w 699 rodzinach.

W realizację procedury „Niebieskie Karty”, w celu profesjonalizacji oraz podniesienia skuteczności świadczonej pomocy, zaangażowane były służby Policji, przedstawiciele placówek oświatowych, służby zdrowia, sądownictwa, ośrodków leczenia uzależnień, a także podmiotów sektora pozarządowego.

Celem podniesienia jakości usług kierowanych do osób dotkniętych przemocą, sprawców i jej świadków, w 2016 roku zmodernizowano istniejącą infrastrukturę w Sekcji ds. przeciwdziałania przemocy. Dokonano adaptacji wolnej przestrzeni z przeniesieniem jednych drzwi na inną ścianę w wyniku czego powstały 2 odrębne pomieszczenia, nadbudowano ścianki działowe, wyremontowano i wydzielono dwie toalety, wymieniono okna, wykładziny, drzwi oraz pomalowano pomieszczenia. Koszty remontu zostały pokryte z projektu „Inwestycja w infrastrukturę - inwestycją w człowieka” w ramach Programu Oślonowego „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”, w wysokości 55 000, 00 PLN, w tym dla Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie 38 032,50 PLN. Wykorzystano kwotę dofinansowania w wysokości 37 901,24 PLN. Do realizacji zadania Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie wniósł wkład własny w wysokości 9 562,95 PLN.

Wniosek o dofinansowanie projektu, który został złożony w imieniu Gminy/Miasto Lublin został przygotowany przez dział ds. realizacji projektów i pomocy cudzoziemcom w odpowiedzi na otwarty konkurs, ogłoszony przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na realizację projektów w ramach Programu Oślonowego „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”,

Obsługa Zespołu Interdyscyplinarnego

Zespół Interdyscyplinarny w Lublinie realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Znowelizowana w 2010 roku ustawa o przeciwdziałaniu przemocy nałożyła na gminy obowiązek tworzenia zespołów interdyscyplinarnych. Zarządzeniem Nr 1303/2011 z dnia 30 grudnia 2011 roku. Prezydent

Miasta Lublin powołał członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Lublinie. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele Urzędu Miasta Lublin, oświaty, służby zdrowia, sądownictwa, prokuratury, Straży Miejskiej, Policji, MOPR w Lublinie, Centrum Interwencji Kryzysowej, Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Kuratorium Oświaty oraz organizacji pozarządowych.

Zadaniem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez diagnozowanie problemu, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

Od dnia 1 stycznia 2013 roku obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego zapewnia Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie. W związku z powyższym na działalność Zespołu w budżecie Ośrodka w Rozdziale 85 205 zostały zabezpieczone środki finansowe w wysokości 10 000,00 zł.

W okresie od stycznia 2016 roku do grudnia 2016 roku wpłynęło 595 Niebieskich Kart, zaś procedurę „Niebieskie Karty” realizowano w 1 104 przypadkach. Procedury „Niebieskie Karty” zostały zakończone w 669 rodzinach.

W okresie sprawozdawczym odbyło się 11 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego w Lublinie.

Rekomendacje:

- prowadzenie systemu informacji i edukacji w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu zwiększania świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie poprzez kampanie społeczne, działania profilaktyczne i edukacyjne we współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym,
- systematyczne podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników sekcji ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez udział w specjalistycznych szkoleniach,
- wzmocnienie wymiany informacji i współpracy międzyinstytucjonalnej, oraz podejmowanie działań interdyscyplinarnych.

VII. PORADNICTWO ORAZ INTERWENCJA KRYZYSOWA

Poradnictwo specjalistyczne udzielane jest w ramach działań podejmowanych przez pracowników Centrum Interwencji Kryzysowej¹² oraz Specjalistycznej Poradni dla Rodzin.

Szczególną rolę odgrywa **Centrum Interwencji Kryzysowej**¹³, realizujące zadania mające na celu zapewnienie kompleksowej pomocy osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej oraz znajdującym się w sytuacjach kryzysowych. Zadania realizowano, poprzez udzielanie pomocy specjalistycznej indywidualnej, grupowej, rodzinnej. Ponadto zapewniano doraźne całodobowe schronienie dla rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, w tym w szczególności w przypadkach ostrych konfliktów rodzinnych, zagrażających ich bezpieczeństwu, zdrowiu, bądź życiu, poprzez umieszczanie w mieszkaniu interwencyjnym. Do zadań CIK należało także budowanie gminnego systemu pomocy, opierającego się na współdziałaniu różnych służb i instytucji.

Z pomocy **Centrum Interwencji Kryzysowej** korzystają osoby i rodziny znajdujące się w sytuacjach kryzysowych, m. in.: ofiary przemocy, w tym osoby doświadczające przemocy seksualnej i ofiary przestępstw, rodziny osób uzależnionych, osoby znajdujące się w krytycznej sytuacji życiowej spowodowanej zdarzeniami losowymi i innymi czynnikami.

W 2016 roku w Centrum udzielono ogółem **16 069 porad/interwencji**, w tym:

- 6 337 porad w kontakcie bezpośrednim,
- 464 konsultacje telefoniczne,
- 9 268 porad i konsultacji w całodobowym telefonie zaufania.

Centrum Interwencji Kryzysowej objęło wsparciem 210 rodzin z problemem przemocy domowej, w tym 13 dzieci. Oprócz przyjęć indywidualnych, dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, prowadzono zajęcia grupowe oraz warsztaty.

Uwzględniając potrzeby klientów, w Centrum Interwencji Kryzysowej prowadzono w 2016 roku następujące zajęcia grupowe: 2 grupy DDA (15 osób); grupa terapeutyczna dla kobiet doświadczających przemocy (10 osób). Zrealizowano 2 edycje Szkoły dla Rodziców w których uczestniczyły 33 osoby.

Dla sprawców przemocy domowej przeprowadzono program korekcyjno-edukacyjny zrealizowany w Areszcie Śledczym w Lublinie. W ramach programu odbyło się 60 godzin zajęć. W programie uczestniczyło 15 osób.

Ponadto w Centrum zrealizowano dwa programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy w rodzinie: wstępny i pogłębiony. W ramach programu wstępnego zrealizowano 60 godzin zajęć grupowych i 40 godzin konsultacji. Łącznie wzięło w nim udział 19 osób. W programie pogłębionym również zrealizowano 100 godzin zajęć (60 godzin zajęć grupowych i 40 godzin konsultacji). W pogłębionym programie łącznie wzięło udział 19 osób.

W ramach współpracy z placówkami oświatowymi odbyły się warsztaty profilaktyczne, dotyczące występowania zjawiska agresji wśród dzieci i młodzieży, dla uczniów III klasy

¹² Opracowano na podstawie materiałów sporządzonych przez Centrum Interwencji Kryzysowej.

¹³ Zgodnie z Uchwałą Nr, Uchwałą Nr 664/XXVI/2012 Rady Miasta Lublin z dnia 20 grudnia 2012 r., Centrum Interwencji Kryzysowej z dniem 1 stycznia 2013 zostało przekształcone roku w jednostkę organizacyjną pomocy społecznej działającą jako jednostka budżetowa Gminy Lublin – miasta na prawach powiatu. i funkcjonuje jako jednostka UM Lublin;

Szkoły Podstawowej nr 32 w Lublinie oraz 2 spotkania z uczniami i rodzicami Gimnazjum nr 11 w Lublinie zrealizowane na prośbę szkoły.

Ponadto w ramach kampanii - 16 Dni Akcji Przeciw Przemocy ze względu na Płeć, Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie przeprowadziło następujące warsztaty, w których uczestniczyło łącznie 49 osób:

- „Doskonalenie warsztatu pracy asystenta rodziny poprzez edukację prawną oraz rozwijanie kompetencji w zakresie pracy z osobą doświadczającą przemocy” – skierowane do asystentów rodzin. W warsztatach uczestniczyło 19 osób.
- „Charakterystyka zjawiska, rodzaje, mechanizmy przemocy, profil sprawcy i ofiary” – skierowanych do studentów pedagogiki i psychologii. W warsztatach uczestniczyły 24 osoby,
- „Niebezpieczne związki – jak stereotypy kulturowe dotyczące płci wpływają na problem przemocy” – warsztaty otwarte, uczestniczyło w nich 6 kobiet.

Tabela 12. Koszty funkcjonowania Centrum Interwencji Kryzysowej

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2014	Rok 2015		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ OGÓŁEM						
Liczba placówek	1	1	1	1	1	1
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	1	1	1	1	1
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	13	13	13	13	13
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	5	18	21	46	46	46
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	6	1 228 963	1 354 820	2 389 041	3 635 000	3 635 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W ramach Centrum Interwencji Kryzysowej od kwietnia 2016 roku rozpoczął działalność **Ośrodek wczesnej interwencji dla osób z problemami alkoholowymi i ich rodzin**, mieszczący się przy ul. Północnej w Lublinie. Ośrodek pełni rolę placówki całodobowej, dysponuje 20 miejscami dla osób doprowadzonych, przyjętych do wytrzeźwienia. W 2016 roku do Ośrodka zostało przyjętych 1 671 osób.

Pracownicy Ośrodka każdego dnia prowadzą rozmowy profilaktyczne na temat szkodliwości picia alkoholu. Udzielają osobom przyjętym i ich rodzinom wszechstronnego wsparcia (pomoc psychologiczna i terapeutyczna) oraz motywują do podjęcia leczenia odwykowego.

Działania podejmowane przez CIK mają często charakter interwencyjny i doraźny, natomiast osoby i rodziny wymagające długotrwałego wsparcia w zakresie rozwiązywania problemów, często powiązanych z problemami przemocy w rodzinie, czy też problemem alkoholowym członka rodziny, realizowane są przez **Specjalistyczną Poradnię dla Rodzin**.¹⁴

¹⁴ Jest jednostką specjalistycznego poradnictwa pomocy społecznej funkcjonującą w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, udziela bezpłatnej pomocy osobom i rodzinom z terenu miasta Lublina zgłaszającym się z własnej inicjatywy lub kierowanym przez inne placówki lub instytucje.

W roku 2016 z pomocy Specjalistycznej Poradni dla Rodzin skorzystało 1 390 osób (w tym: 1230 osoby dorosłe oraz 160 dzieci) w tym:

- z terapii 914 osób (dorośli: 766, dzieci: 148),
- z profilaktyki 476 osób (dorośli: 464, dzieci: 12).

Formy pracy terapeutycznej:

- Terapia rodzinna – 264 osoby,
- Terapia małżeńska – 115 osób,
- Terapia indywidualna – 389 osób,
- Terapia pedagogiczna – 51 osób,
- Terapia biofeedback – 20 osób,
- Terapia psychiatryczna – 13 osób.

Działania psychoprofilaktyczne

- cykl warsztatów doskonalenia umiejętności wychowawczych: „Szkoła dla rodziców” – 70 spotkań,
- spotkania integracyjne rodzin byłych wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych -2 spotkania (102 osoby),
- warsztaty dotyczące zadowolenia z małżeństwa z dzieckiem autystycznym (umiejętności komunikacyjne) – 1 spotkanie,
- superwizje dla pracowników pedagogicznych placówki Domu Dziecka im. Ewy Szelburg-Zarembiny - 6 spotkań (12 osób),
- wystąpienia konferencyjne, warsztaty doskonalące umiejętności zawodowe – 3 wystąpienia (212 uczestników),
- spotkania szkoleniowo – superwizyjne dla wolontariuszy – 8 spotkań (23 uczestników) .
- organizacja pomocy w nauce w formie zajęć wyrównywania wiedzy dla 16 dzieci, które są klientami Poradni i nie mogą w domu uzyskać wystarczającej pomocy.

Wsparciem w formie terapii objęto 640 rodzin. W 2016 roku, w terapii uczestniczyło 914 osób, ogółem odbyło się 5 965 sesji terapeutycznych i konsultacyjnych, co przewyższa ilości sesji w odniesieniu do roku 2015 (5 940 sesji). Struktura form pomocy Poradni systematycznie przekształca się z profilaktyki, poradnictwa i jednorazowych konsultacji w kierunku korzystania z długotrwałej, tym samym skuteczniejszej, pomocy terapeutycznej (stąd spadek liczby osób korzystających przy wzroście ilości sesji). Terapia indywidualna, małżeńska i rodzinna prowadzą do trwałych, pozytywnych zmian i są znacznie bardziej efektywne niż porady i konsultacje. Terapia pozwala rozwiązać kryzysy osobiste, małżeńskie i rodzinne co prowadzi do znaczącej poprawy jakości życia. Poradnia ogranicza działania psychoedukacyjne na rzecz terapeutycznych ponieważ takie jest zapotrzebowanie mieszkańców Lublina, a oczekiwanie na terapię w Poradni jest wciąż długie.

Tabela 13. Koszty funkcjonowania Specjalistycznej Poradni dla Rodzin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2014	Rok 2015		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
JEDNOSTKI SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA						
Liczba placówek	1	1	1	1	1	1
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	1	1	1	1	1
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	0	0	0	0	0
Liczba osób korzystających	4	1929	1962	1 390	1 600	1900
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	5	11	11	10	11	12
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	6	470 321	552 722	579 535	590 000	630 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Rekomendacje:

- stałe doskonalenie umiejętności terapeutycznych ze szczególnym uwzględnieniem terapii małżeńskiej z uwagi na bardzo duże zapotrzebowanie na tego rodzaju terapię,
- zwiększenie dostępności do możliwości korzystania z terapii dla osób, rodzin i małżeństw z miasta Lublin.

VIII. SYSTEM ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH

Od 2004 r. Pion świadczeń socjalnych realizuje zadania z zakresu administracji rządowej zlecone gminie Lublin w ramach czterech ustaw: ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Od stycznia 2017 r. zakres realizowanych zadań poszerzony został także o ustawę z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Pion świadczeń socjalnych na przestrzeni 2016 roku realizował m.in. następujące świadczenia:

I. Świadczenia rodzinne, w tym:

- 1) zasiłek rodzinny,
- 2) dodatki do zasiłku rodzinnego, w tym:
 - dodatek z tytułu urodzenia dziecka,
 - dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
 - dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
 - dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
 - dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
 - dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,
 - dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.
- 3) świadczenia opiekuńcze:
 - zasiłek pielęgnacyjny,
 - świadczenie pielęgnacyjne,
 - specjalny zasiłek opiekuńczy,
- 4) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
- 5) świadczenie rodzicielskie;

II. Zasiłki dla opiekunów;

III. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

Tabela 14. Wydatki na świadczenia w latach 2015 i 2016

Lp.	Rodzaj świadczeń	Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń w roku 2015 (w zł)	Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń w roku 2016 (w zł)	Wzrost/spadek (w zł)	Wzrost/spadek
1.	Zasiłki rodzinne wraz ze świadczeniami wypłacanymi na podstawie art. 5 ust.3 tzw. "zł za zł"	15 176 926	18 172 552	2 995 626	19,74%
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych	7 833 726	8 818 019	984 293	12,56%
3.	Świadczenia opiekuńcze oraz zasiłek dla opiekuna	28 135 868	30 235 452	2 099 584	7,46%
4.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	2 601 000	2 848 000	247 000	9,50%
5.	Fundusz alimentacyjny	20 610 735	19 286 533	-1 324 202	-6,42%
6.	Świadczenie rodzicielskie	x	7 608 776	7 608 776	x
7.	Składki ubezpieczenia społecznego podopiecznych	3 415 600	3 882 359	466 759	13,67%

8.	Składki ubezpieczenia zdrowotnego podopiecznych	832 100	962 364	130 264	15,65%
9.	WYDATKI OGÓŁEM:	78 605 955	91 814 055	13 208 100	16,80%

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W roku 2016 odnotowany został znaczący wzrost ponoszonych wydatków na wypłacane świadczenia. Łącznie wypłacono o 13,2 mln zł więcej. Stanowi to wzrost w wysokości 16,8% w odniesieniu do roku 2015.

Na wzrost wydatków istotny wpływ miało wypłacane po raz pierwszy od 2016 roku świadczenie rodzicielskie. Wydatkowano na ten cel 7 608 776 zł. Wzrosły również o 2 995 626 zł wydatki na zasiłki rodzinne. Wśród nich zaobserwowany został również najwyższy procentowy wzrost wydatków 19,74%. Również wysoki (o 12,56%) był wzrost na dodatkach do zasiłków rodzinnych. Za szczególne istotne należy wskazać, iż w ich wypadku odnotowano również wzrost liczby rodzin pobierających świadczenia, co nie było obserwowane od wielu lat. Wydatki na świadczenia opiekuńcze wzrosły o 2099584 zł co stanowi 7,46% wzrost.

Tabela 15. Wydatki na świadczenia rodzinne i dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2014	Rok 2015			
ZASIŁKI RODZINNE I DODATKI DO ZASIŁKÓW RODZINNYCH					
Liczba rodzin	1	8 730	8 361	9 120	9 120
Kwota świadczeń w złotych	2	23 299 068	23 010 652	26 583 935	30 643 200
JEDNORAZOWY DODATEK Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA (ujmowany w pozycji "Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych")					
Liczba świadczeń	3	928	919	966	966
Kwota świadczeń w złotych	4	928 000	919 000	966 000	966 000
JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA					
Liczba świadczeń	5	2 568	2 601	2 848	2 848
Kwota świadczeń w złotych	6	2 568 000	2 601 000	2 848 000	2 848 000
ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE					
ŚWIADCZENIE PIELĘGNACYJNE					
Liczba świadczeń	7	9 528	9 628	10 418	10 626
Kwota świadczeń w złotych	8	6 636 606	11 514 455	13 489 519	14 940 662
DODATEK DO ŚWIADCZENIA PIELĘGNACYJNEGO					
Liczba świadczeń	9	4	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	10	400	0	0	0
ZASIŁEK PIELĘGNACYJNY - Ogółem					
Liczba świadczeń	11	85 060	85 346	86 395	86 671
Kwota świadczeń w złotych	12	13 014 180	13 057 938	13 217 364	13 260 640
W tym: (od poz. 13 do poz. 20)					
ZASIŁEK PIELĘGNACYJNY DLA NIEPEŁNOSPRAWNEGO DZIECKA					
Liczba świadczeń	13	20 433	20 971	21 862	22 518
Kwota świadczeń w złotych	14	3 126 249	3 208 563	3 344 886	3 445 233
ZASIŁEK PIELĘGNACYJNY DLA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ W WIEKU POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA O ZNACZNYM STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI					
Liczba świadczeń	15	30 908	30 742	30 433	30 435

Kwota świadczeń w złotych	16	4 728 924	4 703 526	4 656 249	4 656 491
ZASIŁEK PIELEGNACYJNY DLA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ W WIEKU POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA O UMIARKOWANYM STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI, KTÓRA POWSTAŁA PRZED UKOŃCZENIEM 21 ROKU ŻYCIA					
Liczba świadczeń	17	31 700	31 794	32 262	31 953
Kwota świadczeń w złotych	18	4 850 100	4 864 482	4 936 086	4 888 804
ZASIŁEK PIELEGNACYJNY DLA OSOBY, KTÓRA UKOŃCZYŁA 75 LAT					
Liczba świadczeń	19	2 019	1 839	1 838	1 765
Kwota świadczeń w złotych	20	308 907	281 367	281 214	270 112
SPECJALNY ZASIŁEK OPIEKUŃCZY					
Liczba świadczeń	21	2 622	3 141	3 879	4 461
Kwota świadczeń w złotych	22	1 354 774	1 620 581	2 003 262	2 319 642
ZASIŁEK DLA OPIEKUNA					
Liczba świadczeń	23	5 917	3 741	2 943	2 296
Kwota świadczeń w złotych	24	3 126 693	1 942 894	1 525 307	1 193 681
ŚWIADCZENIE Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO					
Liczba osób	25	3 985	3 921	3 634	3 452
Liczba rodzin	26	3 770	3 645	3 544	3 438
Kwota świadczeń w złotych	27	21 316 816	20 610 535	19 286 533	18 321 356
OPLACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO					
Liczba osób	28	852	856	1 099	1 154
Kwota świadczeń w złotych	29	494 350	832 100	962 364	1 020 106
OPLACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO					
Liczba osób	30	1 194	1 003	1 340	1 407
Kwota świadczeń w złotych	31	2 556 087	3 415 600	3 882 359	4 115 300

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W latach ujętych niniejszym sprawozdaniem zaobserwować można stały spadek rodzin uprawnionych do najczęściej wypłacanego świadczenia - zasiłku rodzinnego oraz dodatków do tego zasiłku. W roku 2016 w ujęciu globalnym wydatki Ośrodka, z tytułu wypłat na świadczenia dla świadczeniobiorców, wzrosły aż o **13 208 100 zł**, lata ubiegłe również charakteryzowały się stopniowym wzrostem nakładów na wypłaty świadczeń, jednak rok 2016 r. był rekordowy (nie biorąc pod uwagę świadczeń wychowawczych), w stosunku do roku poprzedzającego odnotowano wzrost, aż ponad trzykrotnie większy niż w 2015 r. w stosunku do 2014 r., gdzie wzrost wyniósł **4 239 053 zł** w stosunku do roku 2014. Ponadto w roku 2014 w stosunku do 2013 wydatki wzrosły o **2 467 052 zł**, w roku 2013 w stosunku do roku 2012 jedynie o **236 000**, w 2012 w stosunku do roku 2011 wzrosły o **2 293 000 zł**. W poprzednim roku sprawozdawczym wzrost wydatków spowodowany był głównie podwyższeniem o 100 zł kwoty świadczenia pielęgnacyjnego, co rzutowało również na wzrost wydatków na składki społeczne i zdrowotne. Od początku listopada 2015 r. podniesiono również wysokość kryterium dochodowego, kwoty zasiłków rodzinnych oraz niektórych dodatków do zasiłków rodzinnych a następnie od listopada 2016 r. nastąpiła kolejna podwyżka niektórych świadczeń. W roku obecnym na tak znaczny wzrost miało wprowadzenie dwóch nowych świadczeń: świadczenia rodzicielskiego oraz zasiłków rodzinnych na podstawie art. 5 ust. 3 tzw. „złotówka za złotówkę” - łącznie ok. 8 000 000 zł w skali roku. Ponadto oprócz kolejnego podwyższenia kwot zasiłków rodzinnych oraz niektórych dodatków do zasiłków rodzinnych nastąpił niespodziewany aż 9% wzrost liczby rodzin objętych pomocą w formie zasiłków rodzinnych.

Na napływ nowych rodzin miały wpływ głównie dwa czynniki: podwyższenie od 1.11.2015 r. o 100zł kryterium dochodowego do świadczeń rodzinnych oraz wprowadzenie nowej pomocy adresowanej do rodzin wychowujących dzieci – programu „Rodzina 500+”. Dzięki, któremu do Ośrodka trafiły osoby niemające świadomości, że mogą ubiegać się o świadczenia rodzinne.

Kolejny wzrost wydatków przewiduje się w przypadku zasiłków pielęgnacyjnych z tytułu niepełnosprawności oraz w przypadku świadczenia pielęgnacyjnego. W przypadku świadczenia pielęgnacyjnego szacuje się wzrost liczby rodzin o ok. 2%. W omawianym okresie znaczny wzrost wydatków w zakresie świadczenia pielęgnacyjnego wynika ze stopniowego podwyższania kwoty świadczenia (w 2013 roku 620 zł, od 01.05.2014 r. - 800 zł, w 2015 r. - 1200 zł, w 2016 r. -1300 zł, a w 2017 r. - 1406 zł miesięcznie).

W 2013 roku do katalogu świadczeń opiekuńczych wprowadzono nowe świadczenie – specjalny zasiłek opiekuńczy. W 2014 roku wydatki prawie się podwoiły w stosunku do roku poprzedniego, jednakże spowodowane było to faktem, iż znaczna część świadczeń w roku 2013 obejmowała drugie półrocze, natomiast w 2014 r. wypłaty objęły cały rok. W 2015 nastąpił wzrost w stosunku do roku 2014 niemal o 20%. W 2016 roku odnotowano dalszy wzrost liczby wypłaconych świadczeń – aż o 23%.

Od dnia 1 stycznia 2016 r. realizowane jest nowe świadczenie rodzinne – świadczenie rodzicielskie, które wprowadziła ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 1217).

Świadczenie rodzicielskie przysługuje osobom, które urodziły dziecko, a które nie otrzymują zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia macierzyńskiego. Uprawnieni do pobierania tego świadczenia są więc między innymi bezrobotni (niezależnie od rejestracji lub nie w urzędzie pracy), studenci, rolnicy, a także wykonujący prace na podstawie umów cywilnoprawnych. Także osoby zatrudnione lub prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, jeśli nie będą pobierały zasiłku macierzyńskiego będą mogły ubiegać się o świadczenie rodzicielskie.

Aby objąć wsparciem jak największą grupę osób i zapewnić rodzicom jak największe wsparcie materialne w pierwszym okresie życia dziecka, świadczenie rodzicielskie w wysokości 1000 zł miesięcznie, nie jest uzależnione od kryterium dochodowego (jest to kwota netto gdyż świadczenie rodzicielskie nie podlega opodatkowaniu ani innym obciążeniom).

Wsparcie finansowe w postaci świadczenia rodzicielskiego będzie przysługiwało przez rok (52 tygodnie) po urodzeniu dziecka w wysokości 1000 zł miesięcznie, a w przypadku urodzenia wieloraczków ten okres będzie mógł być wydłużony nawet do 71 tygodni.

Tabela 16. Wydatki na świadczenia rodzicielskie

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2014	Rok 2015			
ŚWIADCZENIE RODZIELSKIE					
Liczba osób	4	X	X	1 183	1 200
Liczba rodzin	5	X	X	1 183	1 200
Kwota Świadczeń	6	X	X	7 608 776	7 700 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Rekomendacje:

W roku bieżącym z uwagi na zbieg okresów świadczeniowych, a tym samym kumulację zadań w okresie sierpień – grudzień, wzrostem liczby rodzin korzystających z pomocy w formie zasiłków rodzinnych oraz zmianami w dotychczasowych przepisach jak i nowymi zadaniami realizowanymi przez Pion świadczeń socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie oraz mając na względzie zapewnienie terminowej i płynnej realizacji powierzonych zadań konieczne jest zwiększenie zatrudnienia o 10 etatów oraz przyjęcie ok. 20 stażystów. W pierwszym etapie ogłoszono nabór na 6 nowych etatów. Ponadto planowane jest przyjęcie stażystów już w maju z uwagi na zapewnienie odpowiedniego czasu na należyte przeszkolenie oraz przygotowanie do przejęcia niektórych obowiązków.

IX. ŚWIADCZENIA WYCHOWAWCZE W RAMACH PROGRAMU „RODZINA 500 PLUS”

Ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci określono warunki nabywania prawa oraz zasady przyznawania i wypłacania świadczenia wychowawczego. Ustawa weszła w życie z dniem 1 kwietnia 2016 r.

Prawo do świadczenia wychowawczego przysługuje:

- Obywatelom polskim;
- Cudzoziemcom:
 - a) do których stosuje się przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego,
 - b) jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską dwustronnych umów międzynarodowych o zabezpieczeniu społecznym,
 - c) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznościami, o których mowa w art.127 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. poz.1650, z późn. zm.), jeżeli zamieszkują z członkami rodzin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
 - d) posiadającym kartę pobytu z adnotacją „dostęp do rynku pracy”, jeżeli zamieszkują z członkami rodzin na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem obywateli państw trzecich, którzy uzyskali zezwolenie na pracę na terenie państwa członkowskiego na okres nieprzekraczający sześciu miesięcy, obywateli państw trzecich, przyjętych w celu podjęcia studiów oraz obywateli państw trzecich, którzy mają prawo do wykonywania pracy na podstawie wizy.

Świadczenie wychowawcze w wysokości **500 zł** miesięcznie przysługuje matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka do dnia ukończenia przez dziecko 18 roku życia.

Świadczenie na pierwsze dziecko przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty **800 zł**, a w przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko niepełnosprawne, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty **1 200 zł**. Na drugie i kolejne dziecko – bez kryterium dochodowego.

Świadczenie wychowawcze nie przysługuje, jeżeli:

- dziecko pozostaje w związku małżeńskim;
- dziecko zostało umieszczone w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie albo w pieczy zastępczej;
- pełnoletnie dziecko ma ustalone prawo do świadczenia wychowawczego na własne dziecko;
- członkowi rodziny przysługuje za granicą na dziecko świadczenie o podobnym charakterze do świadczenia wychowawczego, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Przygotowania do realizacji programu rozpoczęto już w listopadzie 2015 r. - przeprowadzono wtedy pierwsze analizy spodziewanej liczby rodzin oraz osób potencjalnie uprawnionych wraz ze wstępnym oszacowaniem kosztów realizacji programu w mieście Lublin. Od stycznia 2016 r., w związku z pojawieniem się informacji o rozpoczęciu programu z początkiem II kwartału 2016 r., przygotowania zintensyfikowano.

Wstępne oszacowanie liczby potencjalnych świadczeniobiorców:

Z danych jakimi dysponowano przed wprowadzeniem Programu (stan na październik 2015 r.) wynikało, że na terenie miasta Lublin zameldowanych było 38 057 rodzin, w których przebywało 56 223 dzieci do 18 roku życia.

Tabela 17. Liczba rodzin zameldowanych w Lublinie (stan na październik 2015)

Liczba dzieci w rodzinie	Liczba rodzin
1	23304
2	12151
3	2061
4	400
5	86
6	38
7 i więcej	17

Z uwagi na fakt, iż brak było dokładnych danych obrazujących sytuację rodzin mającą wpływ na uzyskanie prawa do świadczenia wychowawczego (dokładna liczba rodzin wraz z liczbą dzieci w nich wychowywanych, oraz liczba rodzin, w podziale na liczbę wychowywanych dzieci ale też z określonym – 800 zł lub 1200 zł – dochodem na osobę w rodzinie) do wyliczeń przyjęto posiadane przez MOPR, obrazujące sytuację rodzin uprawnionych do świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, najbliższej obrazujące badany problem. Przyjęte wyżej założenia były jednak niewystarczające do oszacowania precyzyjnej liczby dzieci, które zostałyby objęte pomocą, stąd przyjmując różny udział jedynaków i pierwszych dzieci z ogólnej liczby rodzin uzyskano następujące wyniki:

Tabela 18. Prognoza realizacji Programu „Rodzina 500+” na rok 2016

realizacja 2015				prognoza 2016 świadczenie wychowawcze			
DANE	ŚR+FA OGÓLEM	Świadczenia rodzinne (ŚR)	Fundusz alimentacyjny (FA)	Wariant 1. niskie (14% jedynaków)	Wariant 2. średnie (30% jedynaków)	Wariant 3 . średnie (50% jedynaków)	Wariant 4. wysokie wszystkie dzieci 9 m- cy
Liczba rodzin w tym:	20 670	17 025	3 645	17 995	21 744	26 405	38 057
Liczba dzieci do 18 r. ż.	b.d. ogólnych			25 247	28 997	33 658	56 223
% dzieci uprawnionych w ogóle dzieci zameldowanych w Lublinie				45%	52%	60%	100%

Z dokonanych analiz na podstawie posiadanych danych UM i MOPR wynikało, iż Programem zostanie objętych ok 50% dzieci do 18 roku życia zameldowanych w Lublinie. Do szacunków kosztów realizacji zadania dla bezpieczeństwa przyjęto wariant 3, jednak najbardziej prawdopodobne wykonanie przyjmowano pomiędzy wariantem 2 a 3.

Jak wynika z zakończonego już roku 2016 r. i zebranych danych z realizacji zadania właściwa okazała się prognoza objęta Wariantem 2. bowiem liczba rodzin korzystających z programu wynosiła 21 227 rodzin na ok. 29 000 dzieci.

1. Wstępne oszacowanie kosztów związanych z realizacją programu:

W oparciu o liczbę dzieci do 18 roku życia wychowujących się w rodzinach zameldowanych w Lublinie szacowano, iż liczba dzieci uprawnionych do świadczeń może wynieść ok. 34 000 (według wariantu 3 - bez części jedynaków i pierwszego dziecka w rodzinie z dwójką i większą liczbą dzieci).

W oparciu o wariant 3 oszacowano koszt realizacji świadczenia wychowawczego w 2016 r. który wyniósłby około 153 000 000 zł (34 000 dzieci do 18 roku życia x 500 zł x 9 miesięcy). Przy wskazanych wyżej danych i 2% dotacji celowej na obsługę programu Rodzina 500+ - przyjęto, że na obsługę realizacji powyższego zadania Miasto Lublin w roku 2016 winno otrzymać kwotę 3 060 000 zł. Zgodnie z wariantem 2 realizacja zadania powinna wynieść 130 500 000 zł na świadczenia a wyniosła 128 331 293 zł.

Działania podjęte w celu wdrożenia Programu w mieście Lublin

1. Zarządzeniem 84/2/2016 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 29 lutego 2016 r. na podstawie art. 53 ust. 1 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (*Dz. U. z 2016 r. poz. 195 ze zm.*) Prezydent Miasta Lublin wyznaczył Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie do realizacji zadań z zakresu świadczenia wychowawczego.

2. Zarządzeniem 56/3/2016 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 14 marca 2016 r. nastąpiła zmiana regulaminu organizacyjnego MOPR w Lublinie poprzez włączenie w zakres powierzonych zadań realizacji ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

3. Zarządzeniem 95/3/2016 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 24 marca 2016 r. wyznaczono 25 szkół prowadzonych przez Gminę Lublin do realizacji niektórych zadań z zakresu świadczenia wychowawczego.

4. Upoważnienie Prezydenta do uwierzytelniania kopii dokumentów

- indywidualne dla pracowników szkół,
- indywidualne dla pracowników BOM UML.

5. Zgłoszenie do zbioru GIODO

6. Upoważnienia Administratora Danych – Dyrektora MOPR

- do przetwarzania danych osobowych indywidualne dla pracowników MOPR, Szkół i BOM.

7. Przeszkolenie wyznaczonych pracowników szkół, BOM, i Filii MOPR do przyjmowania wniosków

8. Uruchomienie infolinii

- 2 infolinii do komunikacji wewnętrznej pomiędzy pracownikami Pionu świadczeń socjalnych a pracownikami szkół i BOM
- infolinii dla klientów

9. Opracowanie informacji na stronę internetową UM Lublin i MOPR

10. Kampania informacyjna – przez 4 m-ce

- ulotki we wszystkich punktach
- plakaty
- informacje przekazywane przez media (radio, prasa, telewizja – rzecznik prasowy MOPR)

11. Przed 1 kwietnia zwizytowano wszystkie punkty mające przyjmować wnioski pod kątem przygotowania

12. Otrzymane środki na wdrożenie

Decyzją nr 5 z 22 lutego 2016 r. Wojewody Lubelskiego Gmina Lublin- miasto na prawach powiatu otrzymało środki na wdrożenie ustawy w wysokości 462 100zł. Środki te planowano przeznaczyć na doposażenie stanowisk, zakup sprzętu, kampanię informacyjną, modernizację Sali obsługi mieszkańców, modernizację serwera, zatrudnienie 17 z wstępnie planowanych 30 pracowników. Złożono także wniosek do Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego o wyodrębnienie 107 000 PLN z 462 100 PLN na wydatki inwestycyjne. Zgodnie z planami Ośrodek doposażono o dodatkowy sprzęt, wymieniono zużyty i przestarzały technologicznie, dokonano inwestycji w system kolejkowy, sprzęt kopiujący oraz niszczący zbędną dokumentację. Dociążonych nowymi obowiązkami pracowników dodatkowo wynagrodzono dodatkami specjalnymi i nagrodami finansowymi.

14. Zapewnienie kadry do realizacji programu:

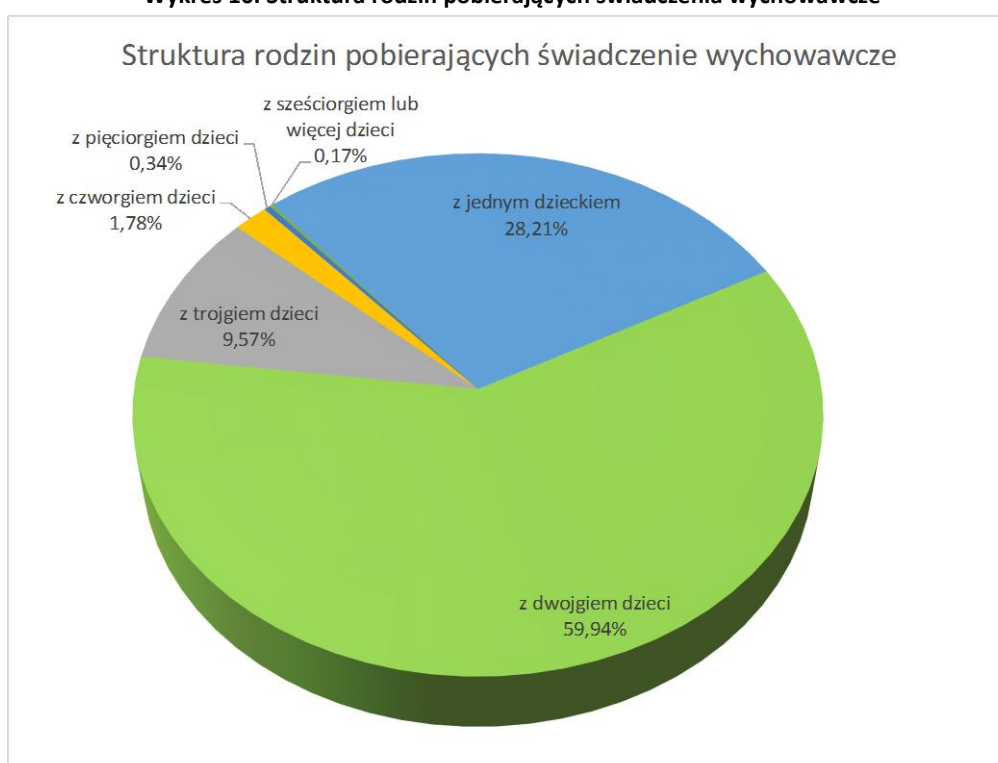
- Zatrudniono 17 pracowników:
 - 12 merytorycznych,
 - 2 do obsługi finansowo-księgowej,
 - 1 pracownik sekretariatu.
- Ponadto w pierwszym okresie (od 1 kwietnia do 1 lipca 2016 r.) w realizację programu zaangażowani byli pracownicy MOPR (10 pracowników filii oraz pracownicy pionu świadczeń socjalnych), 37 pracowników Biura Obsługi Mieszkańców i 29 pracowników 25 szkół. Współpraca opierała się na przyjmowaniu wniosków przez Urząd Miasta – BOMy, szkoły i komórki organizacyjne MOPRu – nie związane z prowadzeniem postępowania administracyjnego dotyczącego analizy uprawnień rodzin do świadczenia wychowawczego. Taka organizacja pracy pozwoliła pracownikom Pionu świadczeń socjalnych MOPR, na skupienie się na sprawnym wydawaniu decyzji i wypłacie świadczeń. 37 pracowników ośmiu Biur Obsługi Mieszkańców Urzędu Miasta Lublin przyjęło ok. 17% wniosków, 10 pracowników 5 Filii MOPR ok. 11%, 29 pracowników 25 szkół ok. 14%, pracownicy Pionu świadczeń socjalnych ok. 27% pozostałe wnioski wpłynęły drogą elektroniczną – ok. 31%, głównie za pośrednictwem bankowości elektronicznej.
- Dodatkowo na staż refundowany przez MUP przyjęto 20 stażystów z czego kilku w późniejszym czasie zatrudniono.

2. Podsumowanie realizacji programu „Rodzina 500+”.

W związku z realizacją programu wpłynęło 23709 wniosków, w tym 7271 drogą elektroniczną.

42 pracowników pionu świadczeń socjalnych w sprawach dotyczących świadczeń wychowawczych, odciążeni od konieczności przyjmowania wniosków, wydali **23 907 decyzji**. W 2016 r. świadczenia otrzymało **21 227 rodzin na 29 000 dzieci, w tym 11 000 tzw. pierwszych dzieci w rodzinie**. Z podwyższonego kryterium dochodowego (w sytuacjach, kiedy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności) skorzystało ok. 1330 rodzin. Na jedyne dziecko w rodzinie świadczenia były pobierane w ok. 5800 przypadkach. Świadczenia na jedno dziecko pobierało 14 600 rodzin, na dwójkę dzieci 4620 rodzin, na trojkę dzieci 1070 rodzin, na czwórkę dzieci 241, na piątkę dzieci 60 rodzin, na szóstkę i więcej 30 rodzin. 3904 osoby samotnie wychowujące otrzymały świadczenia na 5487 dzieci.

Wykres 10. Struktura rodzin pobierających świadczenia wychowawcze

Wydatki zrealizowane przez Pion świadczeń socjalnych w 2016 r. zdominowane zostały przez wprowadzone od drugiego kwartału świadczenie wychowawcze nie będące w rozumieniu ustawy świadczeniem rodzinnym, jednak kierowane do rodzin wychowujących dzieci. W 2016 r. ogółem Pion w ramach realizowanych świadczeń rozdysonował kwotę ok. 220 000 000 zł z czego aż 58% stanowiły wydatki na świadczenie wychowawcze, tj. 128 000 000 zł. Obrazuje to wielkość nowego zadania oraz wsparcia skierowanego bezpośrednio do rodzin. Odmienne niż w przypadku świadczeń rodzinnych – przy świadczeniu wychowawczym kryterium dochodowe występuje wyłącznie na pierwsze dziecko w rodzinie (wg zapisów ustawy) na drugie i kolejne dziecko uprawnienia weryfikowane są bez kryterium dochodowego. Stąd pomoc trafia do zdecydowanie większej liczby rodzin niż zasiłki rodzinne. W 2016 roku, kiedy Program został wprowadzony z pomocy skorzystało 21 227 rodzin jest to ponad 2 razy liczniejsza grupa niż przy zasiłkach rodzinnych. Łączna kwota wypłaconych świadczeń

128 345 979 zł co daje 672 zł miesięcznie (program realizowany był przez 9 miesięcy) na rodzinę, gdy w przypadku zasiłków rodzinnych z dodatkami średniamiesięczna kwota wsparcia przypadająca na rodzinę to jedynie 243 zł.

Tabela 19. Wydatki poniesione na wypłaty niektórych świadczeń w roku 2016 (w zł)

Rodzaj świadczeń	Wydatki poniesione na wypłaty niektórych świadczeń w roku 2016 (w zł)	Liczba rodzin	Liczba etatów
Świadczenia rodzinne, w tym wyłącznie zasiłki rodzinne i dodatki	72 527 522 26 583 935	18 053 9 120	28,5
Fundusz alimentacyjny	19 286 533	3 544	18
Świadczenie wychowawcze	128 345 979	21 227	31,5

Tabela 20. Program w Polsce, województwie oraz mieście Lublin

	Polska	Województwo lubelskie	Miasto Lublin	Miasto Lublin/województwo lubelskie
Liczba wniosków	2,96 mln	172 tys	23,7 tys	14%
Liczba rodzin uczestniczących w programie	2,78 mln	162,7 tys	21 tys	13%
Liczba dzieci objętych programem	3,8 mln	234 tys	29 tys	12,4%
Środki finansowe przekazane rodzinom	17 mld	1,04 mld	128,3 mln	12%
Liczba świadczeń na pierwsze dziecko	1,55 mln	101,2 tys	11 tys	11%
Ujęcie procentowe pierwszych dzieci wśród dzieci objętych programem	40,60%	43,20%	37,93%	
Udział dzieci otrzymujących świadczenie wychowawcze wśród wszystkich dzieci do 18 r.ż.	55%	61%	51,78%	
Udział dzieci otrzymujących świadczenie wychowawcze w gminach miejskich	48%	53%	51,78%	
Ujęcie procentowe wniosków złożonych online wśród ogółu złożonych wniosków	20%	12%	30,67%	

(materiały Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz dane własne)

Tabela 21. Wydatki na świadczenia wychowawcze

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2014	Rok 2015			
ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE					
Liczba osób	1	X	X	28 611	29 000
Liczba rodzin	2	X	X	21 227	21 500
Kwota Świadczeń	3	X	X	128 345 979	173 304 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W sierpniu 2017 roku, w tym samym czasie przypada okres składania wniosków na kolejny okres zasiłkowy 2017/2018 z trzech ustaw, dotyczących świadczeń:

1. świadczenia wychowawcze (ok. 21 277 rodzin),

2. świadczenia z funduszu alimentacyjnego (ok. 3 544 rodzin),
3. świadczenia rodzinne (ok. 9120 rodzin).

Rekomendacje:

W związku z powyższym pion świadczeń socjalnych stanie przed koniecznością przyjęcia ok. 34 tys. wniosków. Z uwagi na to, że zasoby lokalowe i kadrowe działu świadczeń nie pozwalają na przyjęcie tak dużej liczby interesantów, wzorem roku ubiegłego, planowana jest kontynuacja współpracy z ośmioma Biurami Obsługi Miasta Lublin. Ponadto w roku bieżącym z uwagi na zbieg okresów świadczeniowych a tym samym kumulację zadań w okresie sierpień – grudzień, wzrostem liczby rodzin korzystających z pomocy w formie zasiłków rodzinnych oraz zmianami w dotychczasowych przepisach jak i nowymi zadaniami realizowanymi przez Pion świadczeń socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie oraz mając na względzie zapewnienie terminowej i płynnej realizacji powierzonych zadań konieczne jest zwiększenie zatrudnienia o 10 etatów oraz przyjęcie ok. 20 stażystów. W pierwszym etapie ogłoszono nabór na 6 nowych etatów. Ponadto planowane jest przyjęcie stażystów już w maju z uwagi na zapewnienie odpowiedniego czasu na należyte przeszkolenie oraz przygotowanie do przejęcia niektórych obowiązków.

W związku z kumulacją zadań w trzecim i czwartym kwartale tego roku konieczne jest podjęcie działań mających na celu optymalizację wykorzystania zasobów kadrowych. Planowana jest reorganizacja procesu wysyłki poprzez wprowadzenie automatyzacji niektórych czynności tj. wykorzystanie urządzenia kopertującego, drukarki do zwrotnych potwierdzeń odbioru oraz odpowiedniego oprogramowania eliminującego konieczność ręcznego wypełniania pocztowych książek nadawczych.

X. REHABILITACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Zadania finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych realizowane są w dziale ds. osób niepełnosprawnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Na realizację zadań powiatu wynikających z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych Miasto Lublin otrzymało ze środków PFRON w 2016 roku **8 170 795 zł**, z czego w dyspozycji Działu ds. osób niepełnosprawnych była kwota **7 670 795 zł**. Wydatkowano **7 664 819 zł**, co stanowi **99,92 %** kwoty przeznaczonej na rehabilitację społeczną. Niewydatkowana kwota **5976 zł** to suma niewykorzystanych środków, powstałych w wyniku końcowych rozliczeń oraz rezygnacji osób niepełnosprawnych, w terminie, który uniemożliwił ich ponowne rozdysponowanie oraz absencji uczestników wtz., co skutkowało zwrotem środków.

Pozostałe **500 000 zł** z przyznanego limitu zostało przekazane do dyspozycji Miejskiego Urzędu Pracy, który realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej. Spośród przekazanych MUP środków niewykorzystana została kwota **8 884 zł**, co ostatecznie zapewniło rozdysponowanie **98,22 %** posiadanej kwoty.

Środki przeznaczone na realizację zadań w 2016 roku stanowiły 101,52% środków z 2015 roku. Limit wraz z wykorzystaniem przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22. Środki finansowe PFRON oraz ich wykorzystanie, przeznaczone na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w 2016 roku

Lp	Zadanie	Limit środków PFRON 2015	Limit środków PFRON 2016	Kwota wydatkowanych środków	Wykorzystanie środków w 2016 roku
1	Dofinansowanie kosztów utrzymania i działalności WTZ	4 156 920	4 318 920	4 313 646	99,88%
2	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	450 000	503 686	503 686	100%
3	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	210 436	186 314	185 613	99,62%
4	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	2 041 451	2 067 375	2 067 374	99,90%
5	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych oraz usługi tłumacza języka migowego	626 000	560 000	560 000	100%
6	Zadania zlecane fundacjom i organizacjom pozarządowym	34 500	34 500	34 500	100%
7	Pilotażowy program „Aktywny samorząd”	1 119 885,32	1 099 464,40	980 983,46*	89,22%
8	Razem:	8 639 192,32	8 770 259,40	8 645 802,46	98,58%

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Kwoty ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na zadania przeznaczone dla osób niepełnosprawnych są generowane na podstawie przyznanego limitu środków. Przez ostatnie cztery lata kwota ta utrzymywała się na poziomie, który nie zabezpieczał potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców Lublina, zwłaszcza w obszarze turnusów rehabilitacyjnych oraz likwidacji barier architektonicznych. Nie zostały także dofinansowane wszystkie przedmioty ortopedyczne (wnioski osób niepełnosprawnych o dofinansowania do zakupu aparatów słuchowych zostały wstrzymane w sierpniu 2016 roku) Od limitu środków PFRON uzależnione są także kwoty, jakie samorząd powiatowy Miasta Lublin może wydzielić na współpracę z organizacjami pozarządowymi w formie zlecenia zadań publicznych ze środków PFRON. Niski poziom środków PFRON, to także mniejsze środki na sport, kulturę, turystykę i rekreację osób niepełnosprawnych, które powodują zaostrzenie kryteriów przyznawania pomocy. Priorytetem jest zabezpieczenie co roku najbardziej elementarnych potrzeb osób niepełnosprawnych w postaci przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych. Aby w dalszej kolejności zlikwidować bariery osobom niepełnosprawnym limit środków PFRON dla Miasta Lublin powinien wynosić co najmniej 9,5 mln zł. Na podstawie ww. argumentów rekomendowane jest zwiększenie kwoty limitu środków PFRON dla samorządu. Rekomendacja ta podyktowana jest także stałymi zobowiązaniami na rzecz prowadzenia warsztatów terapii zajęciowej, zwłaszcza, że algorytm na ich rzecz w 2016 roku pochłaniał znaczną część ogólnego limitu środków PFRON dla Miasta LUBLIN (w roku 2017 będzie to kwota 4 318 920 zł. zawarta w limicie 8 261 955 zł)

Tabela 23. Formy pomocy w ramach zadań PFRON

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2014	Rok 2015			
REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH					
Ogólna kwota dofinansowania (PFRON, środki własne powiatu)	1	10 311 161	9 223 696	9 681 675	9 784 955
POMOC NA LIKWIDACJĘ BARIER ARCHITEKTONICZNYCH, TECHNICZNYCH I W KOMUNIKOWANIU SIĘ					
Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	2	212	225	309	300
Wartość dofinansowania w złotych	3	594 583	581 484	519 690	515 000
TURNUSY REHABILITACYJNE					
Liczba osób, które uzyskały pomoc	4	454	340	357	400
Wartość dofinansowania w złotych	5	419 571	446 937	503 686	550 000
ZAOPATRZENIE W PRZEDMIOTY ORTOPEDYCZNE, ŚRODKI POMOCNICZE I SPRZĘT REHABILITACYJNY					
Liczba osób, które uzyskały pomoc	6	3 320	4 166	3 631	3 900
Wartość dofinansowania w złotych	7	1 844 288	2 038 439	2 067 374	2 098 535
DOFINANSOWANIE SPORTU, KULTURY, REKREACJI I TURYSTYKI					
Liczba dofinansowanych imprez	10	55	52	43	45
Liczba niepełnosprawnych uczestników	11	3 227	2 078	1 793	2 000
Wartość dofinansowania ogółem w złotych	12	263 301	210 015	185 613	200 000
POŻYCZKI NA ROZPOCZĘCIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ					
Liczba osób, które uzyskały pomoc	13	8	9	8	8
Wartość dofinansowania w złotych	14	214 849	229 945	203 764	200 000
POMOC PRZY ZATRUDNIENIU OS. NIEPEŁNOSPRAWNYCH					

Wartość zwrotu kosztów wynagrodzenia osób niepełnosprawnych	15	247 273	147 775	98 118	100 000
DOFINANSOWANIE USŁUG TŁUMACZA JĘZYKA MIGOWEGO LUB TŁUMACZA - PRZEWODNIKA					
Wartość dofinansowania w złotych	16	49 100	44 120	40 310	45 000

Źródło: *Opracowanie własne MOPR w Lublinie*

W ramach pilotażowego programu „Aktywny samorząd” zgodnie z warunkami wyznaczanymi przez PFRON na 2016 rok zostało pominięte do realizacji jedno z zadań, które miało ważne znaczenie dla osób niepełnosprawnych: zakup wózków o napędzie elektrycznym. Corocznie zabezpieczane są środki na Moduł II, który wspiera uzyskanie wykształcenia na poziomie wyższym. Warunki przyznawania pomocy w obrębie Modułu II powinny być bardziej obostrzone, a środki w ramach programu „Aktywny samorząd” powinny być przeznaczone na te z form pomocy, które są ważne i wprost podnoszą aktywność osób niepełnosprawnych. W 2017 roku warunki przyznawania oraz wysokość dofinansowań do Modułu II zostały zastrzeżone i ograniczą one nadużycia w zakresie programu „Aktywny samorząd”. Rekomenduje się dalszy monitoring i analizę efektywności pomocy w ramach Modułu II.

Tabela 24. Wysokość dofinansowania programu „Aktywny samorząd”

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie
	Rok 2014	Rok 2015		
PROGRAM "AKTYWNY SAMORZĄD"				
Liczba świadczeń	1	583	483	476
Wartość dofinansowania w złotych	2	1 701 497	1 087 874	1 031 000

Źródło: *Opracowanie własne MOPR w Lublinie*

W 2017 roku została dokonana zmiana dotycząca zadań realizowanych w ramach "Programu działań na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Lublin na lata 2016-2020". Zadania, które są realizowane bez zmian od lat o nazwach: Organizacja akcji i realizacja programów upowszechniających wiedzę o przyczynach i skutkach niepełnosprawności oraz sposobach jej zapobiegania oraz Organizacja kursów i szkoleń przygotowujących do pracy z osobami niepełnosprawnymi zostały zastąpione nowymi zadaniami. Powodem tej decyzji była konieczność zmiany zadań, które są realizowane z innych środków zewnętrznych, o które mogą się starać organizacje pozarządowe. Do realizacji w ramach zadań zleconych zostały natomiast włączone zadania: Kształtowanie pozytywnych postaw wobec osób z niepełnosprawnościami u dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym oraz Rozwijanie pasji i zainteresowań osób niepełnosprawnych w różnym wieku. Na lata przyszłe rekomendowana jest także zmiana innych zadań do realizacji przez NGO, co zostanie skonsultowane ze środowiskiem osób niepełnosprawnych.

Zasady finansowania warsztatów terapii zajęciowej są określone szczegółowo w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i rozporządzeniu w sprawie warsztatów terapii zajęciowej. Zobowiązania wynikające z finansowania warsztatów terapii zajęciowej są zagwarantowane. Zarówno PFRON, jak i gmina LUBLIN – miasto na prawach powiatu zabezpieczają wymagane na działanie WTZ środki. W 2016 jednostki prowadzące WTZ nie składały wniosków o rozszerzenie liczby miejsc w placówkach; brak też sygnałów ze środowiska podmiotów prowadzących WTZ o takich zamiarach i potrzebach w zakresie zwiększania liczby uczestników warsztatu.

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji dokonywane są coroczne kontrole placówek i wydawane zalecenia pokontrolne. Zarówno kontrole jak i doraźne wizytacje przyczyniają się do optymalizacji działalności placówek, służą naprawianiu bieżących uchybień i kształtowaniu funkcjonowania WTZ zgodnego z założeniami ustawy o rehabilitacji.

Tabela 25. Warsztaty terapii zajęciowej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2014	Rok 2015		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ						
Liczba placówek	1	9	9	9	9	9
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 67 i 68)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	1	1	1	1	1
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	8	8	8	8	8
Liczba uczestników zajęć	4	270	270	270	270	270
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	5	118	118	116	116	116
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	6	4 437 632	4 616 690	4 793 526	4 798 800	4 798 800

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Rekomendacje:

- zwiększenie kwoty limitu środków PFRON dla Miasta Lublin, w celu zabezpieczenia szerszego spektrum potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców Lublina,
- zaostrzenie zasad przyznawania pomocy w ramach programu PFRON „Aktywny samorząd” w celu zwiększenia możliwości finansowania tych form pomocy, które bezpośrednio wpływają na zwiększenie aktywności osób niepełnosprawnych oraz dalszy monitoring i analiza efektywności udzielonej pomocy,
- dalsza optymalizacja realizowanych zadań w ramach „Programu działań na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Lublin na lata 2016-2020”, w celu stworzenia sprawnego systemu pomocy niepełnosprawnym mieszkańcom Lublina.

XI. WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA

1. Wspieranie rodziny

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do pełnienia tych funkcji (art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575 z późn. zm.). Realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny powinna odbywać się z uwzględnieniem zasady pomocniczości.

Placówki wsparcia dziennego

Rodzina może uzyskać pomoc w opiece i wychowaniu dziecka w placówkach wsparcia dziennego. Funkcjonujące na terenie Miasta Lublin placówki wsparcia dziennego prowadzone są przez organizacje pozarządowe.

Placówka wsparcia dziennego współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, z placówkami oświatowymi, podmiotami leczniczymi. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest bezpłatny, dobrowolny. Do placówki wsparcia dziennego dziecko może zostać skierowane przez sąd.

Placówki wsparcia dziennego mogą być prowadzone w formie opiekuńczej, specjalistycznej, pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę lub w formach połączonych (spośród wymienionych).

Placówki wsparcia dziennego działające w formie opiekuńczej zapewniają opiekę, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego oraz rozwój zainteresowań. Są prowadzone jako koła zainteresowań, świetlice, kluby, ogniska wychowawcze.

Placówki wsparcia dziennego prowadzone w formie specjalistycznej realizują zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, indywidualne programy: korekcyjne, psychokorekcyjne, psychoprofilaktyczne oraz terapię: psychologiczną i socjoterapię.

Z bogatej oferty zajęć prowadzonych w placówkach wsparcia dziennego skorzystało w latach 2014 – 2016 odpowiednio:

- w 2014 roku **902** dzieci (w **23** placówkach),
- w 2015 roku **910** dzieci (w **23** placówkach),
- w 2016 roku **897** dzieci (w **24** placówkach).

Tabela 26. Placówki wsparcia dziennego prowadzone na terenie Miasta Lublin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2014	Rok 2015		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
DZIENNE PLACÓWKI WSPARCIA						
Liczba placówek	1	23	23	24	24	24
Liczba miejsc	2	699	639	667	667	667
Liczba osób korzystających	3	929	925	897	897	897

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W 2016 roku na terenie Miasta Lublin, na podstawie umów zlecających podmiotom pozarządowym prowadzenie placówek wsparcia dziennego, funkcjonowały **24 placówki**:

- 19 placówek wsparcia dziennego prowadzonych było w formie opiekuńczej (jedna z nich zakończyła działalność z dniem 31.01.2016 r., jedna placówka rozpoczęła działalność od 1.04.2016 r. i jedna od 1.10.2016 r.). Placówki dysponowały **570 miejscami** i objęły opieką **763 dzieci**;
- 3 placówki wsparcia dziennego prowadzone były w formie specjalistycznej, dysponowały **74 miejscami** i objęły opieką **102 dzieci**;
- 2 placówki wsparcia dziennego prowadzone były w formie opiekuńczej i specjalistycznej, (jedna z nich rozpoczęła działalność od 01.04.2016 r.). Placówki dysponowały **23 miejscami** i objęły opieką **32 dzieci**.

Łącznie wszystkie placówki dysponowały 667 miejscami, a z ich usług w 2016 roku skorzystało 897 dzieci.

Prowadzenie placówek wsparcia dziennego Miasto Lublin zleca uprawnionym podmiotom po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert i dofinansowuje ze środków publicznych koszty ich działalności. Umowy zlecające podmiotom pozarządowym prowadzenie w Lublinie placówek wsparcia dziennego wygasły z dniem 31 marca 2016 roku. W związku z tym w pierwszym kwartale 2016 roku i we wrześniu 2016 roku zostały przeprowadzone konkursy ofert na realizację zadania publicznego z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej - prowadzenie w Lublinie w okresie do dnia 31 marca 2021 roku placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z terenu Miasta Lublin w formie opiekuńczej, w formie specjalistycznej lub w połączonych formach.

W wyniku postępowania ofertowego zostały zawarte 23 umowy zlecające uprawnionym podmiotom prowadzenie na terenie Lublina 23 placówek wsparcia dziennego – 18 w formie opiekuńczej, 3 w formie specjalistycznej i 2 w połączonych formach opiekuńczej i specjalistycznej. Od 2016 roku funkcjonują trzy nowe placówki wsparcia dziennego: opiekuńczo-specjalistyczna przy ul. Lubartowskiej i dwie opiekuńcze: przy ul. Krochmalnej w dzielnicy Za Cukrownią oraz przy ul. Łabędziej.

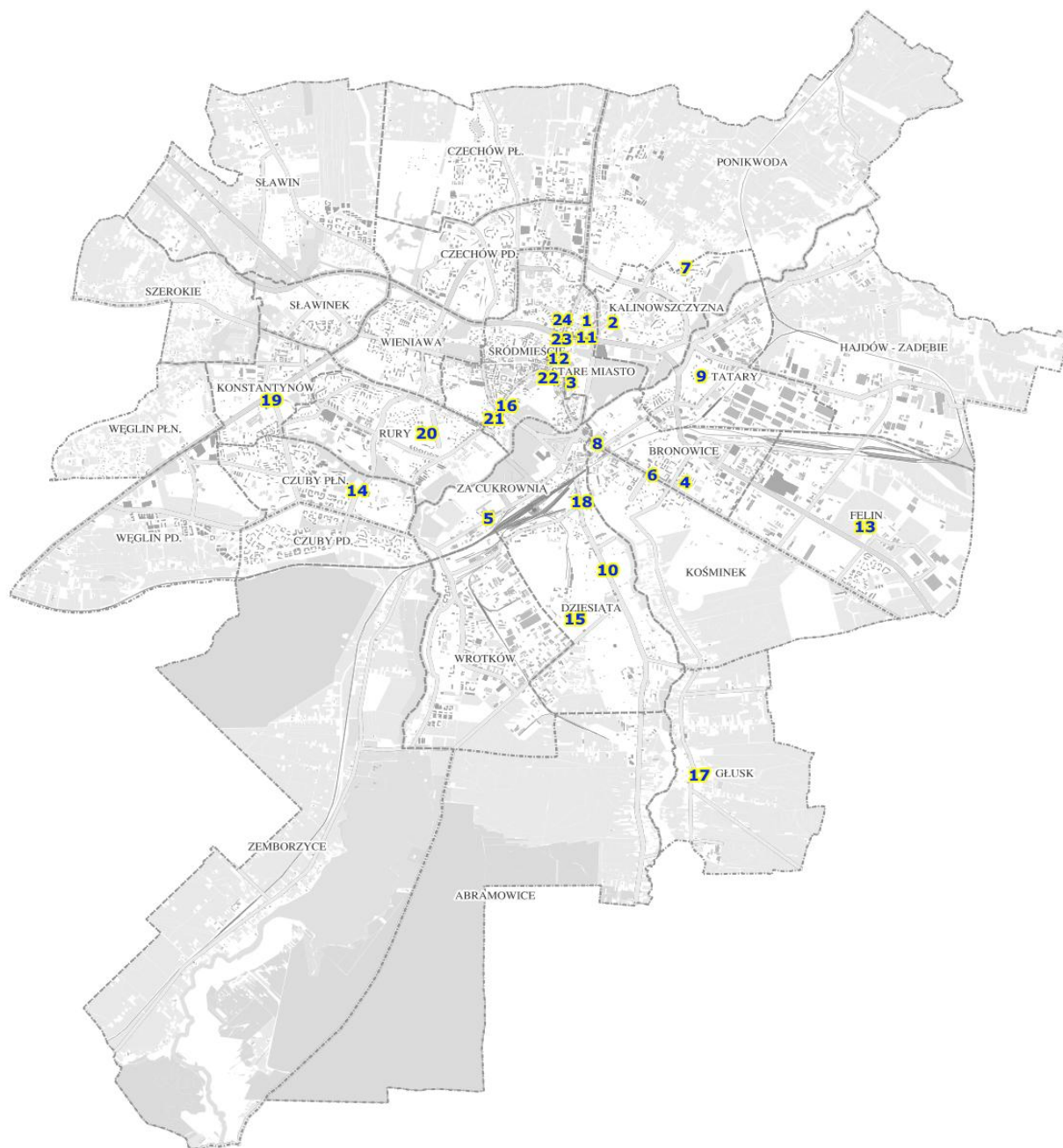
W roku 2016 na dofinansowanie kosztów działalności placówek wsparcia dziennego Miasto Lublin wydatkowało **1 180 475,70 zł**.

Tabela 27. Placówki wsparcia dziennego

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2014	Rok 2015		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO					
Liczba placówek	24	22	24	24	24
<i>z tego według organu prowadzącego:</i>					
<i>Liczba placówek prowadzonych przez JST</i>	2	1	0	0	0
<i>Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot</i>	22	21	24	24	24
Liczba miejsc w placówkach ogółem	699	639	667	667	667
Liczba osób korzystających	929	925	897	897	897
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	85	80	78	78	78
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	2 449 413	2 391 488	2 157 592	2 157 592	2 157 592

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Mapa 2. Placówki wsparcia dziennego na terenie Miasta Lublin w 2016 roku

Placówki wsparcia dziennego opiekuńcze

- 1 - Dom św. Józefa dla Dzieci i Młodzieży. Ognisko Wych. - ul. ks. M. Słowikowskiego 1a
- 2 - Salezjańska Świetlica Środowiskowa im. św. Dominika Savio - ul. Kalinowszczyzna 3
- 3 - Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza im. bł. Edmunda Bojanowskiego - ul. Królewska 10
- 4 - Klub Młodzieżowy - ul. Łabędzia 15
- 5 - Świetlica Środowiskowa ORATORIUM - ul. Krochmalna 47
- 6 - Świetlica Opiekuńczo-Wych. przy Parafii Św. Maksymiliana Kolbe - ul. Dr. Męcz. Majdanka 27
- 7 - Świetlica św. Antoniego Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej - ul. Kasztanowa 1
- 8 - Świetlica św. Michała Archanioła Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej - ul. Fabryczna 19
- 9 - Świetlica "Promyk" - ul. Odlewnicza 11a
- 10 - Ośrodek nr 1 „Teatr” - ul. Kunickiego 128
- 11 - Ośrodek nr 2 „Bliźniak” - ul. ks. M. Słowikowskiego 1
- 12 - Świetlica Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży - ul. Krak. Przedmieście 1
- 13 - Świetlica Integrycyjna "Razem" - ul. Doświadczalna 46

- 14 - Placówka Wsparcia Dziennego "Jutrzenka" - ul. Jutrzenki 1
- 15 - Świetlica Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Młodzieży "con amore" - ul. Róży Wiatrów 9
- 16 - Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci - ul. Narutowicza 54
- 17 - Placówka Wsparcia Dziennego "Misericordia" - ul. Głuska 138
- 18 - Placówka Wsparcia Dziennego "CIUCHCIA" - ul. Kunickiego 35
- 19 - Placówka Wsparcia „Dom Ciepła” im. św. Antoniego - al. Kraśnicka 65

Placówki wsparcia dziennego specjalistyczne

- 20 - Specjalistyczny Ośrodek Opiek.-Wych. "Domostwo Amigoniańskie" - ul. Jaworowskiego 12
- 21 - Ośrodek Terapeutyczny - ul. Narutowicza 74a
- 22 - Specjalistyczna Placówka "AGAPE CLUB" - ul. Bernardyńska 5

Placówki wsparcia dziennego opiekuńcze i wsparcia dziennego specjalistyczne (obu typów)

- 23 - Fundacja Sempre a Frente – Świetlica Kowalska 3 - ul. Kowalska 3
- 24 - Ośrodek Wsparcia Młodzieży „Przystanek Sempre” - ul. Lubartowska 24

Należy podkreślić, iż podmioty prowadzące placówki wsparcia dziennego aktywnie poszukiwały dodatkowych źródeł finansowania i w ciągu całego 2016 roku pozyskały dodatkowe środki w łącznej wysokości **336 225,00 zł**, m.in. z Wydziału Zdrowia i Spraw

Spółecznych Urzędu Miasta, Wydziału Kultury Urzędu Miasta, Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Krajowego Biura Przeciwdziałania Narkomanii, Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji, Fundacji Tesco Dzieciom, Kulczyk Foundation. Pozyskana kwota wykorzystana została w 84% (283 006.00 zł). W ramach w/w środków zrealizowane zostały 22 projekty dla 423 dzieci.

W roku 2016 w 24 placówkach wsparcia dziennego pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, w ramach pełnionego nadzoru przeprowadzili 67 wizytacji, które dotyczyły m.in. organizacji pracy, lustracji bieżących zajęć, frekwencji wychowanków, stanu zatrudnienia oraz kwalifikacji pracowników, współpracy placówek w zakresie opieki i wychowania z instytucjami wymienionymi w przepisach dotyczących wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, współpracy z wolontariuszami, stanu i poprawności dokumentacji prowadzonej przez placówkę, oglądu pomieszczeń, w których realizowane były zajęcia.

Rekomendacje:

Z końcem grudnia 2016 roku zakończyła swoją działalność Świetlica „Promyk” mieszcząca się, przy ul. Odlewniczej w dzielnicy Tatary. W związku z tym dostrzegając zasadność rozbudowy sieci placówek wsparcia dziennego za szczególnie istotne należy uznać, przeprowadzenie postępowania ofertowego, w wyniku którego Miasto Lublin zleci uprawnionemu podmiotowi prowadzenie nowej placówki wsparcia dziennego w dzielnicy Tatary.

Wskazane jest również wspieranie podejmowanych przez podmioty pozarządowe działań zmierzających do pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na dofinansowanie działalności placówek wsparcia dziennego celem zwiększania atrakcyjności zajęć przewidzianych dla dzieci i młodzieży.

Poradnictwo specjalistyczne

Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne tj. psychologiczne i pedagogiczne rodziny uzyskują bezpłatnie od pracowników Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej.

Specjaliści zatrudnieni w Dziale, tj. 2 pedagogów i 3 psychologów, świadczyli poradnictwo m. in. na rzecz rodzin naturalnych. W roku 2016 tą formą pomocy objęto **46** rodzin. Udzielono **180 porad**, w tym: **34 porady** psychologiczne oraz **146 porad** pedagogicznych.

Tematyka porad dotyczyła:

- w ramach poradnictwa psychologicznego: konsekwencji emocjonalnych umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, radzenia sobie ze stratą, adaptacji dziecka do nowej sytuacji, przezwycięzania występujących trudności życiowych;
- w ramach poradnictwa pedagogicznego: poprawy sytuacji życiowej rodzin naturalnych, poprawy relacji rodziców naturalnych z dziećmi, poprawy kompetencji wychowawczych rodzin naturalnych, przebiegu kontaktu rodziców z dziećmi, podnoszenia kwalifikacji zawodowych rodziców naturalnych, kierowania rodzin naturalnych do poradni specjalistycznych i organizacji pracujących na rzecz dziecka i rodziny.

Asystenci rodziny

W 2016 r. w Lublinie zatrudnionych było 14 asystentów rodziny. Ogółem wydatki na ich zatrudnienie wyniosły 508 679,32 zł¹⁵. Na dofinansowanie kosztów wynagrodzenia w ramach realizacji Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na 2016 r. - Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Miasto Lublin pozyskało z budżetu państwa dotację celową w kwocie 260 839,71 zł (co stanowiło 51% całości wydatków) na dofinansowanie wynagrodzeń dla 11 asystentów.

Asystenci rodziny podjęli pracę z rodzinami naturalnymi przeżywającymi trudności, przede wszystkim w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i będącymi w trudnej sytuacji życiowej. Pracę prowadzono z rodzinami, które sprawowały opiekę nad dziećmi w celu poprawy ich umiejętności wychowawczych, jak również z rodzinami, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

Asystenci pozostawali w systematycznym kontakcie z rodzinami monitorując sytuację rodzin wieloproblemowych, w których dzieci miały niezaspokojone potrzeby. Rodziny, których dzieci przebywały w pieczy zastępczej motywowali do zmiany sytuacji życiowej i stałego kontaktu z dziećmi.

W 2016 r. wsparciem asystenta rodziny objętych było **266 rodzin** niewydolnych wychowawczo, w których wychowywało się **642 dzieci**. Asystenci odbyli **6 942 wizyty** w środowisku. W okresie sprawozdawczym zakończono pracę z **72 rodzinami**. Powody zakończenia pracy to: osiągnięcie założonych celów (30 przypadków), brak współpracy rodziny z asystentem (21 przypadków), brak efektów pracy (10 przypadków) oraz zmiana metody pracy (11 przypadków).

Decyzję o zakończeniu pracy z rodziną z powodu braku efektów lub braku współpracy z asystentem rodziny, podejmuje asystent wspólnie z pracownikiem socjalnym. Rodzina taka po zakończeniu współpracy zostaje w systemie pomocy społecznej i jest nadal systematycznie odwiedzana przez pracownika socjalnego. Takie rodziny są bardzo często objęte również nadzorem kuratora sądowego, z którym współpracują pracownicy socjalni. W przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej w rodzinie i braku nadzoru kuratora sądowego, do Sądu kierowane są pisma z prośbą o objęcie rodziny taką formą pomocy.

Należy podkreślić, iż funkcja asystenta rodziny jest stosunkowo nową formą wspierania rodzin naturalnych, w których pojawiają się problemy opiekuńczo-wychowawcze. Dostrzegając zasadność kontynuowania i intensyfikacji pracy asystentów rodziny, w budżecie Miasta przewidziano na rok 2017 środki na zatrudnienie 14 asystentów.

Rekomendacje:

Zgodnie z zapisami ustawy, **maksymalna liczba rodzin, które mogą zostać objęte w tym samym czasie wsparciem, obecnie zatrudnionych asystentów, wynosi 210**. Mając na uwadze, iż liczba rodzin wymagających wsparcia wzrasta, w perspektywie kolejnych lat oraz w związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2017 roku ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016r. poz. 1860) koniecznym może się okazać zwiększenie zatrudnienia na stanowisku asystenta. W tym celu należy systematycznie pozyskiwać dodatkowe środki finansowe, nie tylko na zatrudnienie asystentów

¹⁵ Wydatki na wynagrodzenie dla asystentów rodziny wraz z pochodnymi.

(ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych), ale również na ich szkolenie z uwagi na specyfikę nowych zadań.

Pozostałe formy wspierania rodziny

Rodziny wspierające

W celu udzielenia wsparcia w sytuacji przeżywania trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Jej zadaniem jest, przy współpracy asystenta rodziny, pomaganie w opiece i wychowaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie znajduje się informacja, iż Ośrodek poszukuje rodzin zainteresowanych współpracą non profit na rzecz rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz wzór wniosku jaki powinni złożyć kandydaci na rodziny wspierające. Opracowany został także wzór umowy z kandydatami.

W 2016 roku, pomimo starań nie udało się ustanowić rodzin wspierających. kontynuowano działania informacyjne.

Grupy wsparcia

W 2016 roku w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie kontynuowano prowadzenie grupy wsparcia dla rodzin naturalnych. Grupa adresowana jest do rodziców mających trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej wobec dzieci.

Grupa wsparcia dla rodzin naturalnych odbyła 9 spotkań, w których uczestniczyło 14 rodzin.

Pracownicy Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej (asystenci i koordynatorzy) sprawowali opiekę nad dziećmi rodzin uczestniczących w spotkaniach, prowadząc dla nich zajęcia edukacyjne.

Spotkania rodzin naturalnych z dziećmi w pieczy zastępczej

W siedzibie Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej planowane i organizowane były spotkania rodzin naturalnych (rodziców, rodzeństwa) z dziećmi umieszczonymi w rodzinnej pieczy zastępczej. Do spotkań tych uczestnicy przygotowywani byli przez specjalistów (pedagoga, psychologa), odpowiedniego koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub asystenta rodziny. W ciągu całego 2016 roku zorganizowano **140** takich spotkań, w czasie których rodziny naturalne mogły skorzystać z porad specjalistów.

Rekomendacje:

W ramach rozwoju systemu wspierania rodziny na rok 2017, za istotne należy uznać kontynuowanie działań w celu utworzenia rodziny wspierającej.

2. System pieczy zastępczej

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej

następuje na podstawie orzeczenia sądu z wyjątkiem sytuacji nagłych, interwencyjnych, o których mowa w art. 35 ust. 2, art. 58 ust.1 pkt 2 i 3 oraz art. 103 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy.

Organizowanie pieczy zastępczej powinno mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do¹⁶:

- wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną;
- do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka;
- powrotu do rodziny;
- utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów;
- stabilnego środowiska wychowawczego.

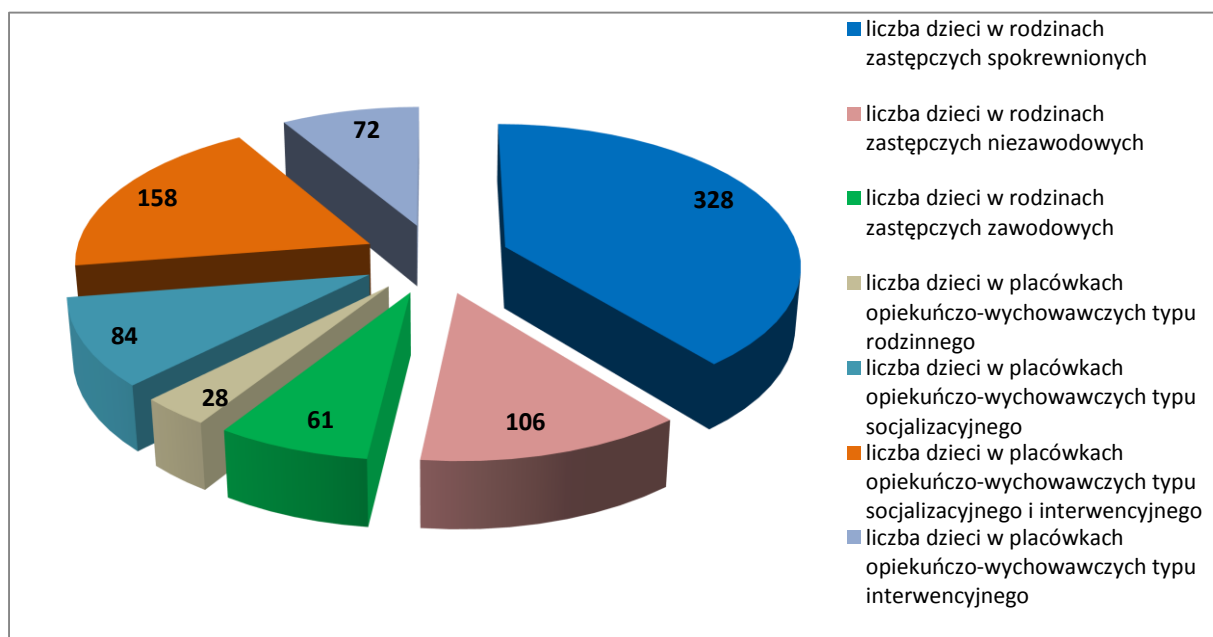
Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje w ostateczności, po wyczerpaniu wszystkich gwarantowanych przepisami możliwości wsparcia rodziny.

Pieczka zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) rodzinnej;
- 2) instytucjonalnej.

W roku 2016 w pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej) przebywało łącznie **837** dzieci.

Wykres 11. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w 2016 roku

Opracowanie własne MOPR w Lublinie

¹⁶Art. 4 ustawy

2.1. Rodzinna piecza zastępcza

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1. Rodziny zastępcze:
 - spokrewnione,
 - niezawodowe,
 - zawodowe, w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne.
2. Rodzinne domy dziecka.

Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinnych formach pieczy zastępczej jest jednym z podstawowych zadań własnych powiatu. W trakcie roku 2016 na terenie Miasta Lublin funkcjonowało łącznie **360 rodzin zastępczych**¹⁷, w których przebywało **495 dzieci** (w tym 27 dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością), w tym:

- rodziny zastępcze spokrewnione – 267 rodzin, 328 dzieci;
- rodziny zastępcze niezawodowe – 84 rodzin, 106 dzieci;
- rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego – 8 rodzin, 49 dzieci;
- rodziny zastępcze zawodowe – 3 rodziny, 9 dzieci;
- rodziny specjalistyczne – 1 rodzina , 3 dzieci (rodzina zawodowa specjalistyczna z dniem 1 września 2016 r. została rozwiązana z uwagi na zmianę miejsca zamieszkania rodziny, która przeprowadziła się poza Lublin).

Ogółem wydatki związane z wypłatami świadczeń dla lubelskich rodzin zastępczych wyniosły **4 620 683,11 zł**¹⁸, w tym **452 950,75 zł** stanowiły wydatki na świadczenia dla dzieci umieszczonych w lubelskich rodzinach zastępczych, a pochodzących z innych powiatów.

W zależności od postanowienia sądu, dzieci pochodzące z terenu Miasta Lublin mogą zostać umieszczone w rodzinach zastępczych na terenie innego powiatu, podobnie jak rodziny zamieszkujące na terenie Lublina mogą zostać ustanowione rodzinami zastępczymi dla dzieci pochodzących z innych powiatów. Wynika to m. in. z faktu umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych, lub też z braku rodzin zastępczych gotowych na przyjęcie dzieci w ich miejscu zamieszkania.

W roku 2016 w lubelskich rodzinach zastępczych przebywało **453 dzieci** pochodzących z Lublina. Wypłacono dla **nich 5 135 świadczeń**, których wartość wyniosła **3 844 356,26 zł**.

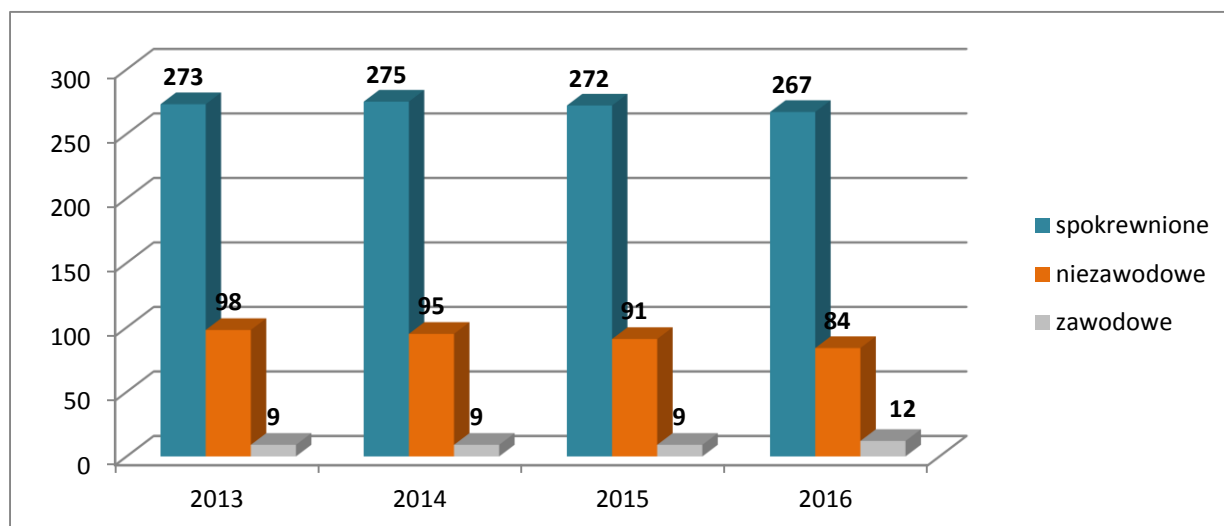
W roku 2016 w 34 lubelskich rodzinach zastępczych, na podstawie porozumień zawartych z 20 powiatami, przebywało 42 dzieci z terenu innych powiatów.

Na dzieci z innych powiatów umieszczane w lubelskich rodzinach zastępczych wypłacono 465 świadczeń o wartości **411 850,07 zł**.

¹⁷Trzy rodziny pełniły jednocześnie funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej i niezawodowej.

¹⁸ Kwota zawiera wydatki na świadczenia i wynagrodzenia dla lubelskich rodzin zastępczych (bez wydatków poniesionych na rodziny pomocowe i osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich)

Wykres 12. Typy i liczba rodzin zastępczych na przestrzeni lat 2013 – 2016

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W 2016 roku najliczniejszą grupę stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem, które stanowiły 74,16% ogółu rodzin zastępczych. Rodziny zastępcze niezawodowe stanowiły 23,33% ogółu rodzin zastępczych. Natomiast najmniej liczną grupą były rodziny zawodowe i stanowiły one 2,51% ogólnej liczby rodzin zastępczych.

Rodziny zastępcze są objęte wsparciem i poradnictwem psychologicznym i pedagogicznym. W roku 2016 tą formą pomocy objęto **39 rodzin zastępczych**. Udzielono łącznie **259 porad**, w tym: 107 porad psychologicznych, 152 pedagogicznych. Rodziny zastępcze w miarę pojawiających się potrzeb otrzymują wsparcie w formie porad prawnych udzielanych przez radców prawnych zatrudnionych w MOPR w Lublinie.

Ponadto w 2016 roku w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie prowadzono grupę wsparcia dla rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego. Grupa wsparcia odbyła **9 spotkań**, w których uczestniczyło 7 rodzin.

Rodzinna piecza zastępcza realizowana w innych powiatach

Zgodnie z art. 191 ustawy, powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, ponosi wydatki na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej w innym powiecie. Podstawę zwrotu wydatków stanowi porozumienie w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków.

Miasto Lublin w skali całego 2016 roku poniosło wydatki związane z refundacją wypłaconych świadczeń dla 97 dzieci, które przebywały w rodzinnej formie pieczy zastępczej na terenie innych powiatów – w 64 rodzinach zastępczych (na mocy porozumień w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na jego opiekę i wychowanie, zawartych z 29 powiatami). W 2016 r. wydatki na ten cel wynosiły **1 225 645,38 zł**.

Wśród dzieci, za które Miasto Lublin ponosiło odpłatność w 2016 roku było **1 dziecko cudzoziemskie**, które przebywało w niezawodowej rodzinie zastępczej na terenie powiatu

lubartowskiego. W 2016 r. wysokość wydatków stanowiła kwota **12 000,00 zł** (liczba świadczeń 12). Środki na ten cel zapewniał budżet państwa.

Zgodnie z właściwością powiatową¹⁹ Miasto Lublin poniosło wydatki na dzieci umieszczone w pieczy zastępczej w wysokości **5 411 435,59 zł**.

Wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych

W Mieście Lublin w 2016 roku funkcjonowało 12 rodzin zastępczych zawodowych w tym: 8 pełniących funkcję pogotowia rodzinnego i jedna rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna. W roku 2016 na wynagrodzenia rodzin zastępczych zawodowych wydatkowano łącznie **364 476,78 zł**.

Realizacja dodatku wychowawczego

Zgodnie z art. 80 ust. 1a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka, na każde umieszczone dziecko do ukończenia 18 roku życia, przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w przepisach ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, zwany dalej „dodatkiem wychowawczym”. Zgodnie z art. 87 ust. 1 i 1a ustawy, dodatek wychowawczy przyznaje się od dnia faktycznego umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, (nie wcześniej niż od dnia 1 kwietnia 2016 r.) do dnia faktycznego opuszczenia przez dziecko rodziny zastępczej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 18 roku życia. Prawo do dodatku wychowawczego ustala się na okres 12 miesięcy.

W okresie sprawozdawczym rozpatrzonych zostało **412 wniosków** o przyznanie dodatku wychowawczego dla 396 dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie Miasta Lublin. W 2016 roku wypłacono łącznie 3 253 świadczenia dodatku wychowawczego dla 396 dzieci, na kwotę **1 606 202,19zł**.

Rekomendacje:

System rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin jest rozbudowany i zabezpiecza najważniejsze potrzeby rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych. Niemniej, mając na względzie stałe doskonalenie, niezbędne jest wskazanie najważniejszych kierunków dalszego rozwoju oraz potencjalnych zagrożeń jego funkcjonowania.

Biorąc pod uwagę zadania wynikające z realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wzrastającą liczbę dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, wskazane jest systematyczne zwiększanie liczby niezawodowych rodzin zastępczych i zawodowych rodzin zastępczych.

W 2016 r. w ramach limitów rodzin zastępczych zawodowych roku przekształcono dwie rodziny zastępcze niezawodowe. Z jednej rodziny utworzono rodzinę zastępczą zawodową, która od dnia 10 marca 2016 r. zamieszkała w lokalu wygospodarowanym z zasobów Miasta Lublin. Mieszkanie zostało wyremontowane i przystosowane do potrzeb rodziny. Druga rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna funkcjonowała na terenie Miasta Lublin w okresie

¹⁹ Zgodnie z art. 180 pkt 13 do zadań powiatu należy finansowanie: „świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu” (w obrębie rodzinnej pieczy zastępczej dotyczy to dzieci pochodzących z Lublina w lubelskich rodzinach zastępczych oraz dzieci pochodzących z Lublina, w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów).

od dnia 1 maja 2016 r. do dnia 30 sierpnia 2016 r. Z dniem 1 września 2016 r. w/w rodzina zmieniła miejsce zamieszkania z Miasta Lublin na Hutę Żabiowską. W roku 2016 utworzono od dnia 1 września 2016 r. nową rodzinę zastępczą zawodową o charakterze pogotowia rodzinnego.

W Mieście Lublin nie funkcjonuje obecnie rodzinny dom dziecka będący formą rodzinnej pieczy zastępczej w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Istniejące na terenie Miasta rodzinne domy dziecka mają status placówek opiekuńczo-wychowawczych i są formą instytucjonalnej pieczy zastępczej. W rodzinnym domu dziecka może przebywać do 8 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność, przebywając w pieczy zastępczej²⁰. W związku z problemami z pozyskaniem kandydatów do pełnienia funkcji prowadzącego rodzinny dom dziecka, wskazanym byłoby wygospodarowanie z zasobów Miasta lokalu z przeznaczeniem na prowadzenie w nim rodzinnego domu. Istnieje współpraca pomiędzy Wydziałem Spraw Mieszkaniowych Urzędu Miasta Lublin a Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Lublinie w zakresie poszukiwania właściwego lokalu. Zabezpieczenie lokalu na czas pełnienia funkcji, zwiększyłoby szansę na pozyskanie kandydata również spośród rodzin, które nie mają obecnie odpowiednich warunków lokalowych. Zawarcie umowy o prowadzenie rodzinnego domu dziecka będzie wiązało się z wypłatą przysługującego wynagrodzenia (art. 62 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) oraz zabezpieczeniem środków finansowych na świadczenia obowiązkowe i fakultatywne, wynikające z art. 80, art. 81, art. 83 i art. 84 wskazanej ustawy.

Zgodnie z art. 57 ust. 1a rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej, w której przebywa więcej niż 3 dzieci, zapewnia się pomoc przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. W perspektywie kolejnych lat, może zaistnieć potrzeba zwiększenia liczby zatrudnionych osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

Zgodnie z art. 51 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodziny zastępcze zawodowe są zobowiązane do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji. Wymaga to organizowania szkoleń z wykorzystaniem możliwości finansowania ze środków pozabudżetowych.

Zgodnie z art. 196a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575 z późn. zm.), dodatek wychowawczy i dodatek do zryczałtowanej kwoty są finansowane w formie dotacji celowej z budżetu państwa. Na obsługę zadania przewidziano 1% dotacji otrzymanej na wypłaty świadczeń. Jak wskazują doświadczenia z roku 2016 są to środki niewystarczające na kompleksową obsługę zadania.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej

W 2016 r. w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej zatrudnionych było **11** koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Ogółem wydatki na ich zatrudnienie wyniosły

²⁰ W razie konieczności umieszczenia rodzeństwa za zgodą prowadzącego rodziny dom dziecka oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, dopuszczalne jest umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci.

377 544,44 zł²¹. Na dofinansowanie kosztów wynagrodzenia w ramach realizacji Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na 2016 r. - Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Miasto Lublin pozyskało z budżetu państwa dotację celową w kwocie **105 820,00 zł (co stanowiło 28% całości wydatków)** na dofinansowanie wynagrodzeń dla **5 koordynatorów**.

W okresie sprawozdawczym koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej pracowali z **183 rodzinami** zastępczymi, w których umieszczonych było **281 dzieci**. Zakończyli pracę z **27 rodzinami** zastępczymi. Koordynatorzy odbyli **2 030 wizyt** w środowisku. Rodziny zastępcze nieobjęte wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej były pod opieką pracowników socjalnych Sekcji ds. rodzin zastępczych.

Rekomendacje:

Należy podkreślić, iż funkcja koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej jest stosunkowo nową formą wspierania rodzin zastępczych. Dostrzegając zasadność kontynuowania i intensyfikacji pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, w budżecie Miasta przewidziano na rok 2017 środki na zatrudnienie 11 koordynatorów.

Zgodnie z zapisami ustawy, maksymalna liczba rodzin zastępczych, które mogą zostać objęte w tym samym czasie wsparciem 11 koordynatorów wynosi 165. W perspektywie kolejnych lat, może zaistnieć potrzeba zwiększenia liczby zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, w tym celu należy systematycznie pozyskiwać dodatkowe środki finansowe ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych.

Zasadne jest kontynuowanie działań na rzecz zapewnienia koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej możliwości systematycznego podnoszenia kwalifikacji.

Pozostałe formy wsparcia dla rodzin zastępczych

Rodziny pomocowe

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, na ich wniosek, są wspierane przez rodziny pomocowe. Pomoc ta ma charakter tymczasowy, a podstawą umieszczenia dziecka w rodzinie pomocowej jest umowa zawarta między starostą a rodziną pomocową.

Rodziny takie, na mocy art. 73 ustawy, sprawują czasowo opiekę nad dzieckiem w szczególności w okresie niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą w związku z wypoczynkiem, udziałem w szkoleniach lub pobytem w szpitalu, czy też w sytuacji wystąpienia nieprzewidzianych trudności lub zdarzeń losowych w rodzinie.

W okresie od stycznia do grudnia 2016 r. podpisano 5 umów o pełnienie funkcji rodziny pomocowej oraz wypłacono 9 wynagrodzeń dla rodzin pomocowych (4 umowy zostały zawarte w miesiącu grudniu 2015 r. - wypłata wynagrodzeń nastąpiła w roku 2016) w łącznej kwocie **4 923,42 zł**. Terminy realizacji 3 umów obejmowały przełom 2015 i 2016 r., jedna rodzina miała termin realizacji umowy w 2016 r. W okresie sprawozdawczym opieką rodzin pomocowych zostało objętych **14 dzieci**.

Należy podkreślić iż potrzeby rodzin zastępczych zawodowych, w zakresie korzystania z usług rodziny pomocowej są zabezpieczone.

²¹ Wydatki na wynagrodzenia dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej wraz z pochodnymi.

Osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich

Zgodnie z art. 57 ust. 1a, ustawy w przypadku gdy w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej przebywa więcej niż 3 dzieci, na wniosek rodziny zastępczej, zatrudnia się osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

W okresie sprawozdawczym podpisano 2 umowy o świadczenie usług polegających na pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich, w wymiarze nie wyższym niż 40 godzin. Umowy dotyczyły 3 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, w których na dzień podpisania umowy przebywało powyżej 3 dzieci. Stawka za 1 godzinę usług wynosiła 10,00 zł brutto. Wynagrodzenie dla 3 osób zatrudnionych zgodnie z art. 57 ustawy (2 umowy podpisane w 2015 r.), wyniosło łącznie **6 785,08 zł**. Z tej formy pomocy skorzystały 3 rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, w których przebywało po czworo dzieci.

Grupy wsparcia

W 2016 roku w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie prowadzono grupę wsparcia dla rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego. Grupa wsparcia odbyła 9 spotkań, w których uczestniczyło 7 rodzin.

Rekomendacje:

Obecnie, zgodnie z zapisami ustawy zabezpieczone są potrzeby rodzin zastępczych zawodowych, w zakresie korzystania z usług rodziny pomocowej, jak również osoby do pomocy przy pracach gospodarskich i w opiece nad dziećmi, w przypadku pobytu w rodzinie zastępczej powyżej 3 dzieci. W kolejnych latach, biorąc pod uwagę rosnące zainteresowanie tymi formami wsparcia, również wśród rodzin zastępczych niezawodowych, należy spodziewać się, iż liczba zawartych umów wzrośnie. Będzie się to wiązać z wyższymi kosztami obsługi tego zadania, co zostanie uwzględnione w planie budżetu w kolejnych latach.

2.2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Zgodnie z art. 93 ustawy, instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) placówki opiekuńczo-wychowawczej;
- 2) regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
- 3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Placówkę opiekuńczo-wychowawczą prowadzi powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Prowadzenie regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego należy do zadań samorządu województwa.

Instytucjonalna piecza zastępcza na terenie Miasta Lublin jest sprawowana w formie placówki opiekuńczo-wychowawczej.²²

²² Art. 93 ust. 4 ustawy: „Placówka opiekuńczo-wychowawcza:

- 1) zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne;
- 2) realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;
- 3) umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej;
- 4) podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny;
- 5) zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- 6) obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;

Zgodnie z art. 101 ustawy, placówka opiekuńczo-wychowawcza może być prowadzona, jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu:

- socjalizacyjnego;
- interwencyjnego²³;
- specjalistyczno–terapeutycznego²⁴;
- rodzinnego²⁵.

Placówka opiekuńczo–wychowawcza może łączyć zadania placówek typu socjalizacyjnego, interwencyjnego i specjalistyczno–terapeutycznego.

W 2016 roku w Lublinie funkcjonowało **17 placówek opiekuńczo–wychowawczych**.

Były to:

- 3 placówki socjalizacyjne,
- 3 placówki rodzinne,
- 1 interwencyjna,
- 10 łączących funkcję placówki socjalizacyjnej i interwencyjnej.

Miasto Lublin prowadziło 13 placówek (1 socjalizacyjną, 1 rodzinną, 10 łączących funkcje socjalizacyjną i interwencyjną oraz 1 interwencyjną). Na podstawie umowy zlecającej podmiotom pozarządowym ich prowadzenie, działały 4 placówki – 2 socjalizacyjne (Dom im. Matki Weroniki, Dom Młodzieży SOS) i 2 typu rodzinnego (Rodzinny Dom im. św. Dominika, Rodzinny Dom im. Serca Jezusa). Ponieważ z końcem marca 2016 roku wygasła umowa dotycząca prowadzenia Rodzinnego Domu im. Serca Jezusa, w pierwszym kwartale 2016 roku został przeprowadzony konkurs ofert na realizację zadania publicznego z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej – prowadzenie placówki opiekuńczo–wychowawczej typu rodzinnego na terenie Miasta Lublin w okresie od dnia 1 kwietnia 2016 roku do dnia 31 marca 2018 roku. Obecnie cztery umowy zlecające podmiotom pozarządowym prowadzenie w Lublinie placówek opiekuńczo-wychowawczych obowiązują do 31 marca 2018 roku. Wszystkie placówki opiekuńczo-wychowawcze spełniają obowiązujące standardy, podmioty prowadzące placówki posiadają zezwolenia na ich prowadzenie wydane przez Wojewodę lubelskiego na czas nieokreślony.

7) zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.”

Wszystkie typy placówek opiekuńczo - wychowawczych wykonują powyższe zadania, ponadto placówki typu interwencyjnego, specjalistyczno – terapeutycznego, rodzinnego realizują dodatkowe zadania opisane w dalszej części przypisu.

²³**Art. 103.**”Zadaniem placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego jest doraźna opieka nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki”

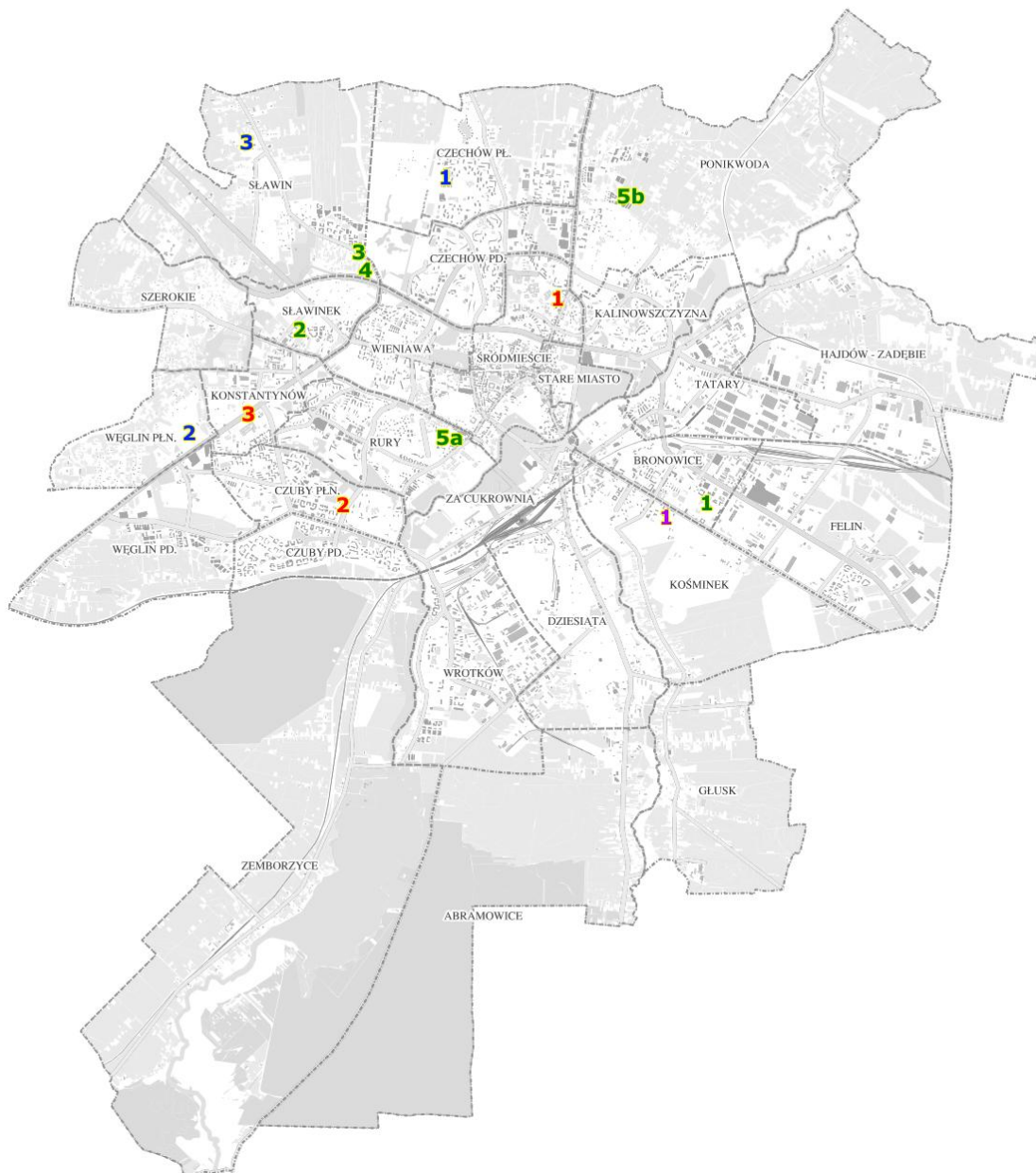
²⁴**Art. 105.** „Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności:

- 1) legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 2) wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii;
- 3) wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych.”

²⁵**Art. 102.** „Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego:

- 1) wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się;
- 2) umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu;
- 3) współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny.”

Mapa 3. Placówki opiekuńczo-wychowawcze na terenie Miasta Lublin w 2016 roku

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego

- 1** - Rodzinny Dom Dziecka - ul. Harnasie 3/26-27
- 2** - Rodzinny Dom im. Serca Jezusa - ul. Judyma 47
- 3** - Rodzinny Dom im. św. Dominika - ul. Kąkolowa 7

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego i interwencyjnego

- 1** - Placówki Opiekuńczo-Wych. - Rodzinka I, II, III, IV, V, VI - ul. Pogodna 31
- 2** - Dom Rodzinny Nr 1 - ul. Kilińskiego 12
- 3** - Dom Rodzinny Nr 2 - ul. Mineralna 21
- 4** - Dom Rodzinny Nr 3 - ul. Generała Bolesława Ducha 38
- 5a** - Dom Rodzinny Nr 4 - ul. Gliniana 17/18
- 5b** - Dom Rodzinny Nr 4 - ul. Strzembosza 1/73

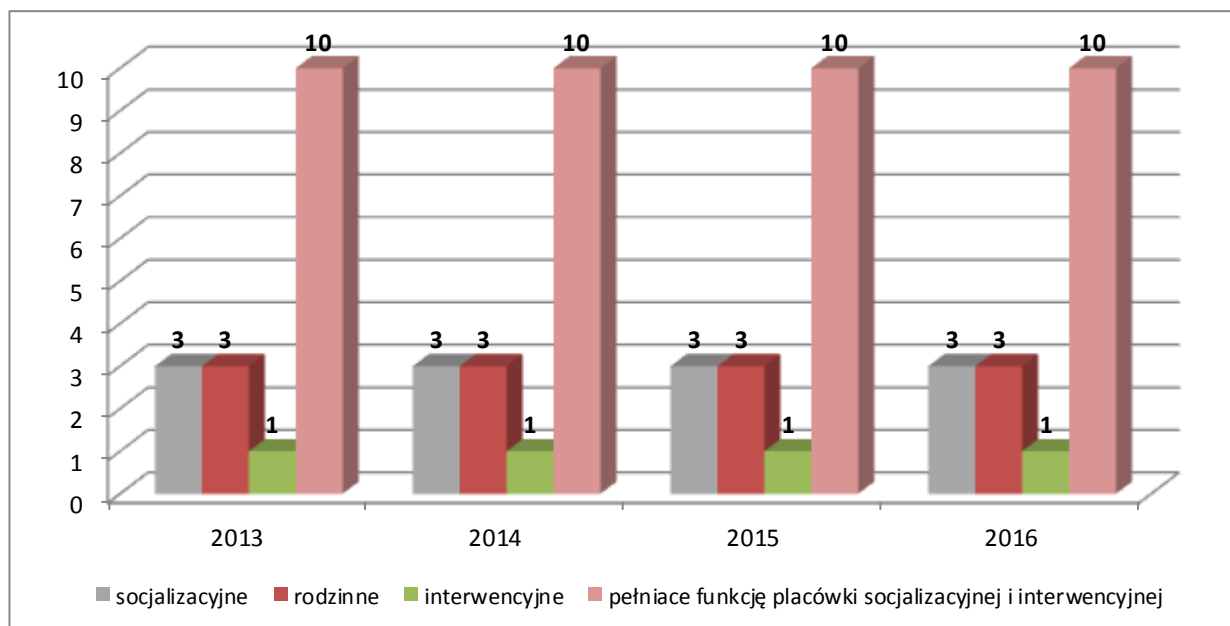
Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego

- 1** - Dom Dziecka im. Janusza Korczaka - ul. Sieroca 15
- 2** - Dom Młodzieży SOS - ul. Jutrzenki 1
- 3** - Dom im. Matki Weroniki - ul. Romanowskiego 6

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu interwencyjnego

- 1** - Pogotowie Opiekuńcze - ul. Kosmonautów 51

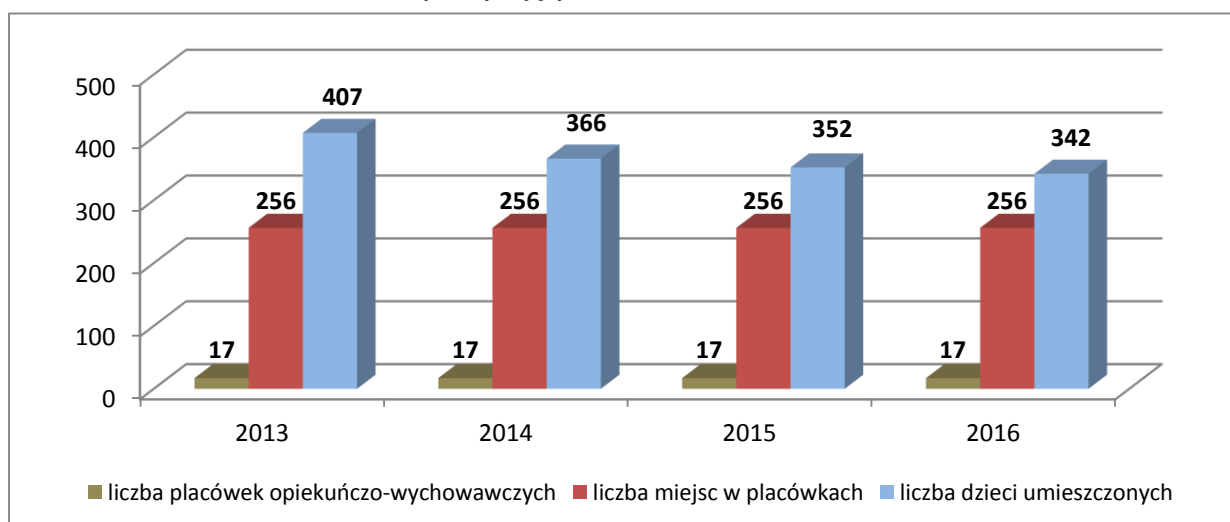
Wykres 13. Rodzaje i liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2013-2016

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Placówki opiekuńczo-wychowawcze dysponowały łącznie **256 miejscami**. W ciągu 2016 roku umieszczonych było w nich **342 dzieci** (w tym 274 dzieci w placówkach prowadzonych przez Miasto Lublin), z których 125 pochodziło spoza Lublina.

Wykres 14. Liczba miejsc w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych i liczba dzieci w nich przebywających w latach 2013-2016

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W 2016 roku wysokość dofinansowania funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych działających na zlecenie Miasta Lublin wyniosła **1 706 669,18 zł** (w tym, 904 745,68 zł dofinansowanie wydatków na utrzymanie 33 dzieci pochodzących z innych powiatów).

W ciągu całego 2016 roku w 17 placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Lublinie przebywało 119 dzieci pochodzących z 33 powiatów oraz 6 dzieci z innych państw.

Tabela 28. Placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2014	Rok 2015		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE OGÓŁEM					
Liczba placówek	17	17	17	17	18
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 41 i 42)					
Liczba placówek prowadzonych przez JST	13	13	13	13	13
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	4	4	4	4	4
Liczba miejsc w placówkach ogółem	256	256	256	256	256
Liczba osób korzystających	366	352	342	342	342
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	191	192	188	188	188
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	13 288 351	13 779 179	13 558 146	13 558 146	13 558 146

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W sprawie przyjęcia do placówki opiekuńczo-wychowawczej (typu socjalizacyjnego lub rodzinnego) funkcjonującej na terenie Lublina dziecka pochodzącego z terenu innego powiatu oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na utrzymanie dziecka w placówce zawierane są porozumienia między Miastem Lublin a odpowiednim powiatem. Łączna kwota zobowiązań powiatów na rzecz Miasta Lublin za 2016 rok wynikająca z realizacji porozumień wyniosła **2 848 985,03 zł.**

Zobowiązania powiatów na rzecz Miasta Lublin z tytułu wydatków na utrzymanie ich dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych realizujących zadania interwencyjne funkcjonujących w Lublinie w 2016 roku wyniosły **835 917,96 zł.**²⁶ Ponadto wydatki na utrzymanie w 2016 roku dzieci cudzoziemców, które opłacane są z budżetu państwa wyniosły 63 421,10 zł.

W Lublinie od 1 stycznia 2013 roku zapewniona jest wspólna obsługa ekonomiczno-administracyjna i organizacyjna 10 placówek opiekuńczo-wychowawczych poprzez:

- 1) Centrum Administracyjne „Pogodny Dom”- obsługujące 6 Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych Rodzinka I – Rodzinka VI,
- 2) Centrum Administracyjne im. Ewy Szelburg – Zarembiny obsługujące 4 placówki opiekuńczo – wychowawcze Dom Rodzinny Nr 1 – Nr 4.

Realizacja dodatku wychowawczego w formie dodatku do zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka w placówce.

Od dnia 1 kwietnia 2016 roku realizowane jest nowe zadanie wynikające z art. 115 ust. 2a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadzonego na mocy ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci. Na każde dziecko umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego do ukończenia 18. roku życia przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego (500 zł miesięcznie) przyznawany w formie

²⁶ (bez uwzględnienia miesiąca grudnia 2016 ze względu na płatność zobowiązań w miesiącu styczniu 2017 r.)

dotatku do zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka w placówce. Wniosek o przyznanie dodatku składa dyrektor placówki.

W dniu 1 kwietnia 2016 roku w trzech placówkach opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego funkcjonujących w Lublinie 20 dzieci było uprawnionych do tego dodatku:

- Rodzinny Dom Dziecka - 8 miejsc, 7 dzieci uprawnionych,
- Rodzinny Dom im. Serca Jezusa - 8 miejsc, 7 dzieci uprawnionych,
- Rodzinny Dom im. św. Dominika - 8 miejsc, 6 dzieci uprawnionych.

W okresie od 1 kwietnia do 31 grudnia 2016 roku w wymienionych wyżej placówkach:

- przybyło 4 dzieci uprawnionych,
- 1 dziecko ukończyło 18 lat,
- 5 dzieci opuściło placówki,
- 18 dzieci było uprawnionych w dniu 31 grudnia 2016,
- wpłynęły łącznie 23 wnioski od dyrektorów placówek,
- wydano 22 decyzje przyznające dodatek,
- wypłacono 171 dodatków na łączną kwotę 83 073,12 zł.

Rekomendacje:

Za najważniejsze potrzeby w zakresie funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych należy uznać:

- kontynuowanie organizowania różnorodnych form aktywności, stymulujących rozwój wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych,
- zwrócenie szczególnej uwagi na współpracę z Sądem w zakresie:
 - przyspieszenia procedur normowania statusu prawnego dzieci,
 - właściwego określania placówek w których mają być umieszczone dzieci,
 - doprowadzania dzieci do wskazanych przez MOPR placówek,
 - kontynuowania bezpośredniej współpracy z kuratorami sądowymi.

3. Usamodzielnienia

Osoba pełnoletnia opuszczająca, po osiągnięciu pełnoletności pieczę zastępczą (tj. rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną) Osoby opuszczające po osiągnięciu pełnoletności, pieczę zastępczą (tj. rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną) oraz inne placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej (dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy) zostają objęte przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie pomocą mającą na celu ich życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem przez pracę socjalną, a także pomocą.:

1. pieniężną na usamodzielnienie;
2. pieniężną na kontynuowanie nauki, którą przyznaje się na czas nauki szkolnej, do czasu jej ukończenia, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia;

3. w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym;
4. w uzyskaniu zatrudnienia;
5. na zagospodarowanie.

Ponadto osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności pieczę zastępczą zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

Przyznanie pomocy oraz jej wysokość zależą od okresu pobytu wychowanka w pieczy zastępczej, rodzaju pieczy zastępczej, od uzyskiwanych dochodów, zaangażowania w realizację indywidualnego programu usamodzielnienia opracowanego wspólnie z opiekunem usamodzielnienia, zatwierdzonego przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie, powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Zasady udzielania pomocy w usamodzielnieniu określone są w:

- ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575, z późn. zm.),
- ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.),
- rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 3 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2012 r. poz. 954, z późn. zm.) – dotyczy osób, które opuściły rodzinę zastępczą lub placówkę opiekuńczo-wychowawczą przed dniem 1 stycznia 2012 r.
- rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie mieszkań chronionych (Dz. U. z 2012 r., poz. 305).

Pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie w roku 2016 znajdowało się łącznie **564** usamodzielnianych wychowanków, z czego:

- **317 wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej²⁷,**
- **247 wychowanków z 69 placówek²⁸.**

Indywidualnymi programami usamodzielnienia objęto **513** wychowanków (ponad 90% wszystkich usamodzielnianych wychowanków). Dla 25 osób z placówek i 26 z rodzin zastępczych wyznaczono opiekuna usamodzielnienia, osoby te opracują indywidualny program usamodzielnienia na miesiąc przed ukończeniem 18 roku życia.

Łącznie wydatki na świadczenia dla usamodzielniających się wychowanków tj. pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, na zagospodarowanie w formie rzeczowej, usamodzielnienie, wyniosły w 2016 roku **1 087 739,62 zł**.

²⁷ Uwzględniono wychowanków zarówno pochodzących, osiedlających się, jak i zamieszkujących w Mieście Lublin.

²⁸ Z czego 49 osób to wychowankowie z 32 placówek, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

Tabela 29. Wydatki na usamodzielnienia

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie
	Rok 2014	Rok 2015		
Usamodzielnianie wychowanków z placówek - wydatki ogółem	413 072,07	450 799,00	417 461,38	450 000
Usamodzielnianie wychowanków z rodzin zastępczych – wydatki ogółem	849 649,75	717 436,00	670 278,24	700 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W procesie usamodzielnienia do najważniejszych problemów należy zaliczyć:

- nierealizowanie przez wychowanków indywidualnych programów usamodzielnienia w zakresie planu kontynuowania nauki (w szczególności częste powtarzanie semestrów, zmiany szkół na tym samym poziomie kształcenia na skutek nieregularnego uczęszczania na zajęcia szkolne, nieprzygotowywanie się do zajęć),
- nieinformowanie przez wychowanków o zmianie sytuacji życiowej np. przerwanie nauki, zmiana miejsca zamieszkania, podjęcie pracy, toczące się postępowanie karne,
- zbyt małe zaangażowanie wychowanków w prawidłowe realizowanie procesu usamodzielnienia, skupienie się jedynie na przysługujących formach pomocy finansowej,
- zbyt małe zaangażowanie we współpracę na rzecz usamodzielnianych wychowanków ze strony szkół, do których uczęszczają wychowankowie,
- nieterminowe przekazywanie dokumentacji w sprawie wyznaczenia opiekuna usamodzielnienia oraz opracowania indywidualnego programu usamodzielnienia,
- niedostrzeganie przez wychowanków konieczności ekonomicznego usamodzielnienia się i wyjścia z systemu pomocy społecznej, powielanie negatywnych wzorców rodziny pochodzenia,
- nierówna wysokość pomocy na kontynuowanie nauki i pomocy na zagospodarowanie dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą i placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1.

Bardzo ważną formą wsparcia w usamodzielnieniu wychowanków są mieszkania chronione. Mieszkanie chronione jest formą pomocy przygotowującą osoby usamodzielniane, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia oraz integracji ze społecznością lokalną. Miasto Lublin w roku 2016 dysponowało **7 mieszkaniami** chronionymi dysponującymi miejscami dla 25 osób usamodzielnianych. W ciągu całego 2016 r. z pomocy w formie pobytu w mieszkaniu chronionym skorzystało 31 osób (20 z placówek, 11 z rodzin zastępczych). Mieszkania chronione prowadzone są przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Szczegółowe formy pomocy udzielanej osobom w procesie usamodzielniania przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 30. Formy pomocy dla osób usamodzielnianych

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2014	Rok 2015			
USAMODZIELNIENIE					
INDYWIDUALNY PROGRAM USAMODZIELNIENIA					
Liczba osób	1	556	565	513	550
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE RODZINNE FORMY PIECZY ZASTĘPCZEJ					
Liczba osób	2	176	152	135	150
Kwota świadczeń w złotych	3	849 650	717 436	670 278	700 000
W TYM: (od poz. 4 do poz. 9)					
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE					
Liczba osób	4	22	14	14	23
Kwota świadczeń w złotych	5	107 091	70 857	70 857	95 824
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI					
Liczba osób	6	155	125	113	120
Kwota świadczeń w złotych	7	681 854	576 610	495 399	580 000
POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE					
Liczba osób	8	26	29	28	25
Kwota świadczeń w złotych	9	60 705	59 969	54 558	54 000
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE PLACÓWKI OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZE					
Liczba osób	10	66	84	66	80
Kwota świadczeń w złotych	11	348 658	372 074	329 467	362 448
W TYM: (od poz. 12 do poz. 17)					
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE					
Liczba osób	12	7	11	11	11
Kwota świadczeń w złotych	13	42 834	72 564	72 564	72 564
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI					
Liczba osób	14	62	67	58	70
Kwota świadczeń w złotych	15	272 119	246 158	229 168	252 384
POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE					
Liczba osób	16	12	25	14	25
Kwota świadczeń w złotych	17	33 705	53 352	27 735	37 500
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE INSTYTUCJE O KTÓRYCH MOWA W ART. 88 UST.1 USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ					
Liczba osób	18	15	21	22	23
Kwota świadczeń w złotych	19	64 414	78 725	87 994	87 552
W TYM: (od poz. 20 do poz. 25)					
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE					
Liczba osób	20	2	1	4	2
Kwota świadczeń w złotych	21	8 235	4 941	18 942	10 332
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI					
Liczba osób	22	13	14	14	18
Kwota świadczeń w złotych	23	46 297	58 886	55 276	60 000
POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE					
Liczba osób	24	4	6	5	5
Kwota świadczeń w złotych	25	9 882	14 898	13 776	17 220

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Osoba zamieszkująca w mieszkaniu chronionym jest zobowiązana do ponoszenia opłaty za pobyt od dnia 1 listopada 2013 roku, zgodnie z uchwałą Nr 850/XXXIII/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 5 września 2013 roku w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia

odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych realizujących zadania własne Gminy Lublin – miasta na prawach powiatu.

W 2016 roku na konto MOPR z tytułu odpłatności za pobyt w mieszkaniach chronionych, wpłynęła kwota **21 461,79 zł**.

Dodatkowo na konto dochodowe MOPR w Lublinie w roku 2016 wpłynęła łączna kwota **11 461,79 zł** z tytułu nienależnie pobranych świadczeń (dotyczy pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki oraz pomocy na zagospodarowanie) oraz odsetki od nienależnie pobranych świadczeń z tytułu pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki w łącznej wysokości **439,62 zł**.

Rekomendacje:

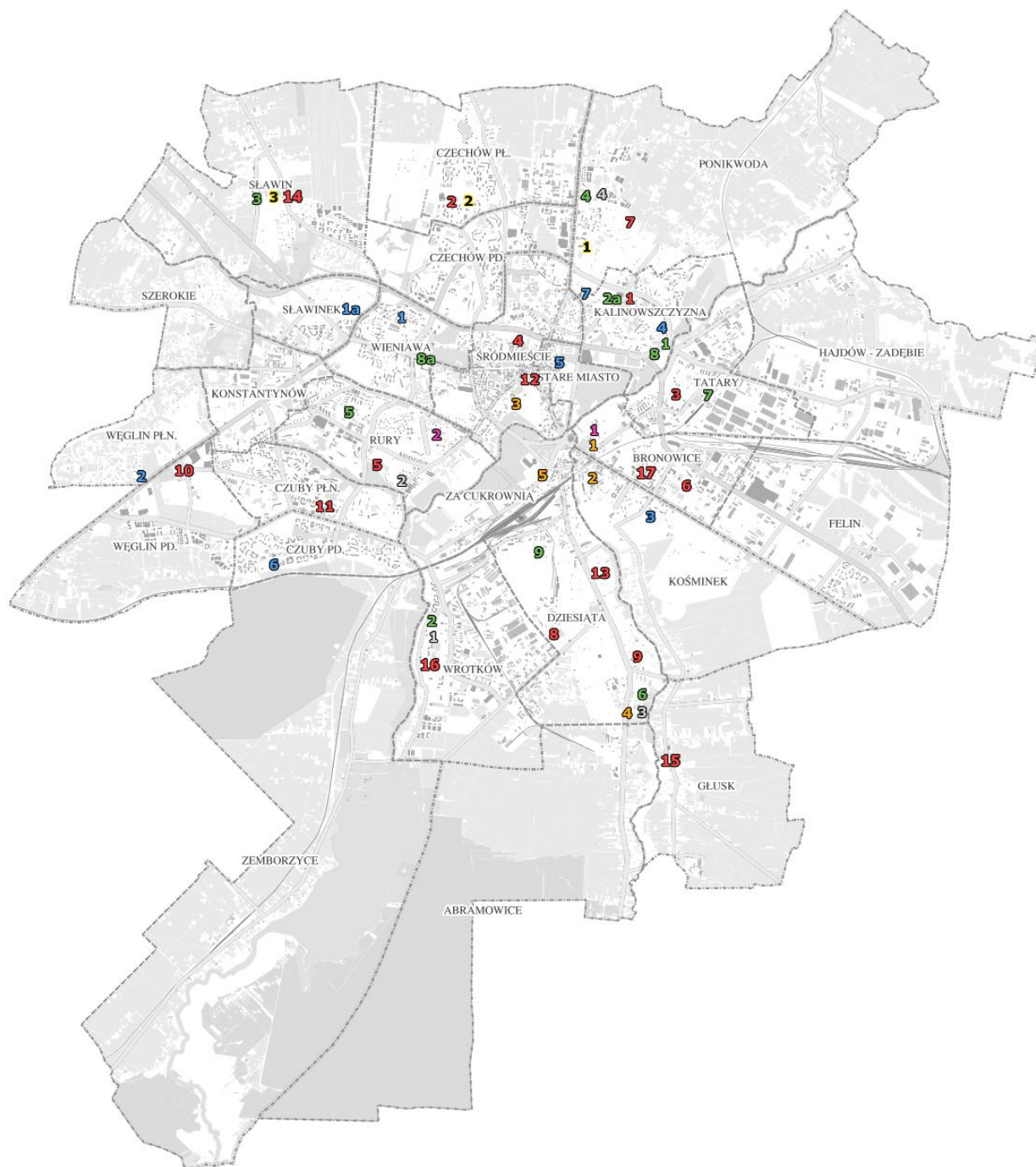
Za najistotniejsze potrzeby pozafinansowe w zakresie wsparcia usamodzielniających się wychowanków należy uznać:

- utrzymanie na poziomie roku 2016 liczby mieszkań chronionych dla osób usamodzielnianych (7 mieszkań dla 25 mieszkańców);
- kontynuowanie organizowania różnorodnych form aktywizacji osób usamodzielnianych w formie warsztatów, szkoleń i kursów stymulujących ich rozwój oraz zwiększających ich możliwości na rynku pracy;
- zapewnienie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych poprzez zawarcie umowy najmu lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta (rozpoczęły się prace nad wykazem wychowanków domów dziecka i rodzin zastępczych zakwalifikowanych do zawarcia umowy najmu lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta Lublin);
- kontynuowanie zapewnienia pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, w tym poradnictwo zawodowe, przy współpracy z Miejskim Urzędem Pracy w Lublinie;
- kontynuowanie zapewnienia pomocy psychologicznej w celu kompensacji deficytów w zakresie rozwoju emocjonalnego i społecznego.

XII. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ I OŚRODKI WSPARCIA

W 2016 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie sprawował nadzór merytoryczny nad działalnością 7 domów pomocy społecznej i 45 ośrodków wsparcia. Na mapie nr 4 przedstawiono system funkcjonujących w Mieście Lublin placówek wskazanych powyżej typów.

Mapa 4. Domy Pomocy Społecznej i Ośrodki Wsparcia na terenie Miasta Lublin w 2016 roku

Domy Pomocy Społecznej

- 1 - DPS im. Matki Teresy z Kalkuty w Lublinie, ul. Głowackiego 26
- 1a - Filia DPS im. Matki Teresy z Kalkuty w Lublinie, ul. Miernicza 10
- 2 - DPS „Betania” w Lublinie, Al. Kraśnicka 223
- 3 - DPS dla Osób Niepełnosprawnych Fizycznie w Lublinie, ul. Kosmonautów 78
- 4 - DPS „Kalina” w Lublinie, ul. Kalinowszczyzna 84
- 5 - DPS im. Wiktorii Micheliśowej w Lublinie, ul. Archidiałowska 7
- 6 - Dom Pomocy Społecznej im. Św. Jana Pawła II, ul. Ametystowa 22
- 7 - Prawosławny DPS Diecezji Lubelsko-Chełmskiej, ul. Dolińskiego 1

Środowiskowe domy samopomocy

- 1 - ŚDS „Kalina”, ul. Kalinowszczyzna 84
- 2 - ŚDS, ul. Nałkowskich 78
- 2a - Filia ŚDS przy ul. Nałkowskich 78, ul. Lwowska 28
- 3 - ŚDS, ul. Zbożowa 22A
- 4 - ŚDS „Absolwent”, ul. Spółdzielczości Pracy 65
- 5 - ŚDS „Roztocze”, ul. Wallenroda 2a
- 6 - ŚDS „Misericordia”, ul. Abramowicka 2
- 7 - ŚDS „Serce”, ul. Gospodarcza 32
- 8 - ŚDS „Mefazja”, ul. Towarowa 19
- 8a - Filia ŚDS „Mefazja” - „MEMORY”, al. Racławickie 22
- 9 - ŚDS „Akademia Artystyczna”, ul. Wyścigowa 31

Ośrodki Wsparcia dla Seniorów

- 1 - Centrum Usług Społecznych, ul. Lwowska 28
- 2 - Centrum Dniennego Pobytu dla Seniorów nr 1, ul. Poturzyńska 1
- 3 - Centrum Dniennego Pobytu dla Seniorów nr 2, ul. Maszynowa 2
- 4 - Centrum Dniennego Pobytu dla Seniorów nr 3, ul. Niecała 16
- 5 - Centrum Dniennego Pobytu dla Seniorów nr 4, ul. Pozytywistów 16
- 6 - Klub Seniora „Pogodna”, ul. Pogodna 19
- 7 - Klub Seniora „Owocowa”, ul. Owocowa 6
- 8 - Klub Seniora „Róży Wiatrów”, ul. Róży Wiatrów 9
- 9 - Klub Seniora „Pod świerkami”, ul. Tuwima 5
- 10 - Klub Seniora „Roztocze”, ul. Roztocze 1
- 11 - Klub Seniora „Ruta”, ul. Jana Pawła II 11
- 12 - Klub Seniora „Śródmiście”, ul. Narutowicza 6
- 13 - Klub Seniora „Dziesiąta”, ul. Kunickiego 130
- 14 - Klub Seniora „Sławin”, ul. Sławinkowska 50

- 15 - Klub Seniora „Głusk”, ul. Głuska 145
- 16 - Klub Seniora „Nałkowskich”, ul. Nałkowskich 114
- 17 - Centrum Aktywizacji i Rozwoju Seniorów, ul. Nałkowskich 114
- 18 - Świetlica dla Seniorów, ul. Puchacza 6

Domy dla samotnych matek i kobiet w ciąży

- 1 - Ośrodek wsparcia dla samotnych matek, ul. Bronowicka 3 (działał do 30.06.2016r.)
- 2 - Ośrodek wsparcia dla samotnych matek i kobiet w ciąży, ul. Chmielewskiego 9 (działał do 31.12.2016r.)

Schroniska i domy dla bezdomnych

- 1 - Schronisko dla bezdomnych kobiet, ul. Bronowicka 3 (działało do 30.06.2016r.)
- 2 - Całoroczna noclegownia dla bezdomnych kobiet, ul. Bronowicka 3a (działała do 30.06.2016r.)
- 3 - Schronisko dla samotnych matek z dziećmi oraz bezdomnych kobiet, ul. Bronowicka 3 (działa od 01.07.2016r.)
- 4 - Ogrzewalnia dla bezdomnych, ul. Bronowicka 3a (działa od 01.07.2016r.)
- 5 - Schronisko dla bezdomnych mężczyzn, ul. Garbarska 17
- 6 - Sezonowa noclegownia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Garbarska 17
- 7 - Ośrodek Wsparcia dla Osób Bezdomnych, ul. Dolna Panny Marii 32
- 8 - Sezonowa noclegownia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Dolna Panny Marii 32
- 9 - Sezonowa noclegownia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Abramowicka 2F
- 10 - Całoroczna noclegownia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Młyńska 8

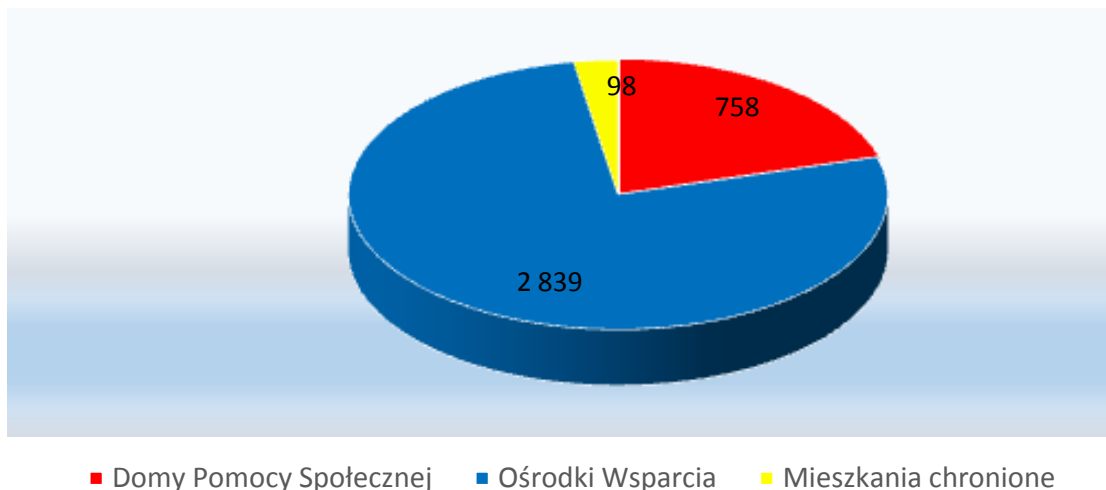
Kluby samopomocy

- 1 - Klub Samopomocy „Przystań”, ul. Nałkowskich 78
- 2 - Klub Samopomocy „Galeria”, ul. Pozytywistów 16
- 3 - Klub Samopomocy „Misericordia”, ul. Abramowicka 2
- 4 - Klub Samopomocy, ul. Spółdzielczości Pracy 65

Inne ośrodki wsparcia

- 1 - Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, ul. Bazylianówka 44 (działał do 31.12.2016r.)
- 2 - Dnienny Ośrodek Adaptacyjny dla Dzieci i Młodzieży z Niepełnosprawnością Intelektualną, ul. Poturzyńska 1
- 3 - Ośrodek Wsparcia dla Osób z Niepełnosprawnością „Benjamin”, ul. Zbożowa 22A

Wykres 15. Liczba osób, objętych wsparciem przez domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, mieszkania chronione w 2016 roku.

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

1. Domy pomocy społecznej

Domy pomocy społecznej dysponują łącznie 623 miejscami, z których w 2016 roku skorzystało 758 osób. Średni okres oczekiwania na miejsce w domu pomocy społecznej wynosił około sześciu miesięcy. Na dzień 31 grudnia 2016 roku na umieszczenie w domach pomocy społecznej oczekiwało łącznie **166** osób w tym:

- DPS im. M.T. z Kalkuty – **36** osób,
- DPS „Kalina” – **53** osoby,
- DPS im. W. Micheliśowej – **9** osób,
- DPS dla Osób Niepełnosprawnych Fizycznie – **10** osób,
- DPS „Betania” – **24** osoby,

- Prawosławny DPS Diecezji Lubelsko - Chełmskiej – **11** osób,
- DPS z siedzibą w Lublinie przy ul. Ametystowej – **23** osoby.

Tabela 31. Domy pomocy społecznej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2013	Rok 2014		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ						
Liczba placówek	1	7	7	7	7	
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	6	6	6	6	
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	1	1	1	1	
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	606	623	623	625	
Liczba osób korzystających	5	752	768	758	760	
Liczba osób umieszczonych	6	146	165	139	141	
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	7	157	159	166	b.d.	
Liczba decyzji odmownych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	8	22	33	22	b.d.	
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	9	476	487	498	498	
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	10	32 039 875	32 365 857	33 773 595	36 094 692	

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego 2014 - 2020 planowana jest rozbudowa, a tym samym zwiększenie liczby miejsc w 2 niżej wymienionych domach pomocy społecznej:

- w Domu Pomocy Społecznej „Kalina” ul. Kalinowszczyzna 84 planowane jest uruchomienie 2 Rodzinnych Domów Pomocy dla osób w podeszłym wieku. Każdy przeznaczony będzie dla 8 osób. Kwota planowanego kosztu rozbudowy szacowana jest na ok. 3,07 mln zł.
- w Domu Pomocy Społecznej im. Matki Teresy z Kalkuty ul. Głowackiego 26 planowane jest utworzenie Centrum Rozwoju i Integracji Społecznej Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną. Projekt będzie składał się z dwóch części. Pierwsza dotyczy utworzenia mieszkań dla 24 osób dorosłych i starszych niepełnosprawnych intelektualnie. Druga część projektu zakłada utworzenie Dziennego Centrum Aktywności przeznaczonego dla 30 osób niepełnosprawnych intelektualnie. W części mieszkalnej zlokalizowanej na 3 piętrach do dyspozycji będą pokoje jednoosobowe z węzłami sanitarnymi i aneksami kuchennymi. Wszystkie pokoje będą wyposażone w telefon, Internet, TV, radiowęzeł. Ponadto do dyspozycji mieszkańców na każdym piętrze będzie pokój dzienny ze wspólną kuchnią, pokój doraźnej pomocy, pokój gościnny. Dienne Centrum Aktywności zlokalizowane będzie na parterze budynku. Zajęcia będą odbywały się w pracowni kompetencji społecznych, technik różnych, rehabilitacji, kultury

i sztuki, rehabilitacji relaksacyjnej oraz kulinarnej. Uczestnicy będą mogli korzystać z porad psychologa, pedagoga oraz pracownika socjalnego. Do ich dyspozycji przewidziano pokój wyciszenia oraz pokój światłoterapii. Ogółem wartość projektu szacowana jest na ok. 6,2 mln zł.

Rozbudowa istniejących i powstanie nowych obiektów pomocy społecznej zmniejszyłyby bariery dla czynnego udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym i wpłynęłyby na podniesienie poziomu życia osób zagrożonych wykluczeniem. Planowane projekty przyczynią się również do upowszechniania dostępu do usług społecznych co zwiększyłyby liczbę osób objętą specjalistyczną opieką.

Rekomendacje:

- zwiększanie liczby miejsc dla osób starszych i osób niepełnosprawnych intelektualnie poprzez rozbudowę istniejących i tworzenie nowych obiektów pomocy społecznej z wykorzystaniem środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020.

2. Ośrodki wsparcia

W 2016 roku na terenie Miasta Lublin funkcjonowało 45 ośrodków wsparcia dysponujących 1 326 miejscami. Z pomocy ośrodków w 2016 roku skorzystało 2 839 osób, w tym 1 100 osób korzystało z pomocy w ośrodkach prowadzonych przez Miasto Lublin, a 1 739 osób z pomocy w ośrodkach prowadzonych przez podmioty niepubliczne.

Najliczniejszą grupę korzystającą z usług ośrodków wsparcia stanowiły osoby z zaburzeniami psychicznymi, korzystające z usług w środowiskowych domach samopomocy i klubach samopomocy. W czternastu tego typu placówkach wsparcie otrzymały 1 094 osoby.

Ze względu na istniejące potrzeby w tym zakresie podejmowane są działania na rzecz rozbudowy systemu ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W tym celu w dniu 07.02.2017 r. do Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego zostały złożone wnioski dotyczące zapotrzebowania, na rok 2017, środków finansowych ze środków z rezerwy celowej budżetu Państwa na dofinansowanie uruchomienia nowego ośrodka wsparcia i zwiększenia liczby miejsc w już istniejących oraz w klubach samopomocy.

Wnioski dotyczyły:

- uruchomienia od 1 lipca 2017 r. filii Środowiskowego Domu Samopomocy „Serce” o nazwie „Pracownia Katalpa” przy ul. Droga Męczenników Majdanka 20 dla 16 osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych. Wnioskowana kwota dotacji wyniosła 316 648, 98 zł,
- zwiększenia, od listopada 2017 r., o 15, liczby miejsc w Środowiskowym Domu Samopomocy przy ul. Zbożowej 22 A. Wnioskowana kwota dotacji wyniosła 50 540 zł,
- zwiększenia od września 2017r. liczby miejsc w Klubie Samopomocy „Absolwent” przy ul. Spółdzielczości Pracy 65 w Lublinie.

Mając na uwadze potrzeby środowiska lokalnego przy Środowiskowym Domu Samopomocy „Kalina” ul. Kalinowszczyzna 84 planowane jest utworzenie nowego specjalistycznego ośrodka. Projekt w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego 2014 – 2020 zakłada zwiększenie o 30 liczby miejsc pobytu dziennego, uruchomienie 6 miejsc okresowego całodobowego pobytu oraz utworzenie 24 miejsc całodobowego pobytu. W oddziale całodobowego pobytu wyodrębnione zostaną

pododdziały po 8 osób każdy. Pododdziały będą posiadać jadalnię z aneksem do wypoczynku i zajęć. W ramach integracji społecznej mieszkańcy będą mogli korzystać ze świetlicy. Uruchomiony będzie gabinet medycznej pomocy doraźnej oraz będzie możliwość uzyskania porady psychologa, psychiatry, prawnika oraz pracownika socjalnego. Kwota planowanego kosztu rozbudowy wynosi 8 965 850,15 zł.

Znaczącą pod względem liczebności grupą objętą pomocą w ośrodkach wsparcia były osoby bezdomne, przebywające w schroniskach i noclegowniach. W okresie sprawozdawczym, w 8 placówkach pomocy w formie schronienia udzielono 486 osobom. W związku z koniecznością zapewnienia odpowiedniego wsparcia dla niepełnosprawnych osób bezdomnych, a także osób z problemem alkoholowym, zasadnym jest podejmowanie działań mających na celu zapewnienie przez Miasto opieki zastępczej takim osobom. Uzasadnione jest utworzenie placówki – hotelu. Hostel dla osób niepełnosprawnych, stanowiłaby alternatywę dla domu pomocy społecznej. W placówce znalazłby również tymczasowe schronienie osoby bezdomne, które po leczeniu szpitalnym, ze względu na zły stan zdrowia, nie są w stanie korzystać z usług schroniska, noclegowni, czy placówek pobytu dziennego. Ze względu na fakt, iż placówka tego typu nie musiałaby spełniać standardów usług świadczonych w DPS, nie generowałaby tak wysokich kosztów dla budżetu Miasta Lublin. Wypełniłaby lukę w istniejącej ofercie wsparcia dla osób bezdomnych, niepełnosprawnych, starszych jak również z problemem alkoholowym. Przyczyniłaby się również do podniesienia komfortu życia mieszkańcom DPS, którzy ze względu na uciążliwych współmieszkańców nie mają możliwości spokojnego mieszkania. Przy założeniu, utworzenia 30 miejsc i miesięcznym koszcie na jednego mieszkańca w wysokości ok. 1 800 zł, roczny koszt prowadzenia placówki wynosiłby 648 000 zł.

Trudne do oszacowania są natomiast koszty utworzenia i przystosowania placówki dla osób niepełnosprawnych. Jest to uzależnione od stanu budynku przeznaczonego na taką placówkę przez Gminę Lublin. W związku z przewidywanym, długoletnim pobytem osób w hotelu wskazane byłoby w drodze uchwały Rady Miasta Lublin ustalenie odpłatności dla osób przebywających, w wysokości 70% uzyskiwanego dochodu tj. w wysokości jaką ustawowo uregulowana jest odpłatność za pobyt w domach pomocy społecznej.

Liczną grupę stanowiły także osoby w wieku starszym korzystające z usług dziennych domów i klubów samopomocy dla Seniorów. Na terenie Miasta Lublin w 2016 r. funkcjonowało 6 dziennych domów pomocy oraz 11 klubów samopomocy dla Seniorów. Z ich oferty skorzystało łącznie 428 osób.

W odpowiedzi na potrzeby środowiska lokalnego w 2016 roku oferta placówek skierowana do seniorów została wzbogacona o cztery nowe kluby funkcjonujące w strukturze Zespołu Ośrodków Wsparcia²⁹:

- Klub Seniora „Sławin” przy ul. Sławinkowskiej 50 dla 15 osób,
- Klub Seniora „Głusk” przy ul. Głuskiej 45 dla 10 osób,
- Klub Seniora „Dziesiąta” przy ul. Kunickiego 128/130 dla 15 osób,
- Klub Seniora „Nałkowskich” przy ul. Nałkowskich 114 dla 10 osób³⁰.

²⁹ Uchwała nr 469/XVIII/2016 Rady Miasta Lublin z dnia 19 maja 2016 r. w sprawie uchwalenia Statutu Zespołu Ośrodków Wsparcia w Lublinie

³⁰ Uchwała nr 563/XXI/2016 Rady Miasta Lublin z dnia 20 października 2016 r. w sprawie zmiany Statutu Zespołu Ośrodków Wsparcia w Lublinie

Ponadto, w ramach rozbudowy sieci placówek przeznaczonych dla osób starszych Zespół Ośrodków Wsparcia w Lublinie, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020, złożył projekt dotyczący rozszerzenia usług w Ośrodkach dla seniorów i zwiększenia o 26 liczby miejsc.

Tabela 32. Ośrodki wsparcia

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2014	Rok 2015		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
OŚRODKI WSPARCIA - OGÓLEM						
Liczba placówek	1	39	43	45	44	45
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	18	22	25	26	27
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	21	21	20	18	18
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	1 362	1 396	1 326	1 326	1 336
Liczba osób korzystających	5	3 239	3 315	2 839	2 828	2 838
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	257	276	270	268	268
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	7	13 424 343	13 750 706	14 242 080	14 457 612	15 619 692
W TYM (z wierszy 1-9):						
ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY³¹						
Liczba placówek	8	9	9	9	9	9
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 11 i 12)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	9	3	3	3	3	3
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	10	6	6	6	6	6
Liczba miejsc w placówkach ogółem	11	427	429	429	429	429
Liczba osób korzystających	12	529	541	544	544	544
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	13	122	123	132	132	132
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	14	5 164 340	5 799 510	6 545 408	6 527 664	7 506 814
DZIENNE DOMY POMOCY						
Liczba placówek	15	5	5	6	6	6
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 20 i 21)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	16	5	5	6	6	6
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	17	0	0	0	0	0

³¹ W związku z brakiem, na dzień sporządzania oceny zasobów zatwierdzenia wniosku o dofinansowanie kosztów działalności przez Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie, nie uwzględniono zwiększenia liczby miejsc oraz wysokości środków finansowych. Środki finansowe na prowadzenie środowiskowych domów samopomocy w 2017 i 2018 roku oszacowano zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej tj. kwota kryterium dochodowego na osobę samotnie gospodarującą 634 x 200% x liczba miejsc x 12 miesięcy w 2017 r., a w 2018 r. 634 x 230% x liczba miejsc x 12 miesięcy).

Liczba miejsc w placówkach ogółem	18	222	219	239	239	239
Liczba osób korzystających	19	292	300	344	344	344
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	20	31	49	43	43	43
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	21	5 039 273	4 717 571	2 568 273	2 614 759	2 667 054
NOCLEGOWNIE, SCHRONISKA I DOMY DLA OSÓB BEZDOMNYCH						
Liczba placówek	22	10	10	9	7	7
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 28 i 29)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	23	0	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	24	10	10	9	7	7
Liczba miejsc w placówkach ogółem	25	288	288	253	243	243
Liczba osób korzystających	26	714	660	497	476	476
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	27	28	30	33	32	32
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	28	1 452 000	1 514 534	1 500 000	1 500 000	1 575 000
KLUBY SAMOPOMOCY						
Liczba placówek	29	4	4	4	4	4
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 36 i 37)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	30	2	2	2	2	2
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	31	2	2	2	2	2
Liczba miejsc w placówkach ogółem	32	55	55	55	55	55
Liczba osób korzystających	33	480	480	492	492	492
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	34	8	6	6	6	6
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	35	267 300	266 975	334 087	334 752	334 752
Pozostałe ośrodki wsparcia						
Świetlice dla seniorów						
Liczba placówek	36	1	1	1	1	1
z tego: według organu prowadzącego						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	37	0	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	38	1	1	1	1	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	39	10	10	10	10	10
Liczba osób korzystających	40	70	46	39	39	39
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	41	1	1	1	1	1
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	42	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Ośrodki Wsparcia dla Dzieci Niepełnosprawnych						
Liczba placówek	43	2	2	2	2	2

z tego: według organu prowadzącego		2	2	2	2	2
Liczba placówek prowadzonych przez JST	44					
Liczba placówek prowadzonych przez NGO	45	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	46	70	55	55	55	55
Liczba osób korzystających	47	106	85	80	80	80
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	48	38	38	40	40	40
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	49	0	0	2 377 404	2 420 435	2 468 844
Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia						
Liczba placówek	50	1	1	1	1	1
z tego: według organu prowadzącego		0	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez JST	51					
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	52	1	1	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	53	25	25	25	25	25
Liczba osób korzystających	54	45	51	55	55	55
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	55	4	4	4	2	2
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	56	300 000	300 000	340 700	365 000	365 000
Kuchnie dla Ubogich						
Liczba placówek	57	1	1	1	1	1
z tego: według organu prowadzącego		0	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez JST	58					
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	59	1	1	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	60	85	85	85	85	85
Liczba osób korzystających	61	425	425	425	425	425
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	62	1	1	1	1	1
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	63	22 000	24 000	25 000	25 000	25 000
Klub Samopomocy dla Seniorów						
Liczba placówek	64	3	7	11	12	13
z tego: według organu prowadzącego		3	7	11	12	13
Liczba placówek prowadzonych przez JST	65					
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	66	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	67	30	80	135	145	155
Liczba osób korzystających	68	30	158	194	200	210
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	69	3	2	5	6	6

Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	70	102 517	0	208 664	296 302	302 228
OŚRODKI WSPARCIA - CAiRS³²						
Liczba placówek	71	1	1	0	0	0
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)	72	1	1	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez JST						
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	73	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	74	30	30	0	0	0
Liczba osób korzystających	75	102	105	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	76	4	5	0	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	77	187 085	189 912	0	0	0
OŚRODKI WSPARCIA - CAŚ						
Liczba placówek	78	1	1	0	0	0
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)	79	1	1	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez JST						
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	80	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	81	80	80	0	0	0
Liczba osób korzystających	82	176	278	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	83	12	12	0	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	84	552 328	586 842	0	0	0
OŚRODKI WSPARCIA - DOWdB						
Liczba placówek	85	1	1	1	1	1
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)	86	1	1	1	1	1
Liczba placówek prowadzonych przez JST						
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	87	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	88	40	40	40	40	40
Liczba osób korzystających	89	270	186	169	169	169
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	90	5	5	5	5	5
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	91	307 500	321 362	312 544	343 700	345 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

³² Centrum Aktywizacji i Rozwoju Seniorów do dnia 31.12.2015 r. było komórką organizacyjną Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie. Uchwałą Nr 327/XI/2015 Rady Miasta Lublin z dnia 19 listopada 2015 r., w sprawie reorganizacji Zespołu Ośrodków Wsparcia w Lublinie oraz zmiany jego statutu Centrum Aktywizacji i Rozwoju Seniorów weszło w skład Zespołu Ośrodków Wsparcia w Lublinie z dniem 1 stycznia 2016 roku.

Rekomendacje:

- kontynuowanie rozbudowy systemu funkcjonujących środowiskowych domów samopomocy i klubów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- kontynuowanie rozbudowy sieci placówek stacjonarnych i wsparcia dziennego przeznaczonych dla osób starszych i niepełnosprawnych,
- utworzenie hostelu dla niepełnosprawnych osób bezdomnych i bezdomnych osób z problemem alkoholowym.

Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych

Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych z siedzibą przy ul. Młyńskiej 18 funkcjonuje od 2001 roku w strukturach Filii Nr 5 Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Ośrodek jest placówką o charakterze dziennym, przeznaczoną dla osób bezdomnych z terenu Miasta Lublin, których status społeczny nie pozwala na samodzielne funkcjonowanie. Z usług ośrodka w szczególnie uzasadnionych przypadkach mogą korzystać osoby bezdomne spoza terenu Lublina. Korzystanie z usług jest bezpłatne i dobrowolne.

Dzienny Ośrodek funkcjonuje przez cały rok i umożliwia osobom potrzebującym pobyt w nim od poniedziałku do piątku, z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy. W okresie od 1 kwietnia do 31 października w godzinach od 8.00 do 16.00; w okresie od 1 listopada do 31 marca ośrodek działa w godzinach od 8.00 do 18.00. Jeżeli uzasadniają to złe warunki atmosferyczne, po uprzedniej decyzji Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, Dzienny Ośrodek może być czynny dodatkowo: w okresie od 1 kwietnia do 31 października w godzinach od 16.00 do 18.00; w okresie od 1 listopada do 31 marca w soboty i niedziele w godzinach od 9.00 do 14.00.

Oferta skierowana do osób korzystających z usług ośrodka obejmuje w szczególności:

- udzielanie wsparcia w oparciu o obowiązujące przepisy prawa,
- prowadzenie pracy socjalnej przy wykorzystaniu narzędzi i instrumentów aktywizujących,
- profilaktykę w zakresie przeciwdziałania pogłębienia się dysfunkcji prowadzoną na podstawie diagnozy indywidualnych potrzeb i możliwości
- zajęcia tzw. świetlicowe (telewizja, punkt biblioteczny, prasa), spotkania integracyjne, kulturalne i okolicznościowe,
- możliwość korzystania z zaplecza higieniczno-pralniczego oraz kuchennego.

W roku 2016 z usług Dziennego Ośrodka Wsparcia skorzystało 159 osób i w odniesieniu do roku poprzedniego zauważa się tendencję spadkową.

Przewiduje się, że z usług Ośrodka Wsparcia dla Bezdomnych w 2017 roku skorzysta taka sama liczba osób.

Metoda pracy socjalnej z wykorzystaniem narzędzia, jakim jest kontrakt socjalny prowadzona jest nieregularnie. Wynika to ze specyfiki klientów Dziennego Ośrodka Wsparcia dla Bezdomnych, z którymi można przeprowadzać systematyczne działania jedynie w okresie jesienno-zimowym, kiedy to z uwagi na złe warunki atmosferyczne, zakończenie prac polowych i sezonowych, utrzymują stały kontrakt z pracownikami Ośrodka. W codziennej pracy z uczestnikami podejmowane są działania mające na celu m.in. utrzymanie higieny

osobistej, podjęcie leczenia lub zdiagnozowanie schorzeń, wyrobienie dowodu osobistego, zarejestrowanie się w Miejskim Urzędzie Pracy, utrzymanie trzeźwości itp.

Zakłada się, że kontrakty socjalne oraz indywidualne programy wychodzenia z bezdomności będą narzędziami pracy częściej wykorzystywanymi przez pracowników socjalnych. Zastosowanie powyższych narzędzi pracy socjalnej pozwoli na zwiększenie skuteczności podejmowanych działań socjalnych, a w konsekwencji poprawę sytuacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu bezdomności.

Tabela 33. Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych

OŚRODKI WSPARCIA						
Wyszczególnienie		Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
		2014	2015	2016	2017	2018
Liczba placówek	1	1	1	1	1	1
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	1	1	1	1	1
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	40	40	40	40	40
Liczba osób korzystających	5	270	186	169	169	169
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	0	0	0	0	0
Liczba decyzji odmownych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	7	0	0	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	8	5	5	5	5	5
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	9	307 500	321 362	312 544	343 700	345 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Rekomendacje:

- wzmoczenie pracy z osobami bezdomnymi w oparciu o kontrakty socjalne, projekty socjalne i indywidualne programy wychodzenia z bezdomności zmierzające do wzmocnienia aktywności oraz samodzielności życiowej i zawodowej,
- zintensyfikowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze bezdomności.

Centrum Aktywności Środowiskowej

Centrum Aktywności Środowiskowej przy ul. Antoniny Grygowej 4B jest komórką organizacyjną Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, funkcjonującą w strukturach Filii Nr 2 na zasadach działu (do 2015 roku CAŚ funkcjonował jako ośrodek wsparcia). Centrum Aktywności Środowiskowej realizuje w szczególności zadania z zakresu wspierania osób i rodzin z grupy zagrożonej wykluczeniem społecznym oraz pobudzania społecznej aktywności, w celu rozwiązywania indywidualnych, grupowych i środowiskowych problemów. Oferta Centrum Aktywności Środowiskowej jest skierowana do wszystkich mieszkańców Lublina. Uczestnikami Centrum Aktywności są osoby dorosłe oraz dzieci i młodzież. Z racji położenia, oferta najbardziej dostępna jest na obszarze działania Sekcji

Pracy Socjalnej Nr 23G, a w szczególności jej odbiorcami są mieszkańcy z ośmiu bloków socjalnych przy ul. Antoniny Grygowej 4 w Lublinie. Dzieci i młodzież są rekrutowane do Grup Wsparcia przez pracowników socjalnych w drodze wywiadu środowiskowego, przeprowadzonego z rodzicami lub opiekunami dziecka. Podstawę uczestnictwa w zajęciach Grup Wsparcia stanowił kontrakt socjalny zawarty pomiędzy pracownikiem socjalnym a rodzicem/opiekunem dziecka, określający zakres wsparcia. Placówka jest czynna od poniedziałku do piątku w godzinach od 8⁰⁰ do 18⁰⁰ oraz w soboty w godzinach od 8⁰⁰ do 14⁰⁰ dla wszystkich chętnych osób. W okresie ferii zimowych i świątecznych oraz w wakacje Centrum Aktywności czynne jest w godzinach od 8⁰⁰ do 16⁰⁰.

Ze wsparcia Centrum w 2016 roku skorzystało około 387 osób, w tym 122 dzieci. Celem głównym działalności Centrum jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców Lublina, przez animowanie i tworzenie wielowymiarowej sieci wsparcia służącej przywróceniu samodzielności życiowej, w tym powrotu na rynek pracy.

Cel główny jest realizowany przez poniższe cele szczegółowe i działania wchodzące w ich zakres:

1. Uzyskanie wsparcia emocjonalnego poprzez kompleksową opiekę psychologiczną - cel realizowany poprzez działania:

- warsztaty psychoprofilaktyczne dla osób dorosłych,
- warsztaty ogólnorozwojowe dla seniorów,
- zajęcia terapeutyczno-rozwijające na Grupach Wsparcia,
- opieka psychologiczna,
- klub młodzieżowy.

W warsztatach psychoprofilaktycznych dla dorosłych (5 spotkań) wzięło udział 5 osób, w warsztatach ogólnorozwojowych dla seniorów (8 spotkań) wzięło udział 7 osób, natomiast z kompleksowej opieki psychologicznej w formie indywidualnych konsultacji z psychologiem skorzystały 53 osoby dorosłe, 30 dzieci oraz 11 adolescentów (łącznie 374 konsultacji). Prowadzone były również zajęcia terapeutyczno-rozwijające (127 zajęć) dla wszystkich uczestników Grup Wsparcia (60 dzieci). W ramach spotkań Klubu Młodzieżowego odbyło się 110 indywidualnych i grupowych spotkań, w których uczestniczyły 22 osoby.

2. Podniesienie kompetencji wychowawczych - cel realizowany poprzez działania:

- warsztaty umiejętności wychowawczych (20 spotkań), z których skorzystało 18 osób.
- warsztaty z aktywnej zabawy dla rodzica/opiekuna i dziecka (5 spotkań), łącznie uczestniczyło 19 osób,
- aktywna współpraca z rodzicami/opiekunami dziecka, Odbyło się 51 spotkań, w których uczestniczyło 10 rodziców/opiekunów
- poradnictwo pedagogiczne – stałe konsultacje pedagogiczne, odbyło się 41 spotkań, w których uczestniczyło 41 osób,
- cykliczne spotkania z rodzicami – odbyły się 4 spotkania, w których wzięło udział 7 rodziców/opiekunów.

3. Zwiększenie kompetencji społecznych, w tym motywacji do zmiany sytuacji życiowej w sferze indywidualnej, społecznej i zawodowej - cel realizowany poprzez działania:

- spotkania z ekonomią społeczną, warsztaty z racjonalnego gospodarowania budżetem domowym, akcja PIT (odbyło się 11 spotkań, skorzystało 16 osób),
- prowadzenie kafejki internetowej (skorzystało 96 osób),
- zajęcia komputerowe – „Komputer oknem na świat” (odbyło się 45 spotkań warsztatowych, w których wzięło udział 11 osób),
- motywowanie osób dorosłych do uczestnictwa w kursach realizowanych przez:
 - Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym AGAPE w Lublinie (kursy z zakresu operatora wózków widłowych, fryzjerstwa i kosmetyki oraz trenera personalnego sportu), kurs ukończyły 3 osoby;
 - Centrum Kształcenia Proeuropejskiego w Lublinie. Projektodawca cityschool s.c. 00 – 682 w Warszawie, ul. Hoża 66/68 (projekty: pt. „Wyższe kwalifikacje lepsza praca” oraz „Praca szansą na osobisty rozwój”) – udział 9 osób;
 - OHP Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży w Lublinie (zaprezentowanie młodzieży oferty wsparcia w ramach posiadanych kompetencji i realizowanych zadań statutowych oraz wytypowanie jednej osoby do Programu Aktywizacji Społecznej OHP, zdobycie kwalifikacji – pomoc nauczyciela);
 - Miejski Urząd Pracy w Lublinie - Program Aktywizacja i Integracja. W Centrum Aktywności Środowiskowej, odbywały się zajęcia warsztatowe dla 10 uczestników ww. programu. Udostępniono również sprzęt multimedialny (projektor oraz ekran) do prowadzenia warsztatów.

4. Zwiększenie świadomości wpływu zdrowego stylu życia na zdrowie i kondycję psychofizyczną - cel realizowany poprzez działania:

- prowadzenie zajęć rekreacyjno-sportowych, w tym zajęć na siłowni, łącznie uczestniczyły 94 osoby,
- spotkania z ekspertem:
 - Ośrodek Profilaktyki Nowotworów i Promocji Zdrowia w Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej im. Św. Jana z Dukli w Lublinie, odbyły się 4 spotkania, w których uczestniczyło łącznie 65 osób. Spotkania miały na celu szeroko rozumianą profilaktykę nowotworową,
 - Uniwersytet Medyczny w Lublinie, odbyły się 2 spotkania edukacyjne o charakterze profilaktyki uzależnień. W spotkaniach uczestniczyło łącznie 40 osób.
 - Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie - spotkanie z doktorantką specjalizującą się w zakresie logopedii, łącznie uczestniczyło 14 dzieci.
 - VI Komisariat Policji w Lublinie - spotkanie dotyczyło konsekwencji prawnych w sytuacjach przemocy fizycznej, psychicznej oraz cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży. W spotkaniu uczestniczyły 32 osoby.

5. Integracja międzypokoleniowa poprzez włączenie seniorów w aktywne życie społeczności lokalnej - cel realizowany poprzez działania:

- warsztaty ogólnorozwojowe – robótki ręczne, odbyło się 6 spotkań, w których uczestniczyło 9 osób,

- warsztaty ogrodniczo-florystyczne – odbyło się 6 spotkań, w których wzięło udział 10 osób,
- grupa samopomocowa - odbyło się 18 spotkań, w których uczestniczyło 29 osób w tym 5 seniorów,
- zajęcia rekreacyjno-sportowe – odbyły się 23 zajęcia, w których uczestniczyło 27 osób (w tym 3 seniorów),
- warsztaty komputerowe dla seniorów – „Pora na Seniora” (odbyło się 45 spotkań warsztatowych, w których wzięło udział 11 seniorów).

6. Wsparcie opiekuńczo – wychowawcze poprzez prowadzenie Grup Wsparcia dla dzieci i młodzieży w przedziale wieku od 3 do 17 lat - cel realizowany poprzez działania:

- Grupa Wsparcia Nr 1 dla dzieci w wieku 3-7 lat , w której średnio dziennie uczestniczyło 18 dzieci,
- Grupa Wsparcia Nr 2 dla dzieci w wieku 8-12 lat, , w której średnio dziennie uczestniczyło 11 dzieci,
- Grupa Wsparcia Nr 3 dla dzieci i młodzieży w wieku 13-17 lat, w której średnio dziennie uczestniczyło 11 osób.

Łącznie w 2016 roku do Grupach Wsparcia w oparciu o kontrakt socjalny skierowano 60 osób, uczestnictwo w/w grupach było bezpłatne. Z uczestnikami Grup Wsparcia prowadzona była systematyczna praca opiekuńczo–wychowawcza skoncentrowana na: wsparcie edukacyjne (1948 zajęć), zajęcia integracyjne (255), zajęcia plastyczne i muzyczne (355), zajęcia sportowe oraz relaksacyjne (157), zajęcia rozwijające strategiczne myślenie (113), zajęcia hobbystyczne: modelarstwo, szachowe, fotograficzne, kulinarne (93).

7. Integracja i aktywizacja środowiska lokalnego - cel realizowany poprzez działania:

- Spotkania Wielkanocne i Oplatkowe oraz X Festyn Rodzinny „Razem do Lata – liderem przedsięwzięć była Rada Mieszkańców Bloków Socjalnych przy ul. Antoniny Grygowej w Lublinie. Centrum Aktywności Środowiskowej oraz Sekcja Pracy Socjalnej nr 23G pełnili rolę współorganizatorów wydarzeń. W realizację ww. przedsięwzięć aktywnie włączyli się: przedstawiciele służb mundurowych (Policja, Straż Miejska, Żandarmeria Wojskowa, Straż Pożarna) oraz Rada Mieszkańców Bloków Socjalnych, Przewodniczący Zarządu Dzielnicy Felin, Rada Dzielnicy Felin. Łącznie w ww. wydarzeniach uczestniczyło około 290 osób.
- Spotkania okolicznościowe – Dzień Babci i Dziadka oraz Dzień Matki. Łącznie w spotkaniach uczestniczyło 65 osób.
- Zmiana wizerunku osiedla – akcja „Wiosenne sprzątanie przestrzeni wokół nas” (2 spotkania) realizowana przy aktywnej współpracy z Dzielnicowym Straży Miejskiej Miasta Lublin oraz z Radą Mieszkańców Bloków Socjalnych. Łącznie uczestniczyło 18 osób.

- Wspólne ubieranie choinki , w co aktywnie włączyli się strażacy straży pożarnej, wolontariusze, dzieci i młodzież oraz dorośli mieszkańcy. W wydarzeniu uczestniczyło 30 osób.

8. Kreatywne spędzanie wolnego czasu z uwzględnieniem okresu ferii zimowych i wakacji letnich - cel realizowany poprzez działania:

- Oferta ferii zimowych pod hasłem: „*Zimowa labo, to w CAS–iu super zabawa*”.
W czasie ferii zimowych odbyły się liczne wyjścia m.in.: na basen, do kina (3 wyjścia), na lodowisko oraz odbyły się 2 wykłady dla młodzieży dotyczące tematu antykoncepcji, warsztaty muzyczne oraz z aktywnej zabawy (9 zajęć). Łącznie w okresie ferii zimowych z przygotowanych atrakcji skorzystało 55 osób.
- Oferta wakacyjna pod hasłem: „*Kolorowe lato z CAS – iem*”. W okresie wakacji odbyły się m.in.: zajęcia w plenerze – pt.: „Wychodzą z cienia podwórkowe wspomnienia”, wyjścia na basen (3), do kina (4), na Arenę Lublin, do Narodowego Banku Polskiego, na mini golfa (2), warsztaty kulinarne oraz wycieczki do Kazimierza Dolnego nad Wisłą (26 osób) i do Magicznych Ogrodów (45 osób). W okresie wakacyjnym z oferty CAŚ skorzystało 60 dzieci.
- Wyjścia do placówek kulturalno – oświatowych m.in.: kręgielnia (2), kino „Bajka” (Przedsięwzięcie zostało zorganizowane przez Urząd Miasta Lublin Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych i sfinansowane ze środków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych), lodowisko (1), cmentarz (1), wyjście do Jednostki Ratowniczo - Gaśniczej Nr 3 Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Lublinie (1), festyn plenerowy (zorganizowany został przez Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo w Lublinie). Łącznie skorzystało około 60 osób.
- Zabawy: karnawałowa, walentynkowa, halloweenowa, andrzejkowa, mikołajkowa oraz wieczornica patriotyczna. Łącznie skorzystało 60 osób.
- Indywidualne zajęcia muzyczne (nauka gry na gitarze). Skorzystało 11 dzieci.

9. Działania realizowane przy współpracy z innymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi:

- Dzielnicowy Dom Kultury „Bronowice” w Lublinie w ramach programu „Dzielnicze Kultury” – Program Rozwoju Kultury w Dzielnicach Lublina w 2016 r.:
 - warsztaty florystyczne dla dzieci i młodzieży z osiedla bloków socjalnych przy ul. Antoniny Grygowej 4 w Lublinie. Odbyło się 18 spotkań, w których uczestniczyło 20 osób,
 - warsztaty artystyczno – muzyczne dla dzieci i młodzieży z bloków socjalnych przy ul. Antoniny Grygowej 4 i ul. Wrońskiej w Lublinie. Odbyło się 11 spotkań, w których uczestniczyło średnio 14 osób,
 - warsztaty plastyczne dla dzieci i młodzieży z osiedla bloków socjalnych przy ul. Antoniny Grygowej 4 w Lublinie „Kolorowa Grygowa – pasja rysunkowa”. W warsztatach uczestniczyło 32 dzieci i 3 rodziców,

- robótki ręczne dla mieszkańców bloków socjalnych przy ul. Antoniny Grygowej 4 w Lublinie oraz mieszkańców innych osiedli w Lublinie zainteresowanych robótkami ręcznymi. Odbyło się 18 spotkań, w których uczestniczyły 23 osoby.

Koszt całkowity czterech projektów (wynagrodzenie osób prowadzących zajęcia oraz materiały) sfinansował Dzielnicowy Dom Kultury „Bronowice” w Lublinie.

- Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym AGAPE w Lublinie:
 - wytypowanie 8 dzieci do udziału w koloniach letnich organizowanych przez stowarzyszenie w miejscowości Józefów na Roztoczu.
- Stowarzyszenie „Dla Ziemi”, Bratnik 5, 21-132 Kamionka:
 - warsztaty plastyczne, tworzenie latawców, muzyczne (łącznie odbyło się 17 warsztatów, w których uczestniczyły 23 osoby);
 - ufundowanie wycieczki do Kazimierza Dolnego nad Wisłą (uczestniczyło 26 osób).
- Fundacja Sztukmistrze w Lublinie:
 - realizacja zajęć cyrkowych. Odbyło się 12 spotkań, w których wzięło udział około 17 osób.
- Rada Mieszkańców Bloków Socjalnych przy ul. Antoniny Grygowej 4:
 - ufundowanie wycieczki do Magicznych Ogrodów (uczestniczyło 45 osób).
- Rada Dzielnicy Felin w Lublinie:
 - współpraca w kwestii doposażenia Centrum Aktywności Środowiskowej. Rada przekazała kwotę 14.500 zł. na zakup m.in.: wykładziny antypoślizgowej do siłowni, maszyny do ćwiczeń nóg, stołu bilardowego, konsoli do gier, gier i zabawek edukacyjnych, gier planszowych i edukacyjnych, programu edukacyjnego do kafejki internetowej. Powyższe doposażenie przyczyniło się do podniesienia atrakcyjności oferowanego przez Centrum Aktywności Środowiskowej wsparcia.

Nowa oferta spowodowała większe zainteresowanie osób dorosłych proponowanymi formami wsparcia. Na uwagę zasługuje fakt coraz większego grona seniorów z terenu miasta Lublin korzystających z warsztatów komputerowych.

Rekomendacje:

- zintensyfikowanie współpracy w wymiarze instytucjonalnym, tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi indywidualnemu beneficjentów, podejmowanie wspólnych wysiłków na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i promowania postaw twórczych,
- rozwój reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy wykorzystaniu potencjału społeczności lokalnej poprzez kontynuację wsparcia przy wykorzystaniu środków pozyskiwanych ze źródeł zewnętrznych,
- aktywizacja seniorów w aspekcie nabywania nowych umiejętności m.in. przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu oraz poprzez aktywne włączanie seniorów w działania na rzecz społeczności lokalnej,
- promowanie zdrowego stylu życia poprzez organizowanie zajęć rekreacyjno – sportowych,

- podniesienie świadomości własnego bezpieczeństwa oraz bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej poprzez działania prewencyjne prowadzone przy współpracy ze służbami mundurowymi.

XIII. MIESZKANIA CHRONIONE

Mieszkania chronione stanowią formę pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną.

W roku 2016 na terenie Miasta Lublin funkcjonowało łącznie 28 mieszkań chronionych z 80 miejscami. Przeznaczone były w szczególności dla osób niepełnosprawnych, osób z zaburzeniami psychicznymi, cudzoziemców, usamodzielniających się wychowanków placówek oraz opuszczających rodziny zastępcze. Z pobytu w mieszkaniach chronionych w okresie sprawozdawczym skorzystało 98 osób.

Tabela 34. Mieszkania chronione

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2014	Rok 2015		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
MIESZKANIA CHRONIONE OGÓŁEM						
Liczba placówek	1	28	28	28	29	29
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	28	28	28	28	28
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	89	80	80	83	83
Liczba osób korzystających	5	112	102	98	102	102
Liczba osób umieszczonych	6	69	41			
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	7	0	0	2	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	8	9	9	8	8	8
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	9	857 081	608 969	658 112	652 130	627 438

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Osoba zamieszkująca w mieszkaniu chronionym jest obowiązana do ponoszenia częściowych kosztów utrzymania tego mieszkania proporcjonalnie do swoich dochodów. Zasady ponoszenia odpłatności reguluje Uchwała Nr 850/XXXIII/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 5 września 2013 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych realizujących zadania własne Gminy Lublin – miasta na prawach powiatu (Dz. Urz. Woj. lub. z dnia 17 września 2013 r. poz. 3912, z późn. zm.).

Mieszkania chronione dla cudzoziemców

Miasto Lublin dysponuje również ofertą pomocy w postaci pobytu w mieszkaniach chronionych, przeznaczonych dla cudzoziemców, którzy korzystają z ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie prowadzi 3 mieszkania chronione dla cudzoziemców, w których mogą zamieszkać 4 rodziny.

Do dyspozycji cudzoziemców było 16 miejsc. W 2016 roku z pobytu w mieszkaniach chronionych skorzystało 19 osób z 6 rodzin. Pomoc w tej formie skierowano do rodzin wielodzietnych i dotkniętych problemem niepełnosprawności i długotrwałej choroby. Okres

przebywania migrantów w mieszkaniu chronionym zależy od indywidualnej sytuacji osób i rodzin oraz stopnia zaangażowania w realizację programu wspierania.

Ponadto w 2016 r. Dział ds. organizacyjnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie prowadził działania związane z wyremontowaniem kolejnego lokalu mieszkalnego, które miasto Lublin przekazało służbom społecznym na utworzenia mieszkania chronionego dla cudzoziemców. Prace związane z uruchomieniem mieszkania chronionego będą kontynuowane w 2017 r.

Tabela 35. Mieszkania chronione dla cudzoziemców

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2014	Rok 2015		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
MIESZKANIA CHRONIONE OGÓLEM					
Liczba placówek	3	3	3	4	4
Liczba miejsc	25	16	16	19	19
Liczba osób korzystających	28	27	19	19	19

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Koszt prowadzenia i utrzymania mieszkań chronionych dla cudzoziemców w 2016 roku wyniósł 112 654,42 zł i obejmował: wydatki na prowadzenie trzech mieszkań w kwocie 43 182,73 zł, wydatki poniesione na remont lokalu przeznaczonego na czwarte mieszkanie chronione w wysokości 68 850 zł oraz wydatki na nośniki energii uruchamianego czwartego mieszkania chronionego w wysokości 130,57 zł i czynsz w wysokości 491,12 zł.

W 2017 roku zaplanowano kwotę wydatków na poziomie 93 000 zł, która uwzględnia wydatki na prowadzenie i utrzymanie 3 mieszkań chronionych dla cudzoziemców oraz obejmuje wydatki na zakup mebli, sprzętu AGD i artykułów wyposażenia wnętrza do czwartego mieszkania chronionego dla cudzoziemców w kwocie 40 660 zł.

Mieszkania chronione dla osób niepełnosprawnych

Mieszkania te usytuowane są w Domu Pomocy Społecznej z siedzibą w Lublinie przy ul. Ametystowej 22 im. Św. Jana Pawła II, przeznaczone są dla osób, które ze względu na chorobę, sytuację życiową, niepełnosprawność lub wiek potrzebują wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki. W szczególności są to osoby korzystające z usług w środowiskowych domach samopomocy, warsztatach terapii zajęciowej lub zakładzie aktywności zawodowej, dla których pobyt w mieszkaniu chronionym ma stanowić etap w procesie rehabilitacji społecznej lub zawodowej.

Dom prowadzi 18 mieszkań chronionych mających 39 miejsc. Z pobytu w mieszkaniach chronionych w roku 2016 skorzystało 48 osób z różnym rodzajem niepełnosprawności.

Tabela 36. Mieszkania chronione dla osób niepełnosprawnych

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2014	Rok 2015		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
MIESZKANIA CHRONIONE dla osób niepełnosprawnych					

Liczba placówek	18	18	18	18	18
Liczba miejsc	39	39	39	39	39
Liczba osób korzystających	52	40	48	48	48

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Mieszkania chronione dla osób usamodzielniających się

Na dzień 31 grudnia 2016 roku do dyspozycji usamodzielnianych wychowanków pozostawało 7 mieszkań chronionych, o łącznej liczbie 25 miejsc, z których skorzystało w ciągu całego 2016 roku 31 osób.

Tabela 37. Mieszkania chronione dla osób usamodzielniających się

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2014	Rok 2015		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
MIESZKANIA CHRONIONE OGÓŁEM					
Liczba placówek	7	7	7	7	7
Liczba miejsc	25	25	25	25	25
Liczba osób korzystających	32	35	31	35	35

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Należy podkreślić, iż funkcjonująca na terenie Lublina sieć mieszkań chronionych dla osób usamodzielnianych zapewnia wystarczającą liczbę miejsc.

Rekomendacje:

- utrzymanie zasobu instytucjonalnego w zakresie mieszkań chronionych na obecnym poziomie

Spis tabel, wykresów i map

Spis tabel:

Tabela 1. Struktura wiekowa mieszkańców Miasta Lublin w latach 2010 – 2015	3
Tabela 2. Osoby bezrobotne na terenie Miasta Lublin (stan na dzień 31 grudnia 2016 r.).....	9
Tabela 3. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego (zadania własne i zadania zlecone w zł)	15
Tabela 4. Wybrane elementy infrastruktury społecznej	19
Tabela 5. Zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej na terenie Miasta Lublin w 2016 roku	21
Tabela 6. Zatrudnienie w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie	21
Tabela 7. Kadra Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie - zatrudnienie pomocnicze.....	22
Tabela 8. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia.....	25
Tabela 9. Powody przyznania pomocy	28
Tabela 10. Formy udzielanej pomocy	29
Tabela 11. Dane dotyczące pomocy w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2014-2016.....	32
Tabela 12. Koszty funkcjonowania Centrum Interwencji Kryzysowej.....	38
Tabela 13. Koszty funkcjonowania Specjalistycznej Poradni dla Rodzin	40
Tabela 14. Wydatki na świadczenia w latach 2015 i 2016	41
Tabela 15. Wydatki na świadczenia rodzinne i dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego	42
Tabela 16. Wydatki na świadczenia rodzicielskie	44
Tabela 17. Liczba rodzin zameldowanych w Lublinie (stan na październik 2015)	47
Tabela 18. Prognoza realizacji Programu „Rodzina 500+” na rok 2016	47
Tabela 19. Wydatki poniesione na wypłaty niektórych świadczeń w roku 2016 (w zł)	51
Tabela 20. Program w Polsce, województwie oraz mieście Lublin	51
Tabela 21. Wydatki na świadczenia wychowawcze	51
Tabela 22. Środki finansowe PFRON oraz ich wykorzystanie, przeznaczone na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w 2016 roku	53
Tabela 23. Formy pomocy w ramach zadań PFRON.....	54
Tabela 24. Wysokość dofinansowania programu „Aktywny samorząd”	55
Tabela 25. Warsztaty terapii zajęciowej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin	56
Tabela 26. Placówki wsparcia dziennego prowadzone na terenie Miasta Lublin	57
Tabela 27. Placówki wsparcia dziennego	58
Tabela 28. Placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin	73
Tabela 29. Wydatki na usamodzielnienia	76
Tabela 30. Formy pomocy dla osób usamodzielnianych	77
Tabela 31. Domy pomocy społecznej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin.....	81
Tabela 32. Ośrodki wsparcia.....	84
Tabela 33. Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych.....	89
Tabela 34. Mieszkania chronione	96
Tabela 35. Mieszkania chronione dla cudzoziemców.....	97
Tabela 36. Mieszkania chronione dla osób niepełnosprawnych	97
Tabela 37. Mieszkania chronione dla osób usamodzielniających się	98

Spis wykresów:

Wykres 1. Liczba mieszkańców Miasta Lublin w poszczególnych grupach wiekowych w 2015 roku	3
Wykres 2. Przewidywana liczba mieszkańców Miasta Lublin według funkcjonalnych grup wieku w latach 2016 – 2050	4
Wykres 3. Prognozowana liczba mieszkańców Miasta Lublin w latach 2017 – 2050.....	5
Wykres 4. Struktura procentowa mieszkańców Miasta Lublin (w wieku lat 15+) z podziałem na stan cywilny w 2015 roku	6
Wykres 5. Dzieci urodzone w Lublinie w latach 2010 – 2015	6
Wykres 6. Ruch naturalny w Lublinie w latach 2010 – 2015	7
Wykres 7. Prognoza ruchu naturalnego ludności Miasta Lublin w latach 2016-2050.....	8
Wykres 8. Stopa bezrobocia i poziom bezrobocia w poszczególnych miesiącach 2016 r.	9
Wykres 9. Liczba rodzin objętych wsparciem MOPR z podziałem na powody przyznania pomocy według kolejności występowania w 2016 roku	27

Wykres 10. Struktura rodzin pobierających świadczenia wychowawcze	50
Wykres 11. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w 2016 roku.....	63
Wykres 12. Typy i liczba rodzin zastępczych na przestrzeni lat 2013 – 2016.....	65
Wykres 13. Rodzaje i liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2013-2016.....	72
Wykres 14. Liczba miejsc w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych i liczba dzieci w nich przebywających w latach 2013-2016.....	72
Wykres 15. Liczba osób, objętych wsparciem przez domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, mieszkania chronione w 2016 roku.	80

Spis map:

Mapa 1. System pomocy środowiskowej na terenie Miasta Lublin – obszary działania sekcji pracy socjalnej w 2016 roku	24
Mapa 2. Placówki wsparcia dziennego na terenie Miasta Lublin w 2016 roku	59
Mapa 3. Placówki opiekuńczo-wychowawcze na terenie Miasta Lublin w 2016 roku.....	71
Mapa 4. Domy Pomocy Społecznej i Ośrodki Wsparcia na terenie Miasta Lublin w 2016 roku	79